

Porovnanie podmienok podnikania MSP v krajínách strednej Európy

September 2018

Zoznam skratiek a značiek

ASEAN	Združenie národov juhovýchodnej Ázie
AT	Rakúsko
COSME	Program pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov
CPI	Index vnímania korupcie (Corruption Perception Index)
CZ	Česká republika
DE	Nemecko
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EIB	Európska investičná banka
EIF	Európsky investičný fond
ENRF	Európsky námorný a rybársky fond
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
GCI	Index globálnej konkurencieschopnosti (Global Competitiveness Index)
HDP	Hrubý domáci produkt
HU	Maďarsko
INEA	Výkonná agentúra pre inovácie a siete
JKM	Jednotné kontaktné miesto
IKT	Informačné a komunikačné technológie
KF	Kohézny fond
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MERCOSUR	Spoločný trh juhu medzi juhoamerickými krajinami Brazília, Argentína, Uruguaj, Venezuela a Paraguaj
MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
NPC	Národné podnikateľské centrum
NPE	Nástroj na prepájanie Európy
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP PIK	Operačný program Podnikanie a inovácie pre konkurencieschopnosť
PL	Poľsko
PPA	Poľnohospodárska platobná agentúra
RIA	Proces posudzovania vplyvov (Regulatory Impact Assessment)
SAV	Slovenská akadémia vied
SBA	Iniciatíva Small Business Act – Zákon o malých a stredných podnikoch
SBA agentúra	Slovak Business Agency
SIH	Slovenský investičný holding
SR	Slovenská republika

SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka
V4	krajiny Vyšehradskej skupiny – Slovensko, Česko, Maďarsko a Poľsko
VaVal	Veda a výskum a inovácie

Obsah

1. ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	5
2. MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	7
3. ÚVOD	9
4. OPIS A POROVNANIE STAVU A VÝVOJA PODNIKANIA MSP V KRAJINÁCH STREDNEJ EURÓPY (KRAJINY V4, RAKÚSKO A NEMECKO).....	11
4.1. POČTY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV A ICH ŠTRUKTÚRA PODĽA ODVETVÍ	11
4.2. DEMOGRAFIA MSP	18
4.3. ZAMESTNANOSŤ V MSP	23
4.4. TRŽBY MSP	25
4.5. PRIDANÁ HODNOTA MSP	29
5. VÝVOJ A ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU SYSTÉMU PODPORY PODNIKANIA MSP V KRAJINÁCH STREDNEJ EURÓPY	31
5.1. SYSTÉM PODPORY PODNIKANIA MSP V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	35
<i>Prehľad systému podpory MSP v Slovenskej republike</i>	<i>36</i>
<i>Podpora zo štrukturálnych a investičných fondov.....</i>	<i>38</i>
5.2. SYSTÉM PODPORY PODNIKANIA MSP V ČESKEJ REPUBLIKE	43
<i>Prehľad systému podpory MSP v Českej republike</i>	<i>44</i>
<i>Podpora podnikania MSP zo štrukturálnych fondov</i>	<i>46</i>
5.3. SYSTÉM PODPORY PODNIKANIA MSP V POĽSKU	51
<i>Prehľad systému podpory MSP v Poľsku</i>	<i>52</i>
<i>Podpora zo štrukturálnych fondov</i>	<i>53</i>
5.4. SYSTÉM PODPORY PODNIKANIA MSP V MAĎARSKU	57
<i>Prehľad systému podpory MSP v Maďarsku</i>	<i>58</i>
5.5. SYSTÉM PODPORY PODNIKANIA MSP V NEMECKU	64
<i>Ekonomická situácia v Nemecku</i>	<i>64</i>
<i>Prehľad systému podpory MSP v Nemecku.....</i>	<i>65</i>
<i>Podpora zo štrukturálnych fondov</i>	<i>66</i>
5.6. SYSTÉM PODPORY PODNIKANIA MSP V RAKÚSKU	74
<i>Ekonomická situácia v Rakúsku.....</i>	<i>75</i>
<i>Prehľad systému podpory MSP v Rakúsku</i>	<i>75</i>
<i>Podpora zo štrukturálnych fondov</i>	<i>76</i>
5.7. POROVNANIE SYSTÉMOV JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN	80
5.8. POROVNANIE PRÁVNÝCH FORIEM PODNIKANIA V KRAJINÁCH V4, RAKÚSKU A NEMECKU.....	84
<i>Súčasťou tejto podkapitoly je stručný opis vybraných právnych foriem podnikania v jednotlivých krajinách V4, Rakúsku a Nemecku a porovnanie základných rozdielov medzi právnymi formami v týchto krajinách.</i>	<i>84</i>
<i>Slovensko.....</i>	<i>84</i>
<i>Poľsko.....</i>	<i>86</i>
<i>Maďarsko</i>	<i>88</i>
<i>Česká republika</i>	<i>90</i>
<i>Rakúsko</i>	<i>91</i>
<i>Nemecko</i>	<i>92</i>
<i>Porovnanie právnych foriem podnikania</i>	<i>93</i>
6. OPIS INŠTITUCIONÁLNEHO A LEGISLATÍVNEHO RÁMCA	97

6.1.	LEGISLATÍVNY RÁMEC	97
	<i>Zákon o podpore malého a stredného podnikania.....</i>	<i>100</i>
6.2.	INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC.....	102
	<i>Osobitná inštitúcia zameraná na rozvoj MSP na Slovensku - Slovak business agency.....</i>	<i>103</i>
	<i>Centrum lepšej regulácie ako „strážny pes“ dodržovania zásad iniciatívy Small Business Act</i>	<i>104</i>
6.3.	STRATEGICKÝ RÁMEC	105
7.	IDENTIFIKÁCIA FAKTOROV KVALITNÝCH PODMIENOK PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA A PREKÁŽOK	
	V OBLASTI PODPORY PODNIKANIA	107
7.1.	FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE.....	107
7.2.	POROVNANIE PODMIENOK PRE PODNIKANIE V KRAJINÁCH V4, V NEMECKU A RAKÚSKU.....	108
	<i>Začatie podnikania</i>	<i>108</i>
	<i>Podnikanie.....</i>	<i>109</i>
	<i>Ukončenie podnikania.....</i>	<i>119</i>
	<i>Sumárne umiestnenie SR v hodnotení indikátorov Doing Business.....</i>	<i>121</i>
	<i>Faktory kvalitných podmienok podnikateľského prostredia</i>	<i>123</i>
7.3.	PREKÁŽKY V OBLASTI PODPORY MSP, KTORÉ BRÁŇIA ROZVOJU PODNIKANIA V SR	125
8.	BEST PRACTICES ÚSPEŠNE FUNGUJÚCICH OPATRENÍ ZLEPŠUJÚCICH PODMIENKY PRE PODNIKANIE MSP V	
	KRAJINÁCH EÚ A OSTATNÝCH REGIÓNOCH SVETA.....	130
9.	NÁVRH ODPORÚČANÍ.....	136
10.	ZÁVER	141
11.	POUŽITÁ LITERATÚRA A ZDROJE	143
	PRÍLOHY.....	144
	PRÍLOHA 1 TABUĽKOVÁ ČASŤ KU KAPITOLE OPIS A POROVNANIE STAVU A VÝVOJA PODNIKANIA MSP V KRAJINÁCH STREDNEJ EURÓPY	
		144

1. Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľka 1 Miera prežitia podnikov: počet podnikov aktívnych v roku 2016, ktoré vznikli v roku 2016-n, na celkovom počte podnikov založených v roku 2016-n (%)	23
Tabuľka 2 Podiel počtu osôb zamestnaných v MSP rôznej veľkosti na celkovom počte osôb zamestnaných v nefinančnej ekonomike (%)	24
Tabuľka 3 Podiel MSP rôznej veľkosti na celkovej vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnej ekonomike (%)	29
Tabuľka 4 Vývoj ekonomickej situácie v Slovenskej republike	36
Tabuľka 5 Zoznam programov financovaných v rámci EÚ a ich jednotlivých priorít v SR	40
Tabuľka 6 Vývoj ekonomickej situácie v Českej republike	44
Tabuľka 7 OP PIK	49
Tabuľka 8 Vývoj ekonomickej situácie v Poľsku	51
Tabuľka 9 Operačné programy v Poľsku	54
Tabuľka 10 Vývoj ekonomickej situácie v Maďarsku	58
Tabuľka 11 Operačné program a ich priority v Maďarsku	61
Tabuľka 12 Vývoj ekonomickej situácie v Nemecku	65
Tabuľka 13 Operačné program v Nemecku a ich priority	68
Tabuľka 14 Vývoj ekonomickej situácie v Rakúsku	75
Tabuľka 15 Prehľad programov EÚ v Rakúsku	79
Tabuľka 16 Porovnanie ekonomických ukazovateľov	81
Tabuľka 17 Porovnanie počtu MSP v roku 2016	81
Tabuľka 18 Rozdelenie EŠIF podľa cieľov politiky a kategórie regiónov v programovom období 2014-2020	82
Tabuľka 19 Porovnanie prostriedkov z EŠIF (v mil. EUR)	84
Tabuľka 20 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Založenie spoločnosti“	109
Tabuľka 21 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Prístup k úverovým zdrojom“	111
Tabuľka 22 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Platenie daní“	113
Tabuľka 23 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Vymožiteľnosť zmlúv“	115
Tabuľka 24 Dôvera občanov v súdny systém v % (2007, 2014)	116
Tabuľka 25 Umiestnenie SR podľa pilierov konkurencieschopnosti GCI v rokoch 2014 – 2018	117
Tabuľka 26 Poradie umiestnenia krajín V4, Nemecka a Rakúska podľa indexu GCI (2016 – 2018)	118
Tabuľka 27 Poradie umiestnenia krajín V4, Nemecka a Rakúska v hodnotení indexu CPI (2017) a získané skóre (2012 – 2017)	119
Tabuľka 28 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Riešenie insolventie“	121
Tabuľka 29 Umiestnenie SR podľa indikátorov v hodnotení Doing Business (2014 – 2018)	122
Tabuľka 30 Celkové umiestnenie a bodové hodnotenie krajín V4, Nemecka a Rakúska v hodnotení DB	123
Tabuľka 31 Vybrané faktory charakterizujúce kvalitné podnikateľské prostredie	123

Graf č. 1 Podiel mikropodnikov podnikov (0 až 9 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)	12
Graf č. 2 Podiel malých podnikov (10 až 49 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)	13
Graf č. 3 Podiel stredných podnikov (50 až 249 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)	13
Graf č. 4 Odvetvová štruktúra MSP: podiel MSP v jednotlivých odvetviach na celkovom počte MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike v roku 2016	14
Graf č. 5 Zmeny v percentuálnom zastúpení MSP v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky medzi rokmi 2010 a 2016 (percentuálne body)	15

Graf č. 6 Vývoj počtu MSP podľa sektorov na Slovensku (index 2008 = 100).....	16
Graf č. 7 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Českej republike (index 2008 = 100)	16
Graf č. 8 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Maďarsku (index 2008 = 100).....	17
Graf č. 9 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Poľsku (index 2008 = 100)	17
Graf č. 10 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Rakúsku (index 2008 = 100).....	18
Graf č. 11 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Nemecku (index 2008 = 100).....	18
Graf č. 12 Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami.....	19
Graf č. 13 Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 5 až 9 zamestnancami.....	20
Graf č. 14 Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 10 alebo viacerými zamestnancami.....	20
Graf č. 15 Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami.....	21
Graf č. 16 Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 5 až 9 zamestnancami.....	21
Graf č. 17 Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 10 alebo viacerými zamestnancami.....	22
Graf č. 18 Vývoj tržieb mikropodnikov (0-9 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)	25
Graf č. 19 Vývoj tržieb malých podnikov (10-49 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)	26
Graf č. 20 Vývoj tržieb stredných podnikov (50-249 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)	26
Graf č. 21 Vývoj tržieb mikropodnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2016-2016	27
Graf č. 22 Vývoj tržieb malých podnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2016-2016	27
Graf č. 23 Vývoj tržieb stredných podnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2016-2016.....	28
Graf č. 24 Podiel tržieb MSP v high-tech sektoroch na celkových tržbách MSP v nefinančnej ekonomike (%)	29
Graf č. 25 Rozpočet EÚ pre SR	39
Graf č. 26 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP	39
Graf č. 27 Rozpočet EÚ pre ČR.....	46
Graf č. 28 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP	47
Graf č. 29 Rozpočet EÚ pre Poľsko	53
Graf č. 30 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP	54
Graf č. 31 Rozpočet EÚ pre Maďarsko.....	59
Graf č. 32 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP	60
Graf č. 33 Rozpočet EÚ pre Nemecko	67
Graf č. 34 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP	67
Graf č. 35 Rozpočet EÚ pre Rakúsko.....	77
Graf č. 36 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP	78

2. Manažérske zhrnutie

Malé a stredné podniky, t.j. podniky do 250 zamestnancov a ročného obratu 50 mil. EUR, tvoria suverénne najpočetnejšiu zložku podnikov v Európe, čo dokazuje aj pohľad na štatistiky – 99% podnikov v Európe sú MSP, a zároveň MSP zamestnávajú takmer 75% všetkých ľudí pracujúcich v súkromnom sektore. Z tohto dôvodu má nielen Slovensko ale aj EÚ ako celok eminentný záujem na vytváraní priaznivých podmienok pre ich fungovanie a rozvoj.

Práve kvalita podnikateľského prostredia je častokrát považovaná za hlavný faktor dlhodobej ekonomickej konkurencieschopnosti a udržateľného rozvoja malých a stredných podnikov. Podľa OECD je možné faktory, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie, rozdeliť do 4 hlavných oblastí, ktorými sú inštitucionálny a regulačný rámec, prístup k trhom, prístup k zdrojom a podnikateľská kultúra.

Európska únia, spolu s jednotlivými členskými štátmi preto vyvíja viaceré, či už politické, legislatívne ale aj inštitucionálne iniciatívy, ktorých hlavným cieľom je vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia pre MSP.

Jednu z hlavných iniciatív Európskej únie v oblasti podpory MSP predstavuje tzv. „Small Business Act“, ktorý sa v rámci legislatívneho a politického procesu zasadzuje za presadzovanie viacerých zásad podpory MSP, ako napríklad „Think small first“ princíp, ale aj za uľahčenie prístupu MSP k finančným zdrojom, umožnenie MSP využívať v čo možno najväčšej miere benefity slobôd jednotného európskeho trhu a takisto prízvukuje Európskej komisii, ako aj jednotlivým členským štátom, aby pri prijímaní politických a legislatívnych rozhodnutí brali zvýšený ohľad na dopad prijatých zmien na MSP. Európsku iniciatívu „Small Business Act“ zhmotňuje v podmienkach SR predovšetkým Zákon o podpore malého a stredného podnikania č. 290/2016 Z. z. Schválením predmetného zákona tak prišlo v roku 2016 v podmienkach SR k vytvoreniu legislatívneho a „politického“ rámca, ktorý sa vzťahuje špecificky na oblasť podpory malých a stredných podnikov.

Slovenská republika vyvíja značné úsilie v oblasti podpory malých a stredných podnikov, čo okrem legislatívy a iniciatív v oblasti regulačnej politiky dokazuje aj existencia pomerne širokého zástupu inštitúcií, ktoré sa či už výlučne alebo aspoň v určitej miere zameriavajú na presadzovanie politiky vytvárania priaznivého podnikateľského prostredia pre malých a stredných podnikateľov. Strategickú, legislatívnu a programovú oblasť podpory MSP zastrešujú v rámci SR jednotlivé ministerstvá, ktoré sa podieľajú na príprave a formulovaní legislatívy a tvorbe stratégií a programov, ale aj ostatné ústredné orgány štátnej správy, a to najmä Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu alebo Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky. Okrem už spomínaných inštitúcií, boli na Slovensku založené viaceré inštitúcie, ktoré sa podieľajú či už priamo alebo nepriamo na implementácii opatrení, smerujúcich k zlepšeniu a podpore podnikania malých a stredných podnikov. Medzi najvýznamnejšie predmetné inštitúcie patria Slovak business agency (SBA), Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA), Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI), Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) a iné.

Okrem inštitucionálneho a regulačného rámca je takisto dôležitým faktorom podpory MSP jednoduchý prístup k finančným zdrojom. EÚ poskytuje finančnú podporu na rozvoj MSP priamo formou grantov, pôžičiek a záruk alebo prostredníctvom programov riadených na národnej alebo regionálnej úrovni, z ktorých jednu z najdôležitejších úloh zohrávajú Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF). Slovensko má k dispozícii v programovom období 2014 - 2020 podporu z EŠIF v celkovom objeme 15,3 mld. EUR, pričom na podporu tematického cieľa Konkurencieschopnosť MSP má vyčlenených viac ako 1,3 mld. EUR.

V rámci porovnávania podmienok pre podnikanie MSP na Slovensku a v ostatných krajinách V4, Rakúska a Nemecka však boli identifikované viaceré úzke miesta a prekážky, ktoré zhoršujú podnikateľské prostredie na Slovensku a tým znižujú kvalitu podmienok pre ďalší rozvoj MSP.

Medzi hlavné identifikované prekážky patrí predovšetkým administratívna a časová náročnosť pri zakladaní spoločnosti, nadmerné administratívne zaťaženie malých a stredných podnikateľov, nestabilita legislatívneho prostredia, neprehľadnosť a nezrozumiteľnosť zákonov, slabá vymožiteľnosť práva a dlhotrvajúce súdne spory, vysoké daňové a odvodové zaťaženie a zložitosť platenia daní, neprimeraná dĺžka získania stavebných povolení, nedostatočný inovačný potenciál a technologická pripravenosť MSP, nedostatočný prístup k financovaniu, fragmentovaný rámec podpory MSP a pretrvávajúce praktiky klientelizmu a korupcie.

S cieľom odstrániť, resp. zmierniť negatívne dopady identifikovaných prekážok v oblasti podnikania MSP sa odporúča predovšetkým zjednodušiť a zefektívniť proces zakladania spoločností a to či už odstránením zbytočných administratívnych krokov (napr. nutnosť predložiť súhlas správcu dane, administratívnu záťaž spojenú so sociálnym poistením zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb), zavedením jednej univerzálnej voľnej živnosti alebo naplnením princípu one-stop-shop; zabezpečiť stabilitu legislatívneho prostredia a zlepšiť vymožiteľnosť práva a dĺžku súdnych procesov, napríklad prostredníctvom podpory zavádzania a zlepšovania prvkov informatizácie v súdnom konaní; stimulovať inovačný potenciál MSP zintenzívnením spolupráce medzi vzdelávacími a výskumnými inštitúciami a podnikateľskou obcou; alebo obmedziť administratívne zaťaženie MSP a vznik nových zaťažujúcich regulačných povinností, prostredníctvom dostatočného zapojenia podnikateľov do samotnej prípravy nových regulácií.

3. Úvod

Cieľom dokumentu je na základe analýzy podnikateľského prostredia a porovnania stavu a vývoja podnikania malých a stredných podnikov v krajinách strednej Európy poskytnúť ucelené informácie o podnikateľskom prostredí, porovnať situáciu v Slovenskej republike s podmienkami v ostatných krajinách, identifikovať hlavné prekážky brániace rozvoju podnikania a navrhnúť vhodné príklady opatrení pre prenos do podmienok v Slovenskej republike.

Do porovnania sú zahrnuté krajiny Vyšehradskej skupiny (V4) – Slovensko, Česko, Maďarsko a Poľsko, tzn. krajiny stredoeurópskeho regiónu, ktoré spája spoločný historicko-spoločenský vývoj a záujmy v rámci celoeurópskej integrácie. Výber krajín, ktoré sú predmetom komparácie, je doplnený o Nemecko a Rakúsko, ktoré sú susediacimi krajinami V4 a majú dlhšie skúsenosti s trhovým hospodárstvom a rozvojom malého a stredného podnikania.

Dokument sa skladá z jedenástich častí. Za vstupnými kapitolami, ktoré sú tvorené **Zoznamom grafov a tabuliek (kapitola 1)**, **Manažérskym zhrnutím (kapitola 2)** a týmto úvodom nasleduje **Opis a porovnanie stavu a vývoja podnikania MSP v krajinách strednej Európy (kapitola 4)**. V kapitole je na základe štatistických údajov kvantifikovaná početnosť malých a stredných podnikov v sledovaných krajinách, ich odvetvová štruktúra a vývoj podľa rôznych hľadísk – demografie MSP, zamestnanosti, tržieb a pridanej hodnoty.

Kapitola 5 sa venuje porovnaniu a zhodnoteniu súčasného stavu **systému podpory podnikania MSP** v krajinách V4, Rakúsku a Nemecku. Opisuje formy podpory, inštitúcie zapojené do systému podpory v jednotlivých sledovaných krajinách a osobitná pozornosť je venovaná podpore malých a stredných podnikov z európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Opis inštitucionálneho a legislatívneho rámca, ktorý ovplyvňuje malé a stredné podnikanie v Slovenskej republike je uvedený v **kapitole 6**. V kapitole sú identifikované právne predpisy a normy, ktoré majú priamy alebo nepriamy vplyv na podnikateľské subjekty. Zároveň sú špecifikované vybrané európske a národné inštitúcie pôsobiace v oblasti rozvoja malého a stredného podnikania v SR.

V **kapitole 7** sú špecifikované faktory ovplyvňujúce kvalitné podnikateľské prostredie a porovnané **podmienky pre podnikanie** v krajinách V4, Nemecku a Rakúsku, najmä v nadväznosti na hodnotenie a prieskumy Svetovej banky, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Svetového obchodného fóra, iniciatívy Európskej komisie Small Business Act a Transparency International. Predmetom kapitoly je aj **identifikácia interných a externých prekážok**, ktoré najviac bránia zlepšovaniu rozvoja podnikania v Slovenskej republike. Kľúčové externé bariéry boli vymedzené na základe porovnania podmienok podnikania vo vybraných krajinách strednej Európy.

Príklady úspešne fungujúcich opatrení, ktoré zlepšujú podmienky pre podnikanie malých a stredných podnikov v krajinách EÚ a ďalších regiónoch sveta a sú aplikovateľné v podmienkach SR sú súčasťou **kapitoly 8**.

Nasledujúca **kapitola 9** v reakcii na bariéry pre rozvoj podnikania uvedené v kapitole 7 poskytuje **návrh odporúčaní** pre zlepšenie rozvoja podnikania v Slovenskej republike.

Dokument uzatvárajú **kapitoly 10 Záver** a **11 Zoznam použitej literatúry a zdrojov**.

Prílohu dokumentu tvorí tabuľková časť Opisu a porovnania stavu a vývoja podnikania MSP v krajinách strednej Európy.

4. Opis a porovnanie stavu a vývoja podnikania MSP v krajinách strednej Európy (krajin V4, Rakúsko a Nemecko)

Štatistické údaje využívané pre porovnanie podnikania MSP v krajinách strednej Európy pochádzajú z databáz Eurostatu, a to najmä z tzv. štrukturálnej podnikovej štatistiky (structural business statistics). Popri tom sú v niektorých prípadoch použité údaje Európskej komisie, vrátane jej prognóz vývoja na roky 2017 a 2018. Malé a stredné podniky sú v tejto kapitole definované podľa jedného z kritérií určených Odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC, a to na základe počtu pracovníkov. Podrobnosti ohľadne zdrojov údajov a definícií sú uvedené pri každej analyzovanej zostave dát.

Kapitola pozostáva z piatich častí. V prvej je opísaný stav a vývoj počtu MSP a ich odvetvová štruktúra. V druhej je pozornosť venovaná podnikovej demografii – dynamike vzniku, zániku a prežitia MSP. V tretej až piatej časti sa venujeme ekonomickým charakteristikám MSP – zamestnanosti, tržbám a pridanej hodnote. Analýza nepokrýva oblasť investícií a právnych foriem podnikania, nakoľko nie sú zahrnuté v komparatívnych štatistikách Eurostatu.¹

Tabuľková časť k grafom uvedeným v tejto kapitole je súčasťou Prílohy č. 1.

4.1. Počty malých a stredných podnikov a ich štruktúra podľa odvetví

V krajinách strednej Európy v roku 2016 pokračoval pozitívny vývoj v počte malých a stredných podnikov. Na Slovensku sa ich podiel na celkovom počte podnikov v nefinančnej ekonomike zvýšil o 3,9%. Spomedzi ostatných krajín najvyšší medziročný nárast zaznamenalo Poľsko (5,5 %), za ktorým nasledovalo Maďarsko (2,7 %) a Česká republika (1,7 %).² Najvyššie zastúpenie medzi MSP majú vo všetkých sledovaných krajinách mikropodniky. V roku 2016 tvorili všade – s výnimkou Rakúska – viac než 90 % všetkých podnikov v nefinančnej ekonomike. Na Slovensku predstavovali takmer 97 % podnikov v nefinančnej ekonomike, v Českej republike 96,1 %, v Maďarsku 94,1 % a v Poľsku 95,6 %. Rakúsko vykazuje dlhodobo nižší podiel mikropodnikov. V roku 2016 predstavoval 87 %.

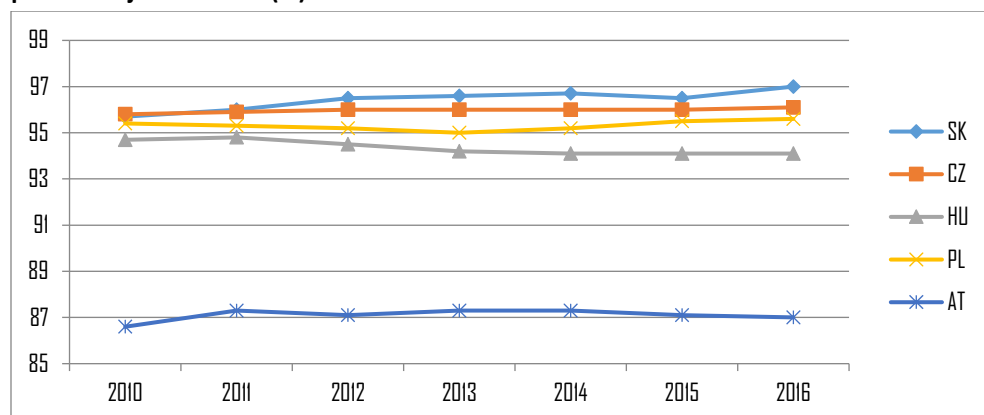
¹ Analýza situácie a vývoja v krajinách strednej Európy sa nevenuje porovnaniu oblasti investícií (výška celkových investícií a investícií do náročnej produkcie, ich komponenty) a tému regionálneho rozloženia/koncentrácie. Dôvodom je nedostupnosť relevantných komparatívnych štatistických údajov. Pre porovnanie situácie a vývoja boli využívané databázy Eurostatu, Štatistického úradu EÚ. Tie však neobsahujú indikátory za predmetné oblasti v členení, ktoré by umožňovalo identifikovať situáciu malých a stredných podnikov. V rámci "Structural business statistics" možno pracovať s indikátormi "prístupu k financiam", ktoré pokrývajú oblasť pôžičiek a úverov, avšak bez rozlišovania podľa veľkosti podnikov. Platí to aj pre indikátory regionálneho rozloženia.

² Údaje z roku 2016 za Nemecko neboli k dispozícii.

Malé podniky (s 10 až 49 zamestnancami) majú najsilnejšie zastúpenie v Rakúsku, kde v roku 2016 tvorili 11 %. Tento podiel bol násobne vyšší než na Slovensku (2,5 %), ale aj v Českej republike (3,1 %), Poľsku (3,3 %) a Maďarsku (4,9 %). Pozícia stredných podnikov (s 50 až 249 zamestnancami) je marginálna.

Nasledujúce tri grafy (č. 1, 2, 3) znázorňujú vývoj percentuálneho zastúpenia mikropodnikov, malých a stredných podnikov medzi rokmi 2010 a 2016. Ukazuje sa, že „váha“ mikropodnikov v strednej Európe zostávala viac menej stabilná s miernym zvýšením zastúpenia v posledných dvoch rokoch. Podobnú stabilitu možno pozorovať aj pri malých podnikoch, ale aj v ich prípade v posledných rokoch nepozorujeme pozitívny vývoj. Na Slovensku sa dokonca podiel malých podnikov medzi rokmi 2015 a 2016 znížil. Tento pokles však nebol tak výrazný ako môže indikovať grafické znázornenie, podiel malých podnikov poklesol o 0,4 percentuálneho bodu. Hodnotenie vývoja stredných podnikov je problematické vzhľadom k nízkym hodnotám, pri ktorých aj malé odchýlky môžu vytvárať dojem skokovitých zmien. Ako však ukazuje graf 3, zmeny v podiele stredných podnikov (týkajúce sa najmä Slovenska, Poľska a Rakúska) neboli výrazné. Pohľad na štruktúru MSP v nefinančnej ekonomike tak prezrádza stabilitu.³

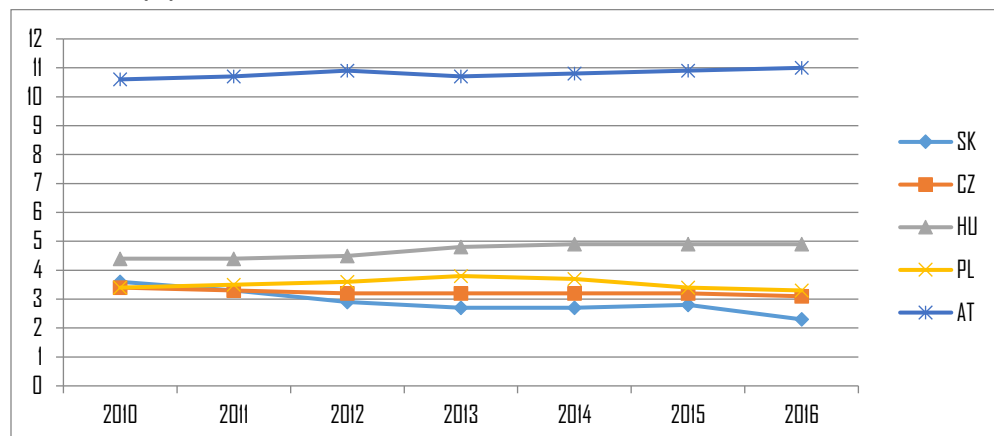
Graf č. 1 Podiel mikropodnikov podnikov (0 až 9 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii.

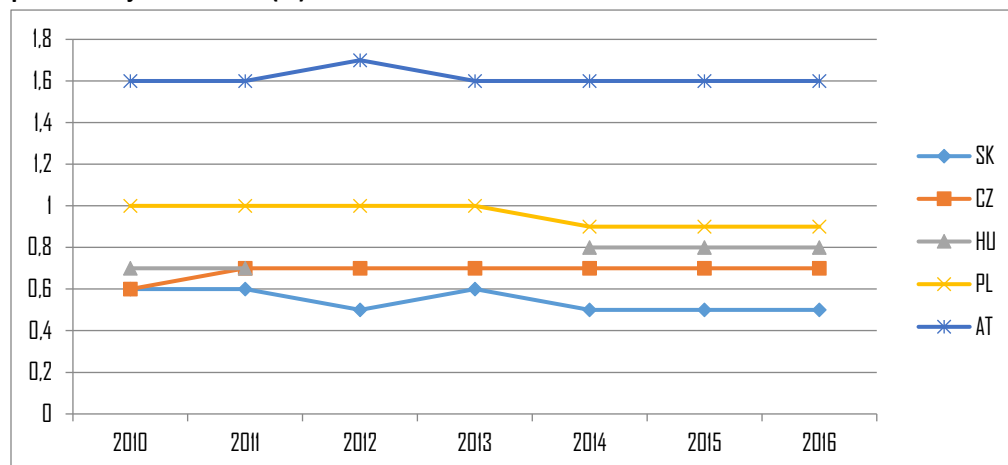
³ Na prvý pohľad sa môže zdať, že stabilitu vývoja nenarušila ani finančná a hospodárska kríza. Avšak tu treba dodať dve poznámky. Po prvé, o stabilite možno hovoriť len vo vzťahu k štruktúre z hľadiska veľkosti podnikov, nie vo vzťahu k vývoju celkového počtu MSP, pretože na ich celkovom zastúpení sa kríza prejavila. Po druhé, časový rád siaha „len“ do roku 2010 (keďže údaje za skoršie roky boli dostupné len pre niektoré krajiny). Ak by zachytil aj roky 2008 a 2009, je pravdepodobné, že by sa vynoril mierne iný, turbulentnejší obraz.

Graf č. 2 Podiel malých podnikov (10 až 49 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii.

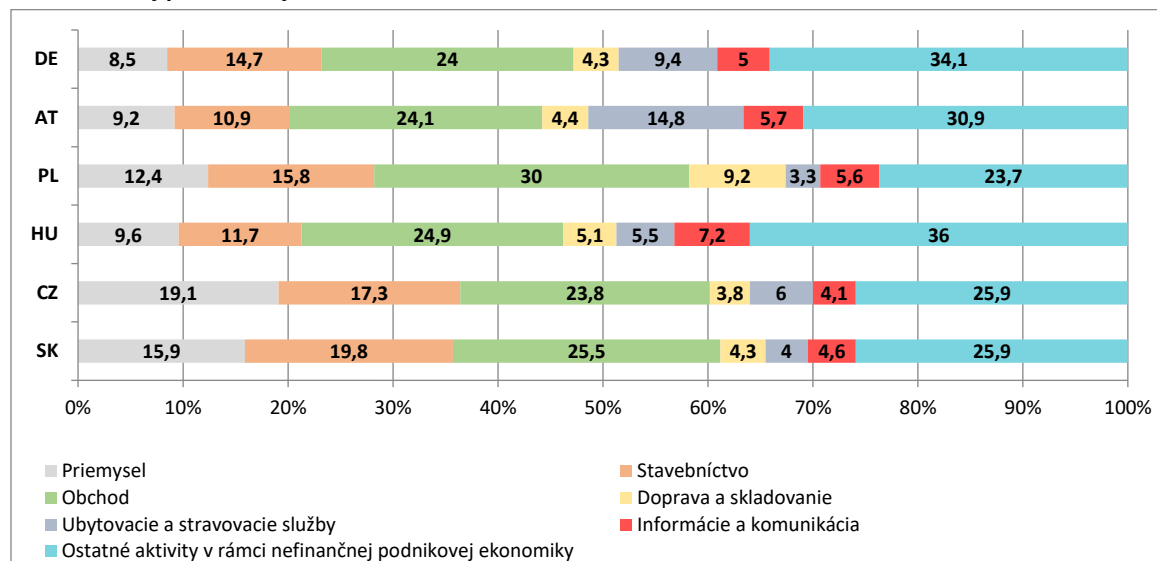
Graf č. 3 Podiel stredných podnikov (50 až 249 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii. Časový rad za Maďarsko je neúplný.

Odvetvové štruktúry MSP v krajinách strednej Európy vykazujú viaceré podobnosti. MSP pôsobia najčastejšie v sektore obchodu, priemyslu a v oblasti ostatných aktivít, ktoré nie sú zahrnuté explicitne do žiadnej zo sledovaných kategórií (činnosti v oblasti nehnuteľností, výskum a vývoj a ďalšie - viď poznámku pod grafom č.4. Nižšie zastúpenie majú v sektore dopravy a skladovania a informácií a komunikácie. Slovensko sa v porovnaní s ostatnými krajinami vyznačuje najvyšším podielom MSP v obchode a v stavebníctve. Ak porovnáme odvetvovú štruktúru Slovenska so „starými“ členskými krajinami v strednej Európe, tak možno identifikovať niekoľko odlišností. Na rozdiel od Rakúska a Nemecka majú MSP na Slovensku väčšiu váhu v stavebníctve a priemysle, menšiu zase v ubytovacích a stravovacích službách a v ostatných aktivitách, ktoré zahŕňajú okrem iného aj technologicky náročné činnosti.

Graf č. 4 Odvetvová štruktúra MSP: podiel MSP v jednotlivých odvetviach na celkovom počte MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike v roku 2016⁴

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Poznámky:

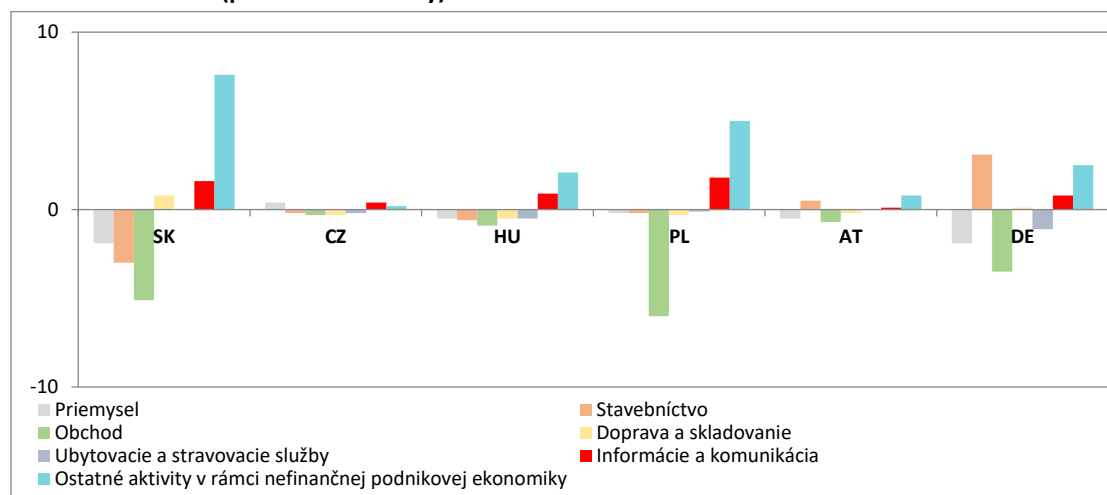
a) Do priemyslu boli zaradené nasledujúce odvetvia: ťažba a dobývanie, priemyselná výroba, dodávka elektriny, plynu, pary, dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd.

b) Ostatné aktivity zahŕňajú činnosti v oblasti nehnuteľností, vedecký výskum a vývoj, ostatné odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby.

Odvetvová štruktúra sa v čase menila. Graf č. 5 znázorňuje zmenu v percentuálnom zastúpení MSP v jednotlivých odvetviach, vyjadrenú v percentuálnych bodoch. Najvýraznejšie zmeny sa udiali na Slovensku, v Poľsku a Nemecku. Na Slovensku významne narástol podiel MSP v oblasti „ostatných aktivít“ a signifikantne sa znížil podiel MSP v obchode, stavebníctve a priemysle. V Poľsku prebehol podobný proces, avšak bez zníženia zastúpenia MSP v stavebníctve a priemysle. V Nemecku ako v jedinej zo sledovaných krajín došlo k nárastu podielu MSP v stavebníctve.

⁴ Zahnuté nie sú aktivity v oblasti financií a poisťovníctva. Percentuálne zastúpenie MSP v jednotlivých odvetviach bolo vypočítané vo vzťahu k celkovému počtu MSP v daných sektoroch nefinančnej ekonomiky ($N_{SK_2016} = 442\,815$, $N_{CZ_2016} = 1\,008\,935$, $N_{HU_2016} = 543\,562$, $N_{PL_2016} = 1\,670\,609$, $N_{AT_2016} = 286\,440$, $N_{DE_2016} = 2\,443\,323$).

Graf č. 5 Zmeny v percentuálnom zastúpení MSP v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky medzi rokmi 2010 a 2016 (percentuálne body)

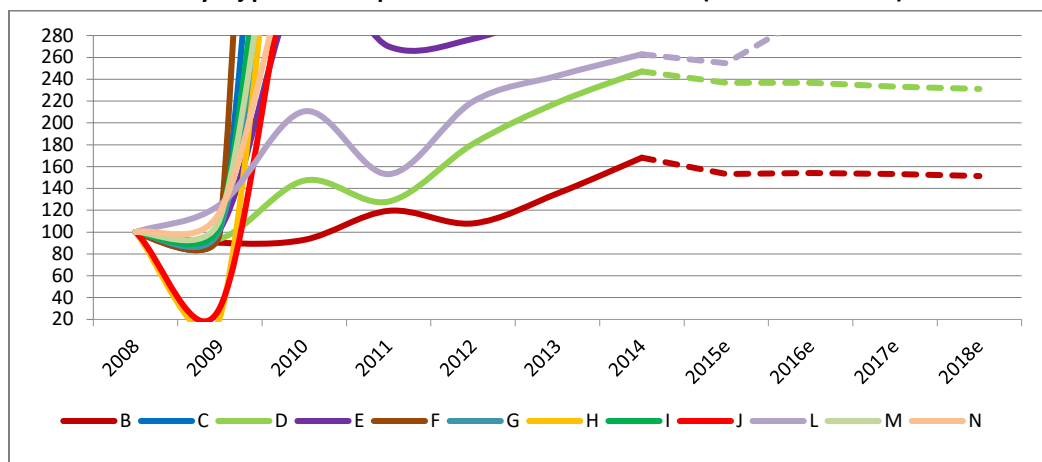

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie.

Na vývoj odvetvovej štruktúry sa možno pozrieť ešte z jednej perspektívy. Tú ponúka Európska komisia vo svojom prehľade výkonu MSP, podporenom informačnými dokumentmi o členských krajinách EÚ (tzv. SBA fact sheets v rámci SME Performance Monitor).⁵ Vývoj je zachytený ako zmena *počtu* MSP vo vybraných sektoroch, pričom situácia v jednotlivých rokoch je vyjadrená vo vzťahu k začiatku časového radu – vo vzťahu k roku 2008. Na rozdiel od vyššie uvedených údajov v grafoch č. 4 a 5 sú informácie o posledných rokoch výsledkom prognóz, vrátane rokov 2015 a 2016. Slovensko má na rozdiel od ostatných štátov odvetvovo viac heterogénny vývoj. Počty MSP sa v jednotlivých sektoroch menili s rôznou dynamikou, čo môže – vzhľadom k voľbe počiatku časového radu – implikovať silnejší diferencujúci vplyv finančnej a hospodárskej krízy na odvetvovú štruktúru MSP na Slovensku.

⁵ https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en

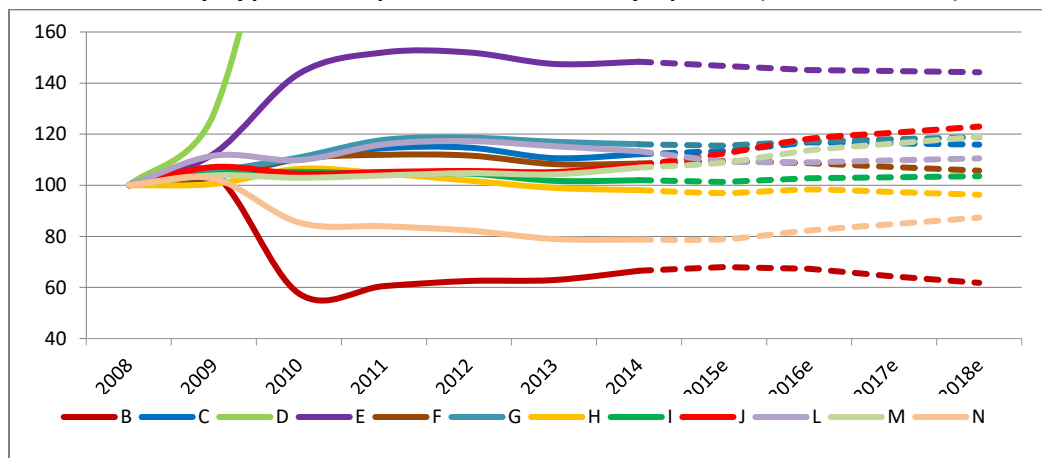
Graf č. 6 Vývoj počtu MSP podľa sektorov na Slovensku (index 2008 = 100)

Zdroj: Európska komisia, SME Performance Monitor. Písmeno e upozorňuje na prognózované dáta.

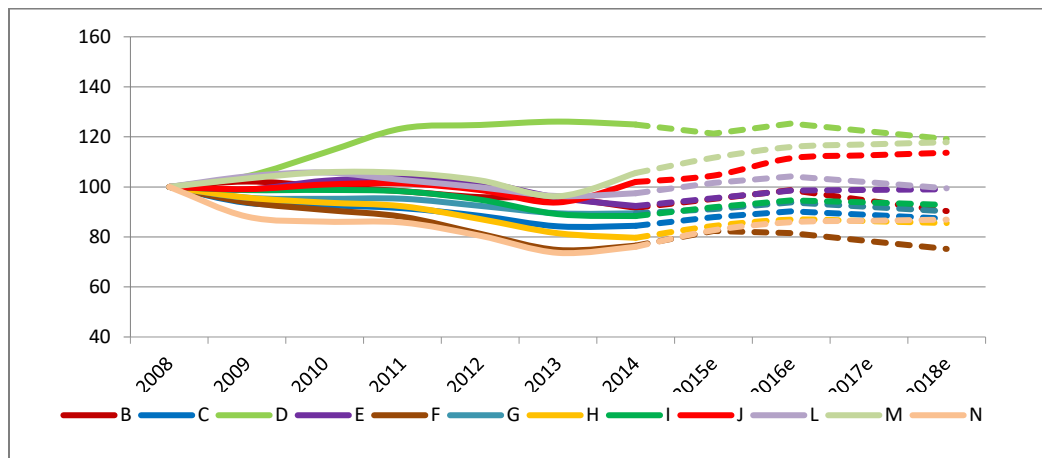
Legenda: B = Ťažba a dobývanie, C = Priemyselná výroba, D = Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, E = Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov, F = Stavebníctvo, G = Veľkoobchod a maloobchod, H = Doprava a skladovanie, I = Ubytovacie a stravovacie služby, J = Informácia a komunikácia, L = Činnosti v oblasti nehnuteľností, M = Odborné, vedecké a technické činnosti, N = Administratívne a podporné činnosti.

Graf č. 7 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Českej republike (index 2008 = 100)

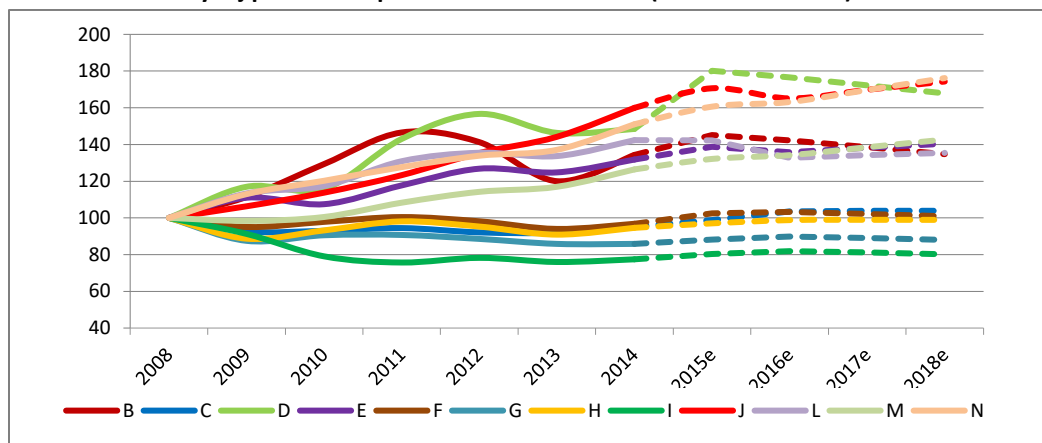
Zdroj: Európska komisia, SME Performance Monitor. Písmeno e upozorňuje na prognózované dáta.

Graf č. 8 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Maďarsku (index 2008 = 100)

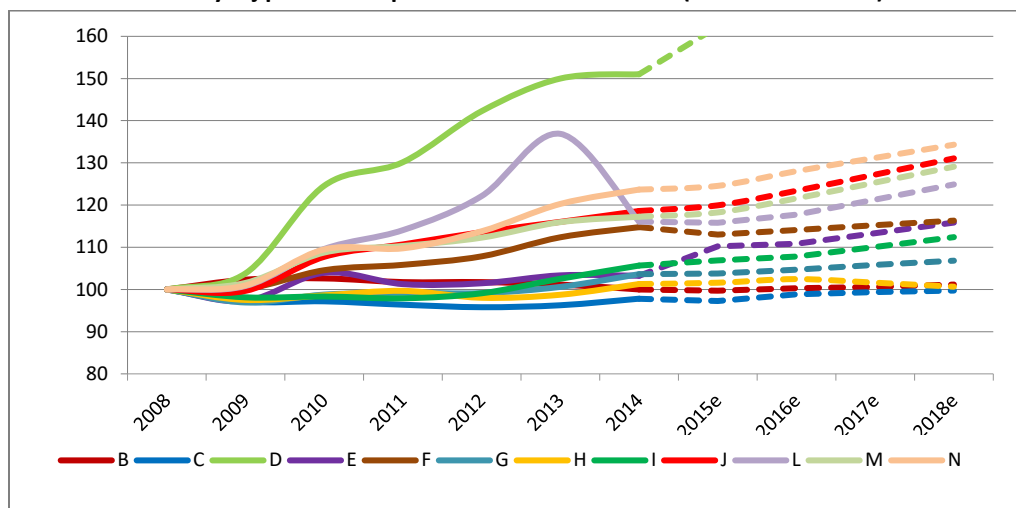
Zdroj: Európska komisia, SME Performance Monitor.

Graf č. 9 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Poľsku (index 2008 = 100)

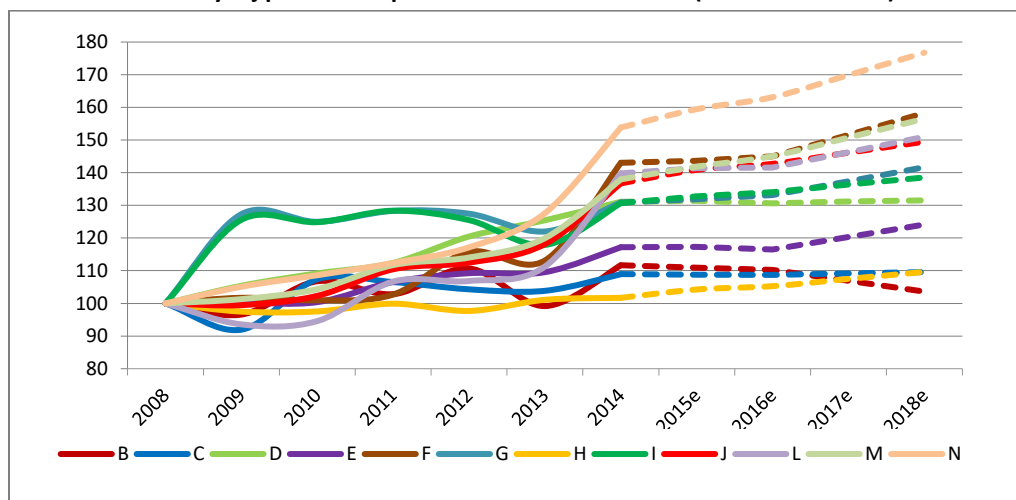
Zdroj: Európska komisia, SME Performance Monitor. Písmeno e upozorňuje na prognózované dáta.

Graf č. 10 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Rakúsku (index 2008 = 100)

Zdroj: Európska komisia, SME Performance Monitor. Písmeno e upozorňuje na prognózované dáta.

Graf č. 11 Vývoj počtu MSP podľa sektorov v Nemecku (index 2008 = 100)

Zdroj: Európska komisia, SME Performance Monitor. Písmeno e upozorňuje na prognózované dáta.

4.2. Demografia MSP

Demografia v podnikovej štatistike odkazuje k charakteristikám vzniku a zániku podnikateľských subjektov. Eurostat definuje novovzniknuté podnikateľské subjekty ako subjekty, ktoré mali v danom roku tržby, zamestnancov alebo investície a v dvoch predchádzajúcich rokoch nie. Zaniknuté podnikateľské subjekty sú definované ako subjekty, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v nasledujúcich dvoch rokoch nemali tržby, zamestnancov ani investície.⁶ Eurostat neposkytuje údaje o novovzniknutých a zaniknutých

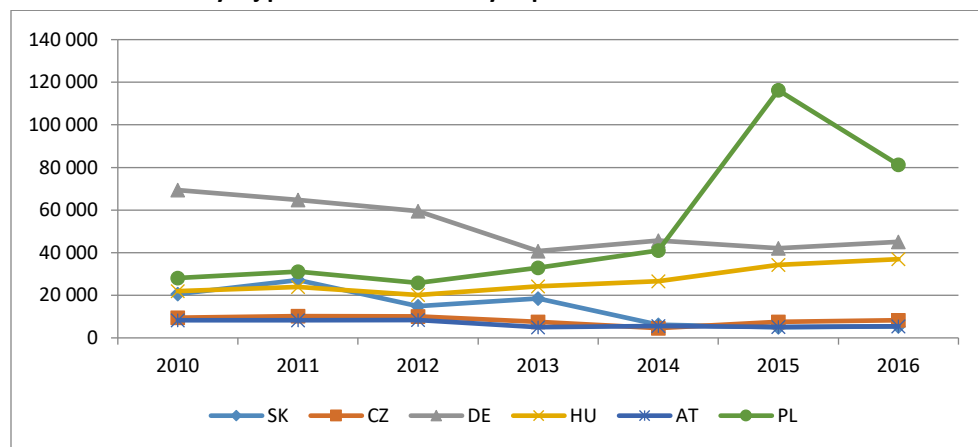
⁶ Slovak Business Agency (2018): Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2017, strana 33.

podnikoch v triedení podľa štandardnej veľkostnej kategórie podnikov (mikropodniky, malé a stredné podniky), ale rozlišuje podniky s 1 až 4 zamestnancami, 5 až 9 zamestnancami a podniky s 10 alebo viacerými zamestnancami. Tieto údaje sa týkajú nefinančnej ekonomiky bez zohľadnenia činnosti holdingových spoločností.

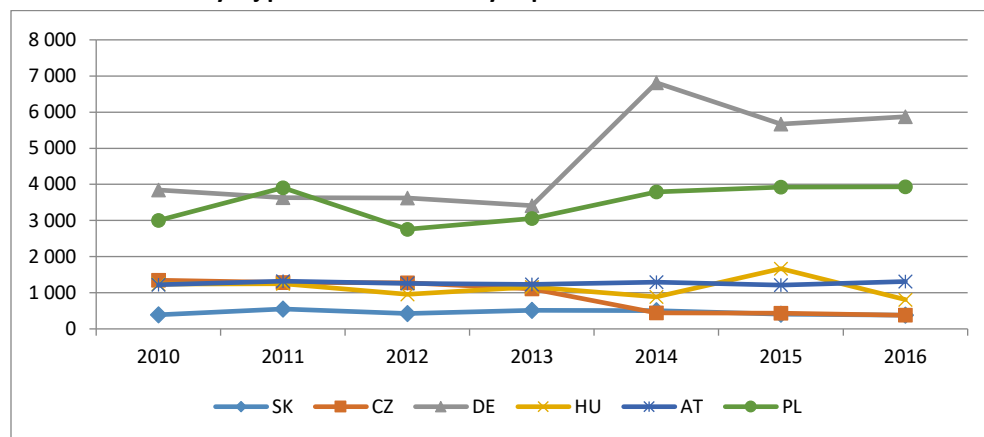
Medzi rokmi 2010 a 2012 počet novovzniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami zostával v krajinách strednej Európy buď stabilný alebo klesal (Nemecko). Po roku 2012 sa počet novovzniknutých podnikov zvyšoval v Maďarsku a Poľsku. V Poľsku však v roku 2016 došlo k výraznému poklesu. Slovensko zaznamenalo medzi rokmi 2014 a 2015 nárast (približne o 19 %) a následne nárast (o takmer 9 %). V prípade podnikov s 5 až 9 zamestnancami pribúdali po roku 2012 najmä podniky v Nemecku a Poľsku. Na Slovensku počet takýchto novovzniknutých podnikov po roku 2012 kontinuálne klesal.

Podobnú trajektóriu nájdeme aj pri väčších podnikoch s 10 alebo viacerými zamestnancami. Pozitívny trend možno opäť sledovať najmä v Nemecku a Poľsku. Poľsko zažívalo kontinuálny nárast ich počtu od roku 2010, s výnimkou poklesu v roku 2015. Nemecko po období mierneho poklesu v rokoch 2010 – 2012 zaznamenalo prudký nárast, za ktorým nasledoval mierny pokles, ktorého výsledkom však bolo udržanie úrovne počtu novovzniknutých podnikov vysoko nad úrovňou zaznamenanou počas krízy. Pre Slovensko opäť platí, že zotavenie v roku 2013 bolo vystriedané poklesom prírastku, ktorý trval až do roku 2016.

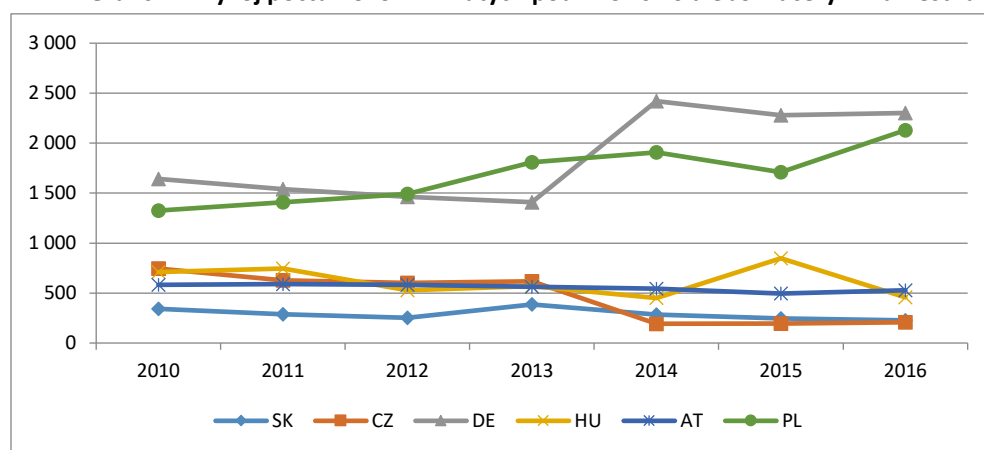
Graf č. 12 Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami

Zdroj: Eurostat.

Graf č. 13 Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 5 až 9 zamestnancami

Zdroj: Eurostat.

Graf č. 14 Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 10 alebo viacerými zamestnancami

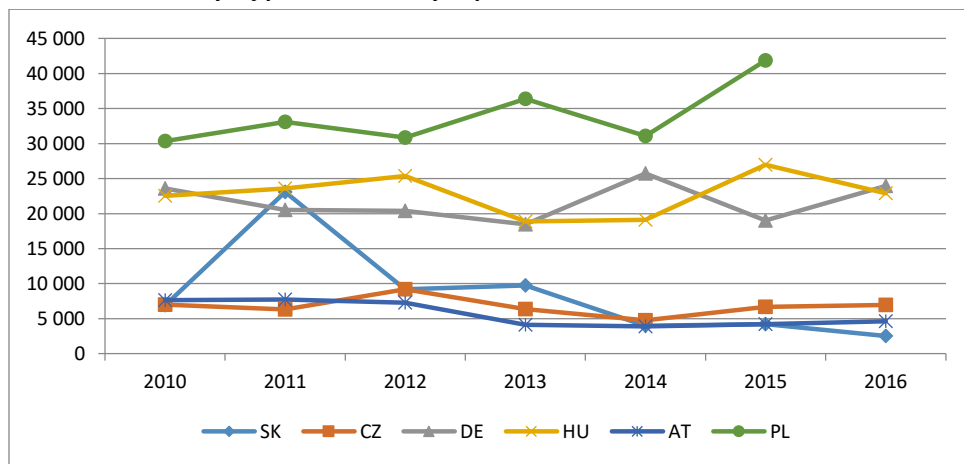
Zdroj: Eurostat.

Dynamika zániku podnikov v strednej Európe má inú podobu. Pri podnikoch s najnižším počtom zamestnancov (1 až 4) nemožno identifikovať jednoznačný, lineárny trend. Medzi rokmi 2010 a 2016 dochádzalo k fluktuácii počtu zánikov v jednotlivých krajinách. Slovensko najprv zažilo silnejší odliv podnikov – v roku 2011 (keď zaniklo až 23 089 subjektov) – po ktorom nasledovala krátka doba stabilizácie a následne trvalý pokles zánikov, ktorý trval od roku 2013 do roku 2016. V tomto období sa počet zaniknutých subjektov s 1 až 4 zamestnancami znížil o 74 %. V roku 2016 počet zaniknutých subjektov predstavoval číslo 2 513. Negatívny trend (nárastu počtu zaniknutých podnikov) možno v posledných rokoch pozorovať v Českej republike.

Celkovo, v roku 2016 bol počet zaniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami najvyšší v Maďarsku a Nemecku. To platí aj pre podniky s 5 až 9 zamestnancami a s 10 alebo viacerými zamestnancami. Rovnaký trend možno očakávať aj v prípade Poľska, hoci údaje za rok 2016 nie sú k dispozícii. Počty zaniknutých subjektov v Poľsku v roku 2015 sú však najvyššie spomedzi všetkých sledovaných štátov.

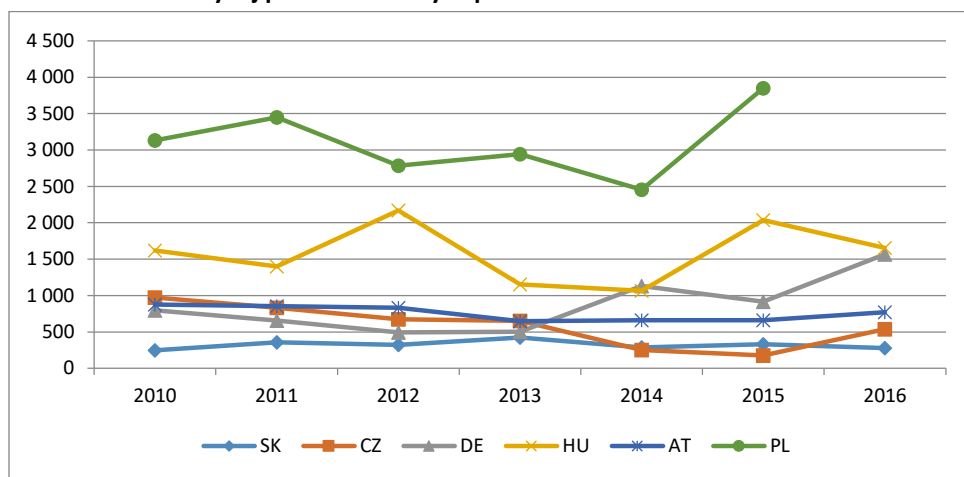
Počty zaniknutých väčších podnikov na Slovensku v posledných rokoch rástli (na rozdiel od podnikov s 1 až 4 zamestnancami).

Graf č. 15 Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami

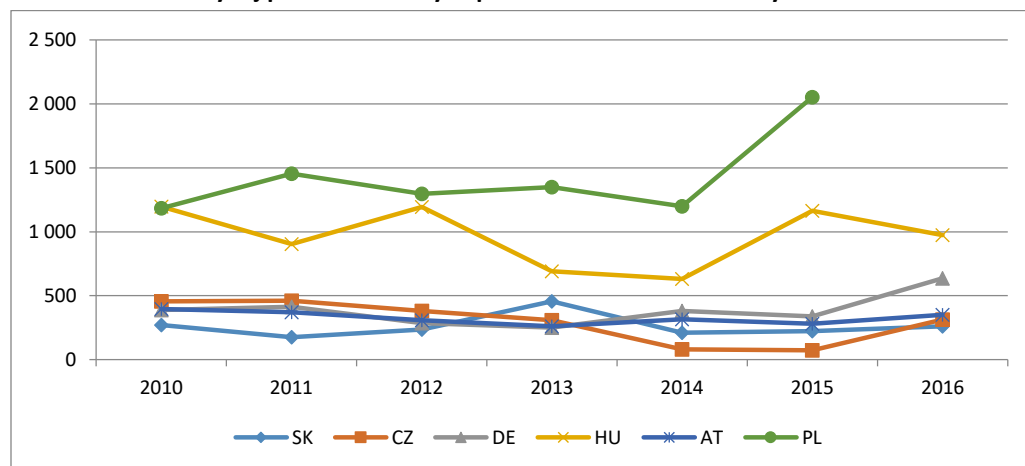
Zdroj: Eurostat.

Graf č. 16 Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 5 až 9 zamestnancami

Zdroj: Eurostat.

Graf č. 17 Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 10 alebo viacerými zamestnancami

Zdroj: Eurostat.

Kondíciu segmentu MSP možno popri štatistikách vzniku a zániku dokumentovať aj súhrnným ukazovateľom „miera prežitia („survival rate“). Ide o indikátor, ktorý vyjadruje, aká časť podnikateľských subjektov fungujúcich v roku t a ktoré vznikli v roku $t - n$ ($n = 1$, ak ide o predchádzajúci rok, $n = 2$, ak ide o obdobie spred dvoch rokov, $n = 3$, ak zachytávame situáciu pred tromi rokmi, atď....), prežili do roku t . Tento počet sa následne vzťahuje k celkovému počtu podnikateľských subjektov, vzniknutých v roku $t - n$. Výsledkom je ukazovateľ, ktorý hovorí aké percento podnikov, ktoré vznikli v roku $t - n$, prežilo do roku t .

Tabuľka 1 prináša informácie o situácii v roku 2016, pričom sleduje mieru prežitia pre tri rôzne dlhé obdobia – dva, tri a štyri roky. Ukazuje, aká časť podnikov, ktoré vznikli v roku 2014 ($n = 2$), 2013 ($n = 3$) a 2012 ($n = 4$), prežili do roku 2016.

Vo všeobecnosti platí, že miera prežitia podnikov klesá s dĺžkou ich sledovaného obdobia. Mladšie podniky vykazujú vyššiu mieru prežitia než podniky, ktoré boli založené skôr. V prípade najmenších podnikov (s 1 až 4 zamestnancami) Slovensko patrí ku krajinám s najvyššími mierami prežitia. 88,2 % podnikov, ktoré vznikli v roku 2016, aktívne fungovali aj v roku 2016. Spomedzi podnikov, ktoré vznikli v roku 2013, prežilo do roku 2016 78,3 %. Miera prežitia podnikov založených v roku 2012 je výrazne nižšia (64,5 %), avšak prevyšuje hodnoty za ostatné sledované krajiny. Podobné tendencie možno na Slovensku identifikovať aj pre väčšie podniky.

Z komparatívneho hľadiska Slovensko patrí ku krajinám, v ktorých MSP prežívajú dlhšie. Rovnako ako Česká republika a Nemecko. Na druhom póle sa nachádza Maďarsko, kde sa miera prežitia podnikov pohybuje hlboko pod úrovňou ostatných krajín. Pre porovnanie, kým na Slovensku v roku 2016 fungovalo 89,6 % podnikov s 5 až 9 zamestnancami, ktoré vznikli v roku 2014, v Maďarsku to bolo len 70,8 %. Priepastný rozdiel zostáva zachovaný aj pri starších podnikoch. Kým na Slovensku v roku 2016 aktívne pôsobilo 67,4 % podnikov založených v roku 2012, v Maďarsku to bolo 55,7 %.

Tabuľka 1 Miera prežitia podnikov: počet podnikov aktívnych v roku 2016, ktoré vznikli v roku 2016-n, na celkovom počte podnikov založených v roku 2016-n (%)

	Slovensko	Česká republika	Maďarsko	Poľsko	Rakúsko	Nemecko
Podniky s 1 až 4 zamestnancami						
Miera prežitia n=2	88,19	89,80	70,25	71,48	77,88	72,35
Miera prežitia n=3	78,30	75,73	65,85	59,21	69,48	62,43
Miera prežitia n=4	64,47	62,75	50,72	52,39	59,67	53,93
Podniky s 5 až 9 zamestnancami						
Miera prežitia n=2	89,57	94,63	70,79	76,88	82,57	83,60
Miera prežitia n=3	77,15	80,74	68,04	69,48	72,06	73,44
Miera prežitia n=4	67,37	76,28	55,68	59,64	67,36	66,12
Podniky s 10 alebo viacerými zamestnancami						
Miera prežitia n=2	85,61	95,34	63,33	82,22	83,12	85,21
Miera prežitia n=3	71,50	69,32	57,75	76,44	79,75	73,03
Miera prežitia n=4	63,35	76,91	51,80	69,26	68,27	70,56

Zdroj: Eurostat

4.3. Zamestnanosť v MSP

Prínos MSP pre zamestnanosť sa meria prostredníctvom počtu osôb zamestnaných v MSP. Keďže porovnávanie počtov zamestnaných osôb medzi krajinami je metodologicky problematické (ich počet závisí od množstva externých faktorov, ktoré nemusia súvisieť s charakterom segmentu MSP v danej krajine), ako hlavný indikátor sme zvolili podiel počtu osôb zamestnaných v MSP na celkovom počte osôb zamestnaných v nefinančnej ekonomike. Umožňuje to kontextualizovať ich príspevok k celkovej úrovni zamestnanosti.

Tabuľka č. 2 poskytuje údaje za obdobie medzi rokmi 2010 a 2016. Kvôli zvýšeniu prehľadnosti boli do tabuľky zaradené tri časové body daného obdobia: roky 2010, 2013 a 2016. Tieto roky majú aj substantívny význam, pretože vyznačujú tri rôzne obdobia ekonomického vývoja. Rok 2010 odkazuje k vrcholiacej finančnej a hospodárskej kríze, rok 2013 k obdobiu zotavenia a rok 2016 k naštartovaniu stabilnejšieho a ekonomicky silnejšieho podloženého ekonomického rastu.

Sila mikropodnikov, indikovaná ich početnou prevahou, sa prejavuje aj v oblasti zamestnanosti. V krajinách strednej Európy mikropodniky prispievajú k zamestnanosti v nefinančnej ekonomike výrazne viac než malé alebo stredné podniky. Výnimkou je Rakúsko, v ktorom sa podiel zamestnaných osôb v mikropodnikoch blíži k podielu zamestnaných osôb v malých podnikoch. Na Slovensku bolo v roku 2016 v mikropodnikoch zamestnaných 41,4 % osôb pracujúcich v nefinančnej ekonomike, čo bolo najviac spomedzi všetkých sledovaných krajín. Od roku 2010 sa tento podiel zvýšil o viac než tri percentuálne body. Opäť ide o nárast, ktorý v ostatných krajinách strednej Európy nenájdeme. V Českej republike a Maďarsku možno v danom období pozorovať dokonca pokles zamestnanosti v mikropodnikoch (v Maďarsku o dva a pol percentuálneho bodu).

Malé podniky predstavujú druhý najvýznamnejší zdroj zamestnanosti v rámci MSP v Maďarsku a Rakúsku. V Českej republike, Poľsku a na Slovensku je zamestnanosť generovaná malými podnikmi nižšia než zamestnanosť v stredných podnikoch. Na Slovensku bola síce zamestnanosť v malých podnikoch v roku 2010 vyššia než zamestnanosť v stredných podnikoch, neskôr sa však situácia otočila. Od roku 2010 Slovensko zažilo pokles podielu zamestnaných osôb v malých podnikoch, a to dosť výrazne. Kým v roku 2010 ich podiel predstavoval 17,8 %, o šesť rokov to bolo už 13,9 %. V roku 2016 tak Slovensko vykazovalo druhý najnižší podiel zamestnaných v malých podnikoch. Podiel zamestnaných osôb v stredných podnikoch stúpol na 16,5 %.

Tabuľka 2 Podiel počtu osôb zamestnaných v MSP rôznej veľkosti na celkovom počte osôb zamestnaných v nefinančnej ekonomike (%)

	Slovensko	Česká republika	Maďarsko	Poľsko	Rakúsko
Mikropodniky (0 až 9 osôb)					
2010	38,0	31,4	36,4	36,1	25,4
2013	39,3	31,9	35,0	35,9	25,3
2016	41,4	30,9	33,9	37,5	25,2
Malé podniky (10 až 49 osôb)					
2010	17,8	18,9	19,0	13,0	23,9
2013	14,7	18,0	19,0	14,4	24,0
2016	13,9	17,3	19,1	13,1	24,4
Stredné podniky (50 až 249 osôb)					
2010	15,9	19,5	16,5	19,2	18,8
2013	15,9	19,3	-	18,4	19,0
2016	16,5	19,0	16,6	17,7	19,3

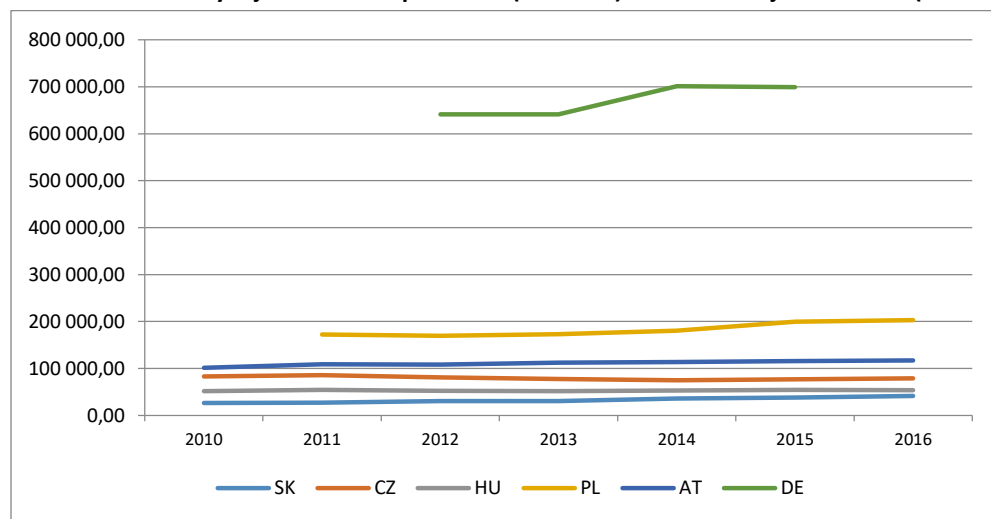
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii.

4.4. Tržby MSP

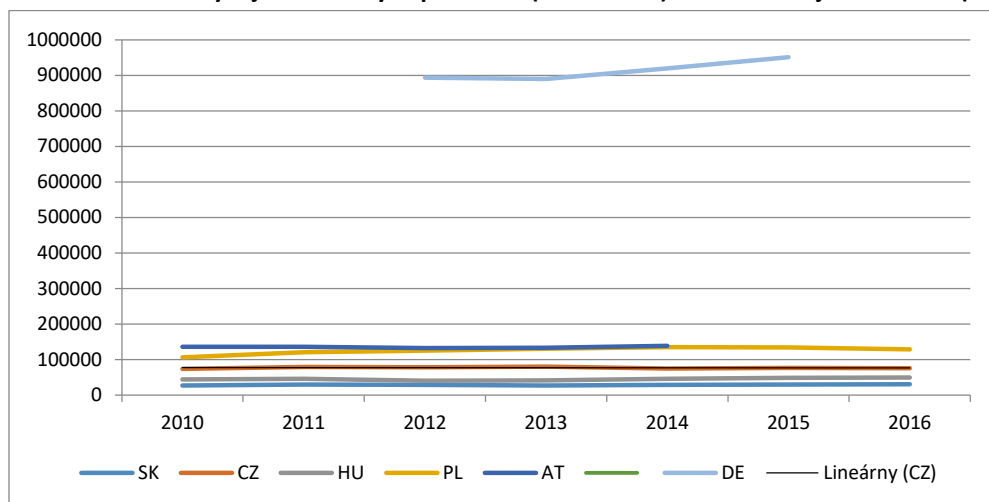
Tržby MSP sú sledované v rámci celkovej nefinančnej ekonomiky (s výnimkou finančných a poisťovacích činností). Porovnanie stavu a vývoja je sťažené tým, že údaje za niektoré časové body nie sú dostupné za všetky krajiny. Celkovo tržby MSP vyjadrené v absolútnych sumách rástli medzi rokmi 2015 a 2016 na Slovensku a v Maďarsku. Na Slovensku sa tržby medziročne zvýšili o 4,8 %, v Maďarsku o 0,5 %. V Českej republike a Poľsku tržby MSP poklesli, hoci šlo o pokles veľmi mierny – v ČR o 0,4 % a v Poľsku o 0,2% (údaje za Rakúsko a Nemecko nie sú úplné).

Diferenciácia tržieb medzi krajinami strednej Európy odráža veľkosť segmentu MSP i silu ekonomiky. Najvyššie tržby vykazujú MSP v Nemecku, Rakúsku a Poľku. Vo všetkých krajinách strednej Európy existujú rozdiely vo výške tržieb medzi veľkostnými kategóriami MSP. Tieto rozdiely majú v jednotlivých štátoch rôznu povahu. Na Slovensku a v Poľsku mali v roku 2016 najvyššie tržby mikropodniky, nasledované strednými podnikmi. V Českej republike, Maďarsku a Rakúsku najvyšší objem tržieb produkoval sektor stredných podnikov.

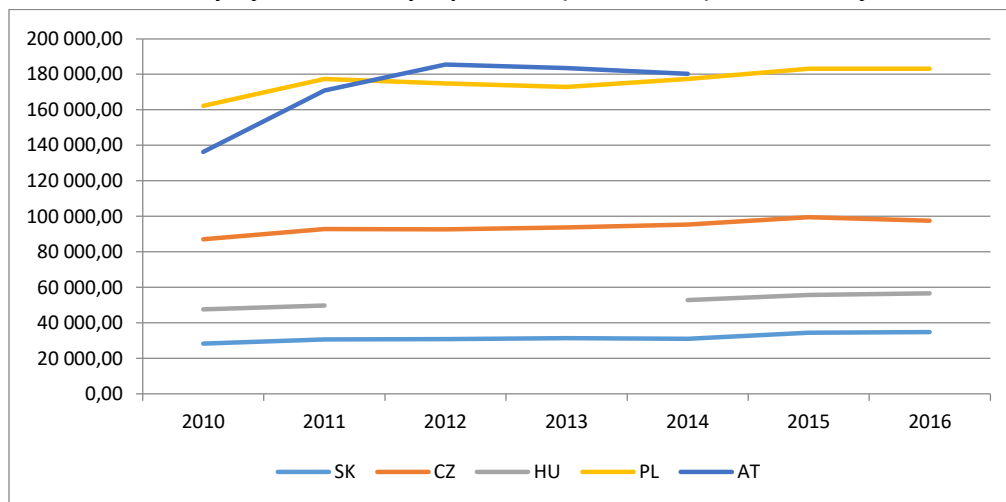
Graf č. 18 Vývoj tržieb mikropodnikov (0-9 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)

Zdroj: Eurostat.

Graf č. 19 Vývoj tržieb malých podnikov (10-49 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)

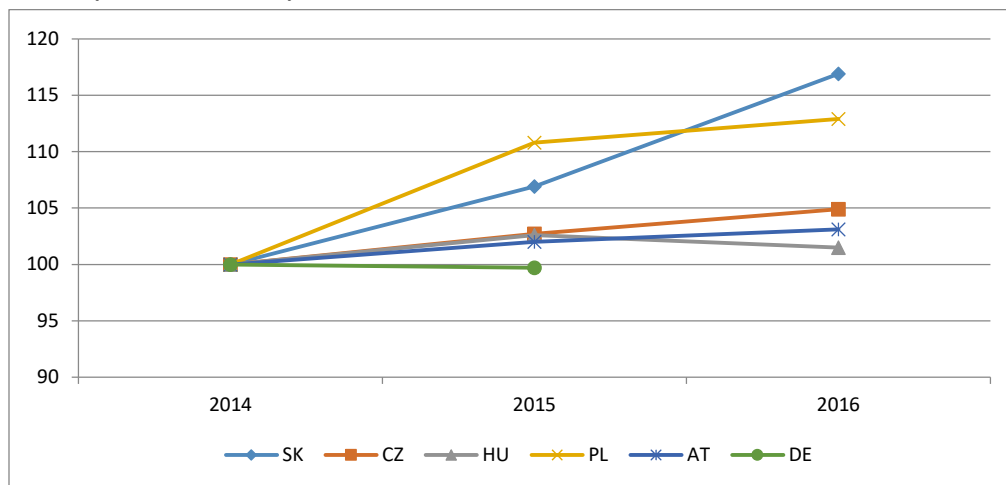
Zdroj: Eurostat.

Graf č. 20 Vývoj tržieb stredných podnikov (50-249 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)

Zdroj: Eurostat. Údaje za Nemecko nie sú k dispozícii.

Plastickejší obraz o vývoji tržieb MSP v posledných rokoch (ktoré sú pokryté dátami Eurostatu) poskytujú nasledujúce tri grafy, ktoré kontextualizujú situáciu v rokoch 2015 a 2016 vo vzťahu k situácii v roku 2014. Ukazujú či a v akej miere sa MSP ekonomicky zotavili z dopadov finančnej a hospodárskej krízy. Medzi rokmi 2014 a 2016 vzrástli tržby mikropodnikov vo všetkých krajinách. Najvyššiu mieru rastu a najsilnejšiu medziročnú dynamiku malo Slovensko. Medzi rokmi 2014 a 2015 sa tržby mikropodnikov zvýšili o takmer 7 % a medzi rokmi 2015 a 2016 o takmer 10 %, čo predstavuje celkový nárast približne 17 % v rokoch 2014 – 2016. Druhú najvyššiu mieru rastu vykázalo Poľsko, kde sa v sledovanom období zvýšili tržby o 13 %. Najslabším tempom rástli tržby mikropodnikov v Maďarsku (1,5 % v rokoch 2014-2016).

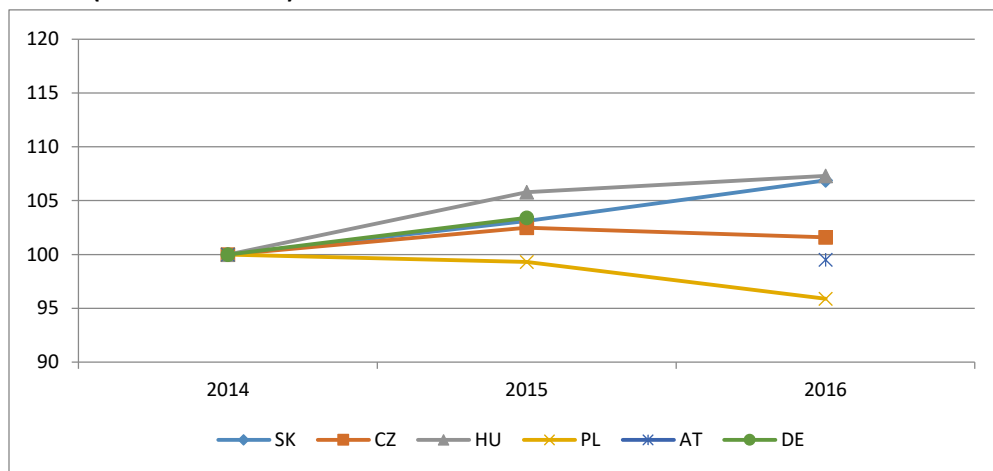
Graf č. 21 Vývoj tržieb mikropodnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2014-2016
(index 2014 = 100)

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie.

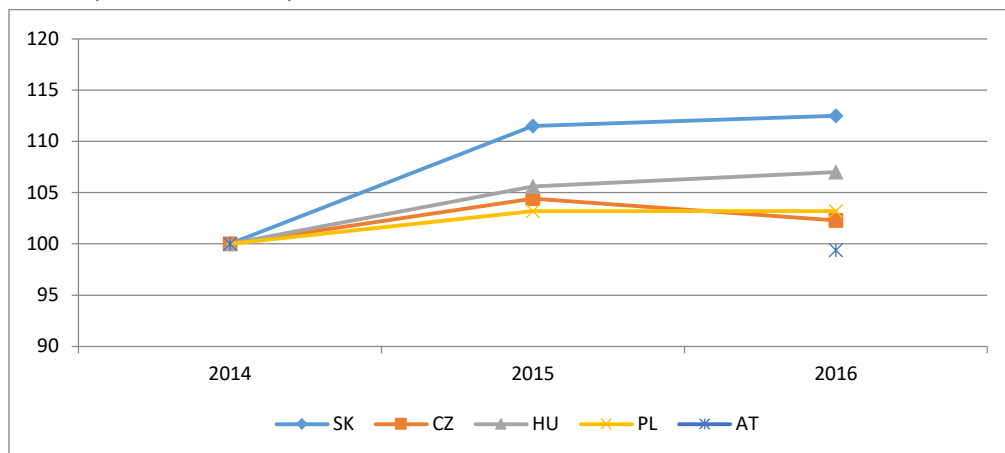
Situácia v segmente malých podnikov bola o čosi diferencovanejšia. Tržby rástli na Slovensku (6,9 %), v Maďarsku (7,3 %) a v Českej republike (1,6 %). Mierny pokles zaznamenalo Rakúsko (0,5 %) a výraznejší Poľsko (4,1 %). V Rakúsku došlo k poklesu tržieb aj u stredných podnikov (0,6 %), v ostatných štátoch tržby stredných podnikov rástli. Najvyššiu mieru malo opäť Slovensko (12,5 % medzi rokmi 2014 a 2016).

Graf č. 22 Vývoj tržieb malých podnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2014-2016
(index 2014 = 100)

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie.

**Graf č. 23 Vývoj tržieb stredných podnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2014-2016
(index 2014 = 100)**

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie.

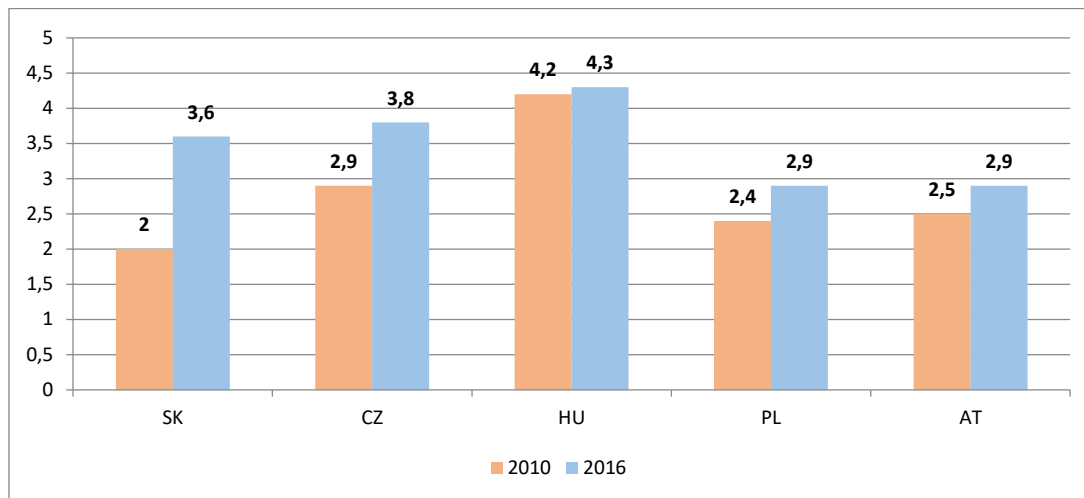
Z hľadiska konkurencieschopnosti je dôležitá ekonomická pozícia MSP pôsobiacich v high-tech odvetviach. Tieto odvetvia zahŕňajú nasledujúce činnosti⁷:

- výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov,
- výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov,
- výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení,
- výroba filmov, videozáznamov, televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok,
- činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie,
- telekomunikácie,
- počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby,
- informačné služby,
- vedecký výskum a vývoj.

Výška tržieb MSP v týchto sektoroch medzi rokmi 2010 a 2016 vzrástla vo všetkých krajinách strednej Európy. Popri náraste absolútnych čísiel rástol aj podiel týchto tržieb na celkových tržbách MSP v rámci nefinančnej ekonomiky. Slovensko v danom období zažilo najvýraznejší nárast tohto podielu: kým v roku 2010 tržby MSP v high-tech sektoroch predstavovali 2 % celkových tržieb MSP, v roku 2016 to bolo 3,6 %. Napriek tomuto nárastu Slovensko zaostáva za susednými krajinami ako sú Česká republika (3,8 % v roku 2016) a Maďarsko (4,3 % v roku 2016).

⁷ Slovak Business Agency (2018): Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2017, strana 82.

Graf č. 24 Podiel tržieb MSP v high-tech sektoroch na celkových tržbách MSP v nefinančnej ekonomike (%)

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Údaje za Nemecko nie sú k dispozícii. Údaje za Poľsko odkazujú k roku 2011 (a nie 2010).

4.5. Pridaná hodnota MSP

Pridanú hodnotu ako ukazovateľ ekonomického výkonu MSP sledujeme v relatívnej podobe: ako podiel pridanej hodnoty MSP na celkovej vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnej ekonomike. MSP v krajinách strednej Európy sa na tvorbe pridanej hodnoty podieľajú významne. Vo všetkých krajinách ich príspevok predstavuje viac ako polovicu celkovej pridanej hodnoty v nefinančnej ekonomike. Slovensko je špecifické tým, že najvyšší podiel na celkovej pridanej hodnote majú mikropodniky. Za nimi nasledujú stredné podniky a malé podniky. V roku 2016 mikropodniky na Slovensku vygenerovali pridanú hodnotu, ktorá predstavovala 22,5 % celkovej pridanej hodnoty v nefinančnej ekonomike. Podiel stredných podnikov predstavoval 18,5 %, podiel malých podnikov 14,2 %. V ostatných krajinách hrajú dôležitejšiu úlohu stredné podniky, ktorých podiel na celkovej pridanej hodnote je vyšší než podiel stredných podnikov na Slovensku (kým podiel stredných podnikov na celkovej pridanej hodnote patrí k najnižším v krajinách strednej Európy, podiel mikropodnikov je najvyšší).

Vývoj medzi rokmi 2010 a 2016 nemal jednotnú trajektóriu. Na Slovensku sa výrazne znížil príspevok malých podnikov a zvýšil sa príspevok stredných podnikov. Podobný trend možno pozorovať aj Českej republike a Rakúsku. Tu však mierne narástol aj podiel mikropodnikov (podobne ako v Poľsku, kde tento nárast predstavoval jedinou významnejšiu zmenu). V Maďarsku došlo k zníženiu podielu pridanej hodnoty vygenerovanej mikropodnikmi, čo bolo sprevádzané miernym nárastom podielu malých podnikov.

Tabuľka 3 Podiel MSP rôznej veľkosti na celkovej vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnej ekonomike (%)

	Slovensko	Česká republika	Maďarsko	Poľsko	Rakúsko
Mikropodniky					

(0 až 9 osôb)					
2010	25,5	19,0	19,3	15,9	18,6
2013	25,9	19,5	19,0	16,8	18,7
2016	22,5	19,3	18,2	16,8	19,1
Malé podniky (10 až 49 osôb)					
2010	18,3	15,3	16,3	13,2	21,7
2013	14,7	14,7	15,9	14,1	21,1
2016	14,2	14,7	16,9	13,3	20,9
Stredné podniky (50 až 249 osôb)					
2010	17,2	20,9	18,7	21,5	20,7
2013	18,1	20,9	-	20,6	21,9
2016	18,5	21,3	18,5	21,3	22,7

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii.

5. Vývoj a zhodnotenie súčasného stavu systému podpory podnikania MSP v krajinách strednej Európy

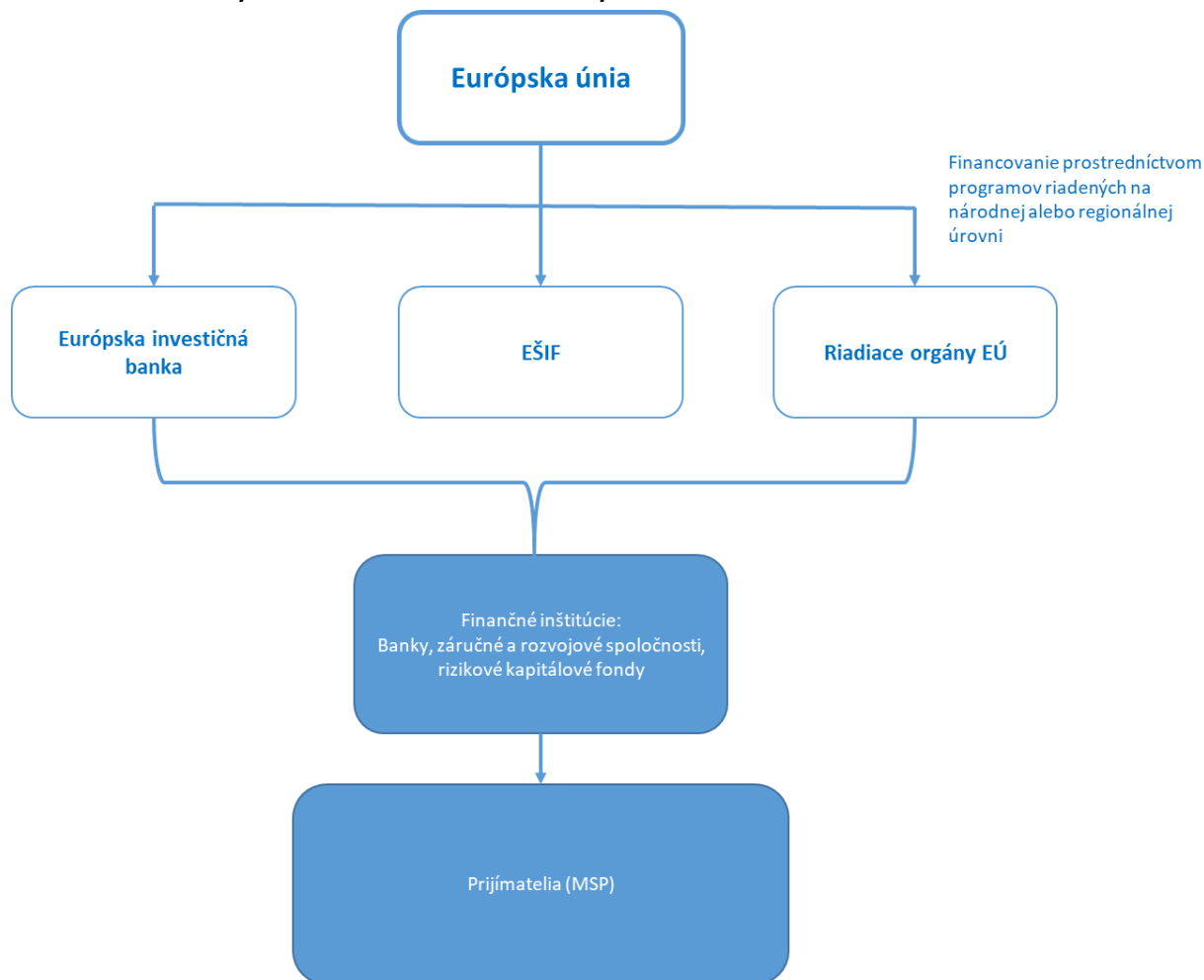
Európska únia má komplexný systém podpory v rôznych oblastiach ako sú rozvoj regiónov a miest, zamestnanosť a sociálne začlenenie, poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, námorná a rybárska politika, výskum a inovácie či humanitárna pomoc. Ide najmä o poskytovanie finančných prostriedkov, kde viac ako 76 % rozpočtu EÚ spravuje formou partnerstva s národnými a regionálnymi orgánmi v rámci tzv. zdieľaného hospodárenia⁸. Ide najmä o 5 štrukturálnych a investičných fondov (ďalej „EŠIF“), ktoré pomáhajú naplňať ciele Stratégie 2020:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), ktorý sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi jej regiónmi,
- Európsky sociálny fond (ESF), ktorý sa zameriava na zlepšenie situácie najzraniteľnejších osôb ohrozených chudobou a ide najmä o investície do ľudských zdrojov s cieľom zlepšiť príležitosti v oblasti zamestnanosti a vzdelávania v EÚ,
- Kohézny fond (KF), ktorého cieľom je znížiť hospodársku a sociálnu nesúrodosť a podporovať trvalo udržateľný rozvoj, preto sa zameriava na členské štáty, ktorých HDP na obyvateľa je nižší ako 90 % priemeru EÚ;
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), ktorý podporuje najmä vidiecke oblasti EÚ (ide o tzv. Program vidieka);
- Európsky námorný a rybársky fond (ENRF), ktorý podporuje námornú a rybársku politiku.

Podpora MSP je vzhľadom na ich kľúčové postavenie v ekonomike jednou z najvýznamnejších tém Európskej únie. Je realizovaná v rôznych formách a poskytuje sa priamo formou grantov, pôžičiek a záruk (EIB) alebo prostredníctvom programov riadených na národnej alebo regionálnej úrovni (už spomenuté EŠIF). MSP môžu tiež využívať mnohé opatrenia nefinančnej pomoci vo forme programov a služieb na podporu podnikania.

⁸ https://europa.eu/european-union/about-eu/funding-grants_sk

Obrázok 5.1 Systém financovania MSP zo strany EÚ

Zdroj: https://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/access-to-finance/index_sk.htm

Politika súdržnosti EÚ stanovuje 11 tematických cieľov na podporu rastu v období 2014 – 2020. Jedným z týchto cieľov je zvýšenie konkurencieschopnosti MSP. Dodatočné investície pre MSP sa poskytujú na základe ďalších tematických cieľov, a to najmä v oblasti výskumu a inovácií, nízkouhlíkového hospodárstva a informačných a komunikačných technológií. V rámci EFRR je vyčlenených 57 miliárd EUR (čo je asi 20% z celkových EFRR finančných prostriedkov) len na účely MSP. Cieľom tejto finančnej podpory pre MSP je najmä:

- Získať prístup k finančným prostriedkom určeným na investície prostredníctvom grantov, pôžičiek, záruk za pôžičky, rizikového kapitálu atď.
- Využívať cielenú podporu obchodnej činnosti, ako je know-how a poradenstvo, informácie a nadväzovanie kontaktov vrátane cezhraničných partnerstiev.
- Zlepšiť ich prístup na globálne trhy a k medzinárodným hodnotovým reťazcom.
- Využívať nové zdroje rastu, ako sú ekologické hospodárstvo, trvalo udržateľný cestovný ruch, zdravotníctvo a sociálne služby vrátane „striebornej ekonomiky“ a kultúrne a tvorivé odvetvia.

- Investovať do ľudského kapitálu a do organizácií poskytujúcich odborné vzdelávanie a odbornú prípravu so zameraním na prax.
- Nadväzovať cenné kontakty s výskumnými centrami a univerzitami na podporu inovácií.

V rámci finančného rámca 2014 - 2020 ide najmä o nasledujúce programy:

- Program pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov, tzv. COSME⁹, kde sú pre MSP na obdobie 7 rokov vyčlenené finančné prostriedky v objeme takmer 2,3 miliardy EUR.

V rámci programu sú podporované najmä tieto oblasti:

- Zlepšenie prístupu k financovaniu
- Podpora internacionalizácie a prístupu na trhy
- Vytvorenie prostredia podporujúceho konkurencieschopnosť
- Podnietenie podnikateľskej kultúry.

Lepší prístup k financovaniu je jedným z hlavných cieľov programu COSME, a to prostredníctvom pôžičiek a kapitálových investícií:

- Program poskytuje záruky a protizáruky finančným inštitúciám, aby mohli MSP poskytnúť viacej pôžičiek a lízingového financovania;
- Program poskytuje rizikový kapitál kapitálovým fondom investujúcim do MSP, najmä vo fáze rozširovania a rastu.

COSME poskytuje tiež podporu európskym podnikom, aby mohli mať prospech z jednotného trhu EÚ a čo najlepšie využiť príležitosti, ktoré im ponúkajú trhy mimo EÚ. V rámci tohto programu sa financujú:

- sieť Enterprise Europe Network, ktorú tvorí vyše 600 pobočiek vo viac než 50 krajinách a ktorá pomáha MSP nájsť obchodných a technologických partnerov, porozumieť právnym predpisom EÚ a získať prístup k financovaniu EÚ;
- webové nástroje špeciálne určené pre rozvoj podnikov, ako je portál pre podniky Vaša Európa alebo portál pre internacionalizáciu MSP;
- poradenské služby určené MSP pre otázky práv duševného vlastníctva pre ASEAN¹⁰, Čínu a MERCOSUR¹¹, ktoré ponúkajú poradenstvo a podporu európskym MSP čeliacim problémom v otázkach práv duševného vlastníctva, v oblasti noriem alebo pravidiel verejného obstarávania v uvedených zemepisných oblastiach;
- Centrum pre priemyselnú spoluprácu medzi EÚ a Japonskom s cieľom podporovať všetky formy priemyslovej, obchodnej a investičnej spolupráce prostredníctvom šírenia informácií o spôsobe prístupu na japonský trh a uľahčovania výmeny skúseností a know-how medzi podnikmi EÚ a Japonska.

⁹ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/9783>

¹⁰ Association of Southeast Asian Nations (Združenie národov juhovýchodnej Ázie)

¹¹ Mercado Común del Sur – Spoločný trh juhu. Členskými štátmi sú: Argentína, Brazília, Paraguaj, Uruguaj, Venezuela, Bolívia; Asociovanými krajinami: Čile, Kolumbia, Ekvádor, Peru

COSME podporuje akcie na zlepšenie rámcových podmienok pre fungovanie podnikov a to znížením administratívnej a regulačnej záťaže, podporuje vznik konkurencieschopných podnikov s trhovým potenciálom a presadzuje rozvoj klastrov svetovej úrovne v EÚ podporovaním excelentnosti a internacionalizácie klastrov s dôrazom na medziodvetvovú spoluprácu.

- Program v oblasti výskumu a inovácií - Horizont 2020 je rámcový program Európskej únie pre podporu výskumu a inovácií.

InnovFin (EU finance for Innovators) je záručný mechanizmus pre MSP a je súčasťou iniciatívy EK a EIB v rámci programu Horizont 2020. Poskytuje rizikový kapitál v počiatočnej fáze a vo fáze rozbehu podnikania a záruky pre MSP a malé podniky so strednou kapitalizáciou orientované na výskum, vývoj a inovácie.

- Program Kreatívna Európa, ktorý poskytuje úvery pre malé a stredné podniky v odvetviach kultúry a tvorivej činnosti. Cieľom programu je zlepšiť prístup MSP v oblasti kultúry a tvorivej činnosti k financovaniu, podporuje rozširovanie kultúrnych a kreatívnych projektov a pomáha odvetviu stať sa konkurencieschopnejším.
- Program v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie, ktorý poskytuje mikroúvery do výšky 25 tisíc EUR pre podnikateľov, ktorí sú dlhodobo nezamestnaní a pre mikropodniky. Zároveň zastrešuje sociálne podnikanie a poskytuje investície do 500 tisíc EUR pre sociálne podniky s ročným obrátom nepresahujúcim 30 miliónov EUR.
- Európska investičná banka (EIB), ktorá poskytuje úvery, záruky, kapitálové financovanie alebo granty pre podniky.
- Európsky investičný fond (EIF), ktorý podporuje MSP zlepšením ich prístupu k finančným prostriedkom prostredníctvom širokého rámca vybraných finančných inštitúcií prostredníctvom návrhu, podpory a implementácie finančných nástrojov týkajúcich sa vlastného kapitálu a dlhu, ktoré sa zameriavajú na MSP.
- MSP sú tiež oprávnené na financovanie v rámci Nástroja na prepájanie Európy (NPE), z ktorého sa financujú projekty súvisiace s energetikou, dopravou a informačnými a komunikačnými technológiami. NPE riadi Výkonná agentúra pre inovácie a siete (INEA).

Téma podpory MSP je rozsiahla, existuje množstvo subjektov, dokumentov, politík a programov. Podpora v súlade s princípom subsidiarity často vzniká na európskej úrovni a následne sa aplikuje na lokálnu či národnú úroveň.

Obrázok 5.2 Podpora EU

Zdroj: <https://europa.eu>

Podporu je možné rozdeliť na finančnú a nefinančnú, z ktorých najčastejšie sú využívané nástroje finančnej podpory. Finančné nástroje EÚ sú dostupné najmä prostredníctvom vybraných finančných inštitúcií v každej krajine. Ide najmä o poskytnutie úveru, záruky alebo rizikového kapitálu. Popri finančnej podpore existuje aj nefinančná, ktorá sa poskytuje najmä formou vzdelávania a informácií napríklad pre školy či znižovania administratívnej záťaže. V nasledujúcich podkapitolách je rámcovo zhodnotený stav systému podpory podnikania MSP v krajinách V4 – Slovenská republika, Česká republika, Maďarsko, Poľsko – a v Nemecku a Rakúsku.

5.1. Systém podpory podnikania MSP v Slovenskej republike

Slovenská republika patrí rozlohou 49 035 km² k menším štátom EÚ. Má 5,435 milióna obyvateľov, od roku 2004 je členom EÚ a od 2009 aj Eurozóny. V roku 2017 HDP Slovenska dosiahlo sumu

84 miliárd EUR, pričom oproti minulému roku vzrástol o 3 %. Miera nezamestnanosti v roku 2017 bola na úrovni 8,6% a miera inflácie 1,4%.

Tabuľka 4 Vývoj ekonomickej situácie v Slovenskej republike

	2015	2016	2017
HDP (v mld. EUR)	78,7	81,0	84,0
HDP na obyv. (v EUR)	23,333	22,751	23,577
Rast HDP (v %)	+3,8	+3,3	+3,0
Miera nezamestnanosti (v %)	11,5	9,7	8,6
Miera inflácie (v %)	-0,3	-0,5	1,4

Zdroj: WKÖ, 2017, Statistical Yearbook

MSP sú najpočetnejšou skupinou podnikateľských subjektov v Slovenskej republike. Do tejto skupiny podnikov patria podnikateľské subjekty, ktoré majú menej ako 250 zamestnancov, t. j. 249 zamestnancov a menej. Okrem počtu zamestnancov sa pri kategorizácii podnikateľských subjektov posudzujú aj kritériá ako ročný obrat a bilančná suma (majetok v netto ocenení v súvahe).

Význam malých a stredných podnikov v slovenskej ekonomike vystihuje viacero ukazovateľov. Aj v roku 2016 tvorili 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov v slovenskom hospodárstve, zamestnávali okolo troch štvrtín (74,1 %) aktívnej pracovnej sily v podnikovej ekonomike a viac ako polovicou (52,7 %) sa podieľali na tvorbe pridanej hodnoty. Pozitívny vývoj národného hospodárstva sa pretavil aj do pozitívneho vplyvu na vývoj spomínaných ukazovateľov, keď podľa údajov EK v dokumente SBA Fact Sheet oproti rokom 2014 a 2015 vzrástla v roku 2016 zamestnanosť v MSP o 3,5 %, pridaná hodnota o 4,3 % a vytvorený zisk o 3,3 %.

Prehľad systému podpory MSP v Slovenskej republike

Súčasný systém podpory podnikania MSP v SR je značne diverzifikovaný vzhľadom na aktérov, ktorí sú do tohto systému zapojení. Úlohou orgánov na národnej úrovni je najmä tvorba politík a získavanie zdrojov (či už na národnej alebo na úrovni EÚ). Agentúry, bankové inštitúcie a rôzne fondy majú za cieľ realizovať politiky a tiež implementovať získané zdroje v podobe rôznych projektov na podporu MSP.

Podpora sa poskytuje nasledujúcimi formami:

1. priamou formou ako
 - nenávratný finančný príspevok podľa osobitného predpisu,
 - dotácia,
 - finančný nástroj podľa osobitného predpisu,
2. nepriamou formou ako

- informácie a poradenstvo v oblasti podnikania,
- vzdelávanie v oblasti podnikania,
- podporný poukaz súvisiaci s prijatím služieb v oblastiach podpory podľa § 2 Zákona č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania,
- organizovanie a podpora účasti na stážach, súťažiach, výstavách alebo iných podujatiach zameraných na podporu podnikania,
- ciele posilňovanie potenciálu mikropodniku, malého podniku alebo stredného podniku, ktoré umožňuje zvyšovať jeho výkon,
- dlhodobé odborné poradenstvo a odborný tréning, ktorého cieľom je zlepšenie podnikateľských zručností a odborný rast.

Finančná podpora v SR sa realizuje najmä prostredníctvom:

- úverov,
- mikropôžičiek,
- rizikového kapitálu,
- využívaním záruk,
- prostredníctvom nenávratnej finančnej pomoci a pod.

Podklady k systému podpory na Slovensku sú tvorené najmä Ministerstvom hospodárstva SR (MH SR), Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou a Slovak Business Agency (ďalej „SBA“).

Legislatívnym rámcom podpory podnikania je zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania, ktorý upravuje pôsobnosť MH SR pri poskytovaní podpory v oblasti MSP, definuje oblasti a formy poskytovania podpory a súčasne umožňuje uplatňovanie európskych zásad rozvoja MSP zakotvených v agende EÚ orientovanej na podporu a rozvoj MSP, konkrétne v tzv. Small Business Act (Zákon o malých a stredných podnikoch).

Ministerstvo hospodárstva SR môže v rámci svojej pôsobnosti poskytnúť podporu na:

- zakladanie mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov,
- rozvoj existujúcich mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov,
- vytváranie nových pracovných miest alebo udržanie existujúcich pracovných miest v mikropodnikoch, malých podnikoch a stredných podnikoch,
- zvyšovanie konkurencieschopnosti mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov a posilnenie ich postavenia na vnútornom trhu Európskej únie a mimo vnútorného trhu Európskej únie,
- projekty združení na rozvoj mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov,
- zachovanie a rozvoj tradičných priemyselných odvetví, remesiel, tradičných ľudových remesiel a ľudových umeleckých výrob,
- zakladanie a rozvoj obchodných spoločností povinne vytvárajúcich základné imanie, so sídlom v Slovenskej republike, od vzniku ktorých neuplynulo viac ako 36 mesiacov a ktoré sú ovládané fyzickými osobami, ktoré sú jej zakladateľmi, a sú inovačným podnikom, mikropodnikom, malým podnikom alebo stredným podnikom,

- výskum a vývoj okrem pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov,
- inovácie produktov, služieb a procesov,
- zlepšovanie podnikateľského prostredia.

Slovak Business Agency, ktorej zakladateľom je Ministerstvo hospodárstva SR, Združenie podnikateľov Slovenska a Slovenský živnostenský zväz, poskytuje pomoc MSP na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Realizuje finančné aj nefinančné programy na podporu MSP a taktiež projekty na národnej a európskej úrovni. Okrem SBA realizujú programy najmä štátnej podpory tiež Slovenská záručná a rozvojová banka a Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (ďalej „SARIO“).

SBA realizuje mikropôžičkový program, ktorého cieľom je sprístupnenie úverových zdrojov mikropodnikateľom, malým podnikateľom a začínajúcim podnikateľom. Prostredníctvom tohto programu môžu podnikatelia požiadať o mikropôžičku za výhodných podmienok. Cieľom tohto programu je umožniť rozvoj malých podnikov, zvýšiť mieru prežitia malých podnikov a to sprístupnením úverových zdrojov za výhodnejších podmienok. Mikropôžičku je možné použiť na obstaranie hnuťelného aj nehnuteľného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov ako aj nákup potrebných zásob či tovarov. Výška mikropôžičky je od 2 500 do 50 000 EUR a splatnosť úveru sa pohybuje od 6 mesiacov do 4 rokov.

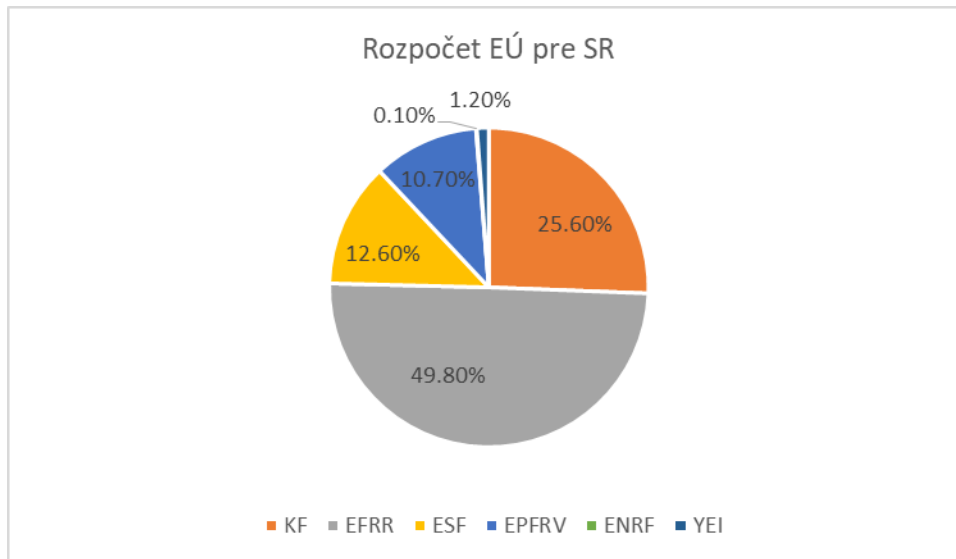
Prostredníctvom Národného holdingového fondu s.r.o., ktorý je dcérskou spoločnosťou SBA, je tiež poskytnutý rizikový kapitál na podporu rastovo orientovaných podnikateľských projektov. V súčasnosti sú spravované tieto fondy:

1. Slovenský rozvojový fond a.s.;
2. Fond inovácií a technológií;
3. Slovenský rastový kapitálový fond.

Podpora zo štrukturálnych a investičných fondov

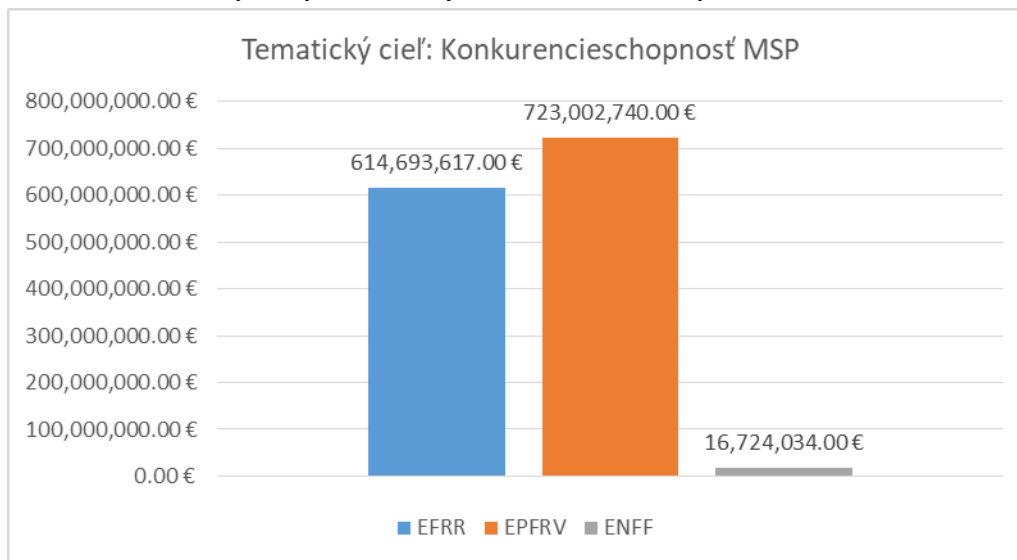
V posledných rokoch čerpá SR najväčšiu podporu zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ. V programovom období 2014-2020 má z EŠIF k dispozícii sumu 15,3 mld. EUR. Na podporu tematického cieľa Konkurencieschopnosť MSP je pre SR vyčlenených 1,354 mld. EUR.

Graf č. 25 Rozpočet EÚ pre SR

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Graf č. 26 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Tieto finančné prostriedky čerpá prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

1. OP výskum a inovácie
2. OP Kvalita životného prostredia
3. OP Integrovaná infraštruktúra
4. Integrovaný regionálny operačný program
5. OP Ľudské zdroje
6. OP Efektívna verejná správa

Tabuľka 5 Zoznam programov financovaných v rámci EÚ a ich jednotlivých priorít v SR

	Operačný program	Alokácia (v EUR)	Priority
1	Výskum a inovácie	2 231 032 482,00 (EFRR)	Program sa zameria na tieto hlavné priority: – podpora výskumu, technologického vývoja a inovácií, – zvýšenie konkurencieschopnosti a podpora rastu malých a stredných podnikov
2	Kvalita životného prostredia	1 861 112 261,00 (KF) 1 276 787 849,00 (EFRR)	Program sa zameria na tieto štyri hlavné priority: – udržateľné využitie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry, – prispôsobenie sa nepriaznivým vplyvom zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami, – podpora manažmentu rizík, núdzového manažmentu a odolnosti v núdzových situáciách spôsobených zmenou klímy, – energeticky účinné nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých odvetviach
3	Integrovaná infraštruktúra	2 307 139 166,00 (KF) 1 642 071 397,00 (EFRR)	Program sa zameria na tieto hlavné priority: – Podpora trvalo udržateľnej dopravy a odstraňovanie kapacitných obmedzení v kľúčových sieťových infraštruktúrach pomocou: – podpory multimodálnej jednotnej európskej dopravnej oblasti prostredníctvom investícií do transeurópskej dopravnej siete, – rozvoja a zlepšovania ekologických (vrátane málo hlučných) a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry, aby sa podporila udržateľná a regionálna mobilita, – Zlepšenie dostupnosti, využitia a kvality informačných a komunikačných technológií pomocou: – rozširovania širokopásmového pripojenia, zavádzania vysokorýchlostných sietí a podpory prijímania vznikajúcich technológií a sietí pre rozvoj digitálneho hospodárstva.

4	Integrovaný regionálny operačný program	1 738 834 120,00 (EFRR)	Program sa zameria na týchto päť hlavných priorít: – Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám – Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch – Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie – Miestny rozvoj riadený komunitou
5	Ľudské zdroje	243 662 462,00 (EFRR) 1 766 970 537,00 (EFS)	Program sa zameriava na priority: – Vzdelávanie – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí – Zamestnanosť – Sociálne začleňovanie – Integrácia marginalizovaných rómskych komunít – Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít
6	Efektívna verejná správa	278 449 284 (EFRR)	Program má nasledujúce priority: – Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna Verejná správa – Zefektívnený súdny systém a zvýšená vymáhateľnosť práva
7	Program rozvoja vidieka	2 079 595 129 (EPFRV)	
8	Rybné hospodárstvo	15 785 000 (ENRF)	– Zlepšenie konkurencieschopnosti a životaschopnosti podnikov akvakultúry vrátane zlepšenia bezpečnostných a pracovných podmienok, najmä v MSP – Ochrana a obnova vodnej biodiverzity a posilnenie ekosystémov týkajúcich sa akvakultúry a podpora akvakultúry, ktorá efektívne využíva zdroje – Zlepšenie a poskytovanie vedeckých znalostí, ako aj zlepšenie zberu a správy údajov – Poskytovanie podpory monitorovaniu, kontrole a presadzovaniu, a tým zlepšeniu inštitucionálnej kapacity a efektívnej verejnej správy bez zvyšovania administratívnej záťaže – Zlepšenie organizácie trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry – Podpora investícií do odvetví spracovania a uvádzania na trh

Zdroj: <http://ec.europa.eu> - vlastné spracovanie

Z hľadiska podpory podnikania pre MSP sú dôležité programy:

1. Výskum a inovácie:

- podpora výskumu, vývoja a inovácií;
- podpora výskumu, vývoja a inovácií v Bratislavskom kraji;
- posilnenie konkurencieschopnosti a rastu MSP;
- rozvoj konkurencieschopných MSP v Bratislavskom kraji.

V programovom období 2007 – 2013 bolo v rámci OP Výskum a vývoj vytvorené Národné podnikateľské centrum (ďalej „NPC“), ktorého ambíciou je prostredníctvom vytvorenia miesta typu one-stop-shop podporiť vznik a rozvoj malých a stredných podnikov a motivovať fyzické osoby k vstupu do podnikania. V rámci NPC sú ponúkané služby ako odborné poradenstvo, vzdelávacie kurzy, ale tiež pobyty a stáže vo vybraných destináciách a na medzinárodných odborných podujatiach a pod.

2. Kvalita životného prostredia:

- Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

3. Integrovaná infraštruktúra

- Zvýšenie inovačnej kapacity najmä malých a stredných podnikateľov v digitálnej ekonomike

4. Integrovaný regionálny operačný program

- Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

5. Ľudské zdroje

- Zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach
- Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie

6. Efektívna verejná správa

- Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna Verejná správa (vytvorenie analytickej jednotky na vykonávanie RIA, vrátane MSP testu (Centrum lepšej regulácie)

Program rozvoja vidieka je ďalším programom financovaným z EPFRV, ktorého cieľom je posilniť konkurencieschopnosť v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a potravinárstva a to i formou financovania odborných školení, kurzov a poradenských služieb. Program je tiež zameraný na podporu podnikateľskej činnosti v oblasti živočíšnej a rastlinnej výroby, ale aj na podporu malých poľnohospodárskych podnikov. Finančné prostriedky tiež smerujú do vidieckeho ruchu a agroturistiky.

V rámci Európskej územnej spolupráce podporuje Európsky fond regionálneho rozvoja cezhraničnú spoluprácu, nadnárodnú spoluprácu a medziregionálnu spoluprácu.

V rámci cezhraničnej spolupráce má SR v období 2014-2020 k dispozícii nasledujúce programy:

- Program Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika

- Program Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko
- Program Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko
- Program Interreg V-A Poľsko – Slovenská republika

V rámci všetkých týchto programov môžu participovať subjekty zo súkromného sektora vrátane MSP. SR je zapojená aj do iných programov v rámci partnerstva s inými inštitúciami z rôznych krajín EÚ ako program Central Europe alebo Dunajský nadnárodný program spolupráce, ktorých prioritami sú podpora inovácií v daných regiónoch najmä pre zvýšenie konkurencieschopnosti regiónu, podpora ochrany životného prostredia a kultúry v daných regiónoch tak, aby boli naplnené ciele Stratégie Európa 2020.

V období 2014 – 2020 časť zdrojov z EŠIF (približne 3% z každého operačného programu) implementuje Slovenský investičný holding (ďalej „SIH“). Finančné nástroje budú realizované v podobe rôznych finančných produktov ako úvery, záruky, kapitálové vklady a iné produkty. Finančné nástroje implementované cez SIH majú návratnú formu. Pre každú investičnú oblasť je navrhnutý finančný nástroj zohľadňujúci špecifiká danej oblasti s cieľom čo najviac zlepšiť podmienky financovania pre konečných prijímateľov.

Hlavným cieľom SIH je zlepšiť prístup k financovaniu pre projekty a inštitúcie pôsobiace v nasledovných oblastiach:

- dopravná infraštruktúra,
- energetická efektívnosť,
- odpadové hospodárstvo,
- sociálna ekonomika,
- MSP.

5.2. Systém podpory podnikania MSP v Českej republike

Česká republika bola v roku 2009 oslabená hospodárskou krízou a až v roku 2014 sa podarilo oživiť české hospodárstvo. V roku 2015 miera nezamestnanosti klesla na 5,1%, v roku 2017 to bolo na 3,5%. HDP na obyvateľa dosiahlo v roku 2017 úroveň 26,221 EUR.

Tabuľka 6 Vývoj ekonomickej situácie v Českej republike

	2015	2016	2017
HDP (v mld. EUR)	167,0	174,4	183,6
HDP na obyv. (v EUR)	25,198	25,446	26,221
Rast HDP (v %)	+ 4,5	+ 2,4	+ 2,6
Miera nezamestnanosti (v %)	5,1	4,0	3,5
Miera inflácie (v %)	0,2	0,7	2,5

Zdroj: WKÖ, 2017, Statistical Yearbook

České MSP v posledných rokoch zaznamenali mierny nárast pridanej hodnoty. Pridaná hodnota malých a stredných podnikov v rokoch 2012 - 2016 vzrástla o 9,5%, čo je menej ako v prípade veľkých firiem. Zamestnanosť MSP v roku 2016 zostala približne na rovnakej úrovni ako v roku 2012. V rokoch 2015-2016 vzrástla pridaná hodnota a zamestnanosť malých a stredných podnikov o 3,4%, resp. o 1%.

Predpokladá sa, že nedávny nárast pridanej hodnoty MSP bude pokračovať, s predpokladaným nárastom o 8,7 % v rokoch 2016-2018. Na rozdiel od toho sa očakáva, že rast zamestnanosti MSP bude viac-menej stagnovať, pričom v tom istom období dosiahne len mierny nárast o 0,4%, čo predstavuje približne 8 800 nových pracovných miest v rámci MSP.

Prehľad systému podpory MSP v Českej republike

Jednou z priorít vlády ČR je podpora MSP, ktoré tvoria 99,8% českých podnikov. Súčasne zamestnávajú dve tretiny pracovných síl. Zásady pre poskytovanie podpory pri začatí podnikania i pri upevňovaní ekonomického postavenia MSP stanovuje v ČR zákon 47/2002 o podpore malého a stredného podnikania. Definuje oblasti a formy podpory a to:

1. Návrtná finančná pomoc,
2. Dotácia,
3. Finančný príspevok,
4. Záruky,
5. Úvery so zníženou úrokovou sadzbou.

Týmto zákonom bola zriadená Agentúra pre podporu podnikania a investícií CzechInvest ako štátna príspevková organizácia Ministerstva priemyslu a obchodu ČR. Okrem tejto agentúry a Ministerstva podporu poskytujú tiež Česká agentúra pro podporu obchodu CzechTrade a Design centrum ČR a zároveň Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. (ďalej „ČMZRB“) najmä na základe dohôd uzavretých s Ministerstvom priemyslu a obchodu ČR. ČMZRB je rozvojovou bankou ČR, ktorá napomáha v súlade so zámermi hospodárskej politiky vlády ČR a regiónov rozvoju MSP, infraštruktúry a ďalších sektorov ekonomiky vyžadujúcich verejnú podporu.

Strategickým dokumentom pre prípravu programového obdobia kohéznej politiky EÚ v oblasti podnikania je Koncepcia podpory MSP 2014 – 2020, ktorá bola schválená uznesením vlády ČR zo dňa 12.12.2012 č. 923. Prioritou Koncepcie podpory MSP je zameranie podpory na posilňovanie konkurencieschopnosti MSP prostredníctvom vytvárania a šírenia inovácií, rozvoja podnikateľského prostredia, znižovania administratívnej záťaže a zvyšovania kvality poradenských služieb pre MSP. Dôležitou oblasťou podpory je znižovanie energetickej náročnosti podnikania MSP a to najmä vo vzťahu k využitiu obnoviteľných zdrojov s pozitívnymi dopadmi na životné prostredie.

V súčasnosti medzi národné programy na podporu MSP v Českej republike patria programy Záruka (2015 až 2023), VADIUM (2018 až 2023) a INOSTART.

Program Záruka (2015 až 2023)

Cieľom programu Záruka je podporiť prístup MSP k bankovým úverom na realizáciu ich podnikateľských projektov a to prostredníctvom záruk. V rámci tohoto programu sú podnikateľom poskytované záruky a to individuálne a portfóliové až do 80% istiny zaručovaného úveru. Výška tohto úveru môže byť až 30 miliónov českých korún (ďalej „CZK“). Sociálnym podnikom sú poskytované i finančné príspevky až do výšky 10% zaručovaného úveru, nie však viac ako 500 000 CZK. Záruky sú vystavované Českomoravskou záručnou a rozvojovou bankou (ďalej „ČMZRB“) na úvery poskytované úverujúcimi bankami najmä na zriadenie a rekonštrukciu dlhodobého hmotného a nehmotného majetku a financovaní zásob.

V roku 2015 sa ČMZRB zapojila do programu COSME, záručného programu využívajúceho prostriedky Európskeho fondu pre strategické investície, prostredníctvom ktorého chce Európska komisia povzbudiť investičnú aktivitu v EÚ.

Program VADIUM (2018 až 2023)

Cieľom programu Vadium je najmä podpora prístupu MSP k zákazkám v rámci výberových/zadávacích procesov a to prostredníctvom záruk. V rámci tohoto programu sú podnikateľom poskytnuté záruky, ktoré slúžia ako istota v prípade výberového/zadáacieho procesu vyhláseného subjektom so sídlom na území ČR, ktorého predmetom je dodávka tovaru, služieb alebo stavebných prác. Záruka je vystavená i pod podmienkou, že projekt je realizovaný na území ČR a zadávateľ predloží doklad o vyhlásení súťaže o najvýhodnejšiu ponuku (podľa občianskeho zákonníka) alebo verejného obstarávania podľa zákona č. 134/2016 Zb., o zadávaní verejných zákaziek, a štandardnú žiadosť o záruku. Záruky sú poskytované až do 80% výdavkov, minimálna výška záruky 50 tisíc CZK, maximálna výška 5 miliónov CZK. Záruky sú vystavované ČMZRB.

Program INOSTART

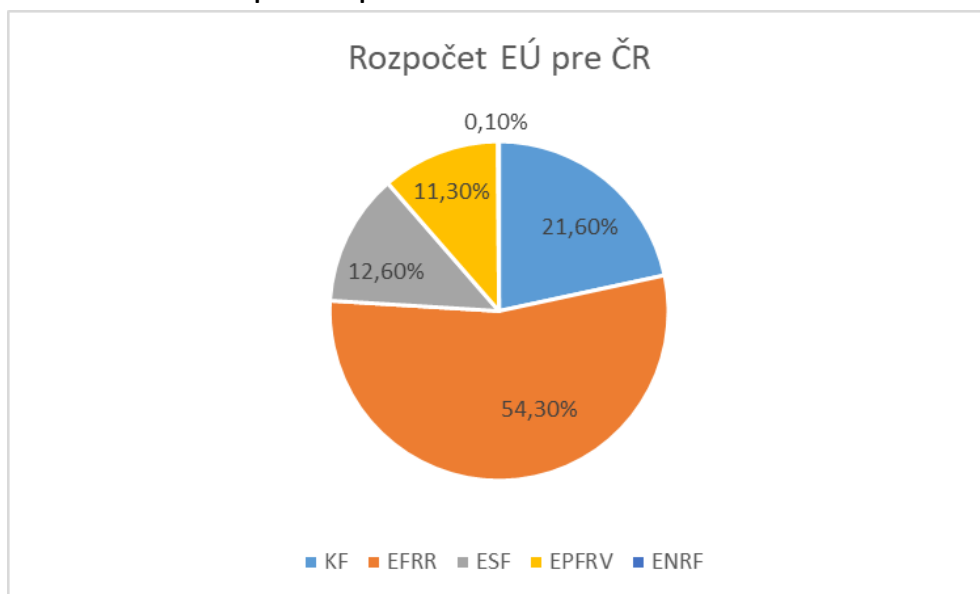
Cieľom programu INOSTART je umožniť získať úver na realizáciu Inovatívnych projektov začínajúcich podnikateľov a podpora udržateľnosti podporených Inovatívnych projektov čiastočnou úhradou nákladov na poradenstvo zaistované Českou sporiteľňou. Ide o poskytovanie záruk iba k úverom Českej sporiteľne, a.s. a výška úveru môže byť minimálne 0,5 milióna CZK a maximálne 15 miliónov CZK vrátane. Výška záruky je poskytovaná až do 60% istiny zaručovaného úveru. Doba ručenia je maximálne 5 rokov od dátumu prvej splátky istiny úveru s odkladom splátok úveru maximálne o 3 roky. Prijemcovia podpory hradia z vlastných

prostriedkov iba časť ceny záruky, a to 0,1 % p. a. z výšky záruky. Súčasne s poskytnutím záruky je príjemcovi podpory poskytnutý finančný príspevok k úhrade zostávajúcej časti ceny záruky, a to 1 % p. a. z výšky záruky. Podpora je určená začínajúcim podnikateľom, ktorí nepodnikajú dlhšie ako 3 roky a pôsobia v oblastiach ako je napríklad spracovateľský priemysel, energetika, stavebníctvo, maloobchod a veľkoobchod, informačné a komunikačné činnosti a ďalšie služby.

Podpora podnikania MSP zo štrukturálnych fondov

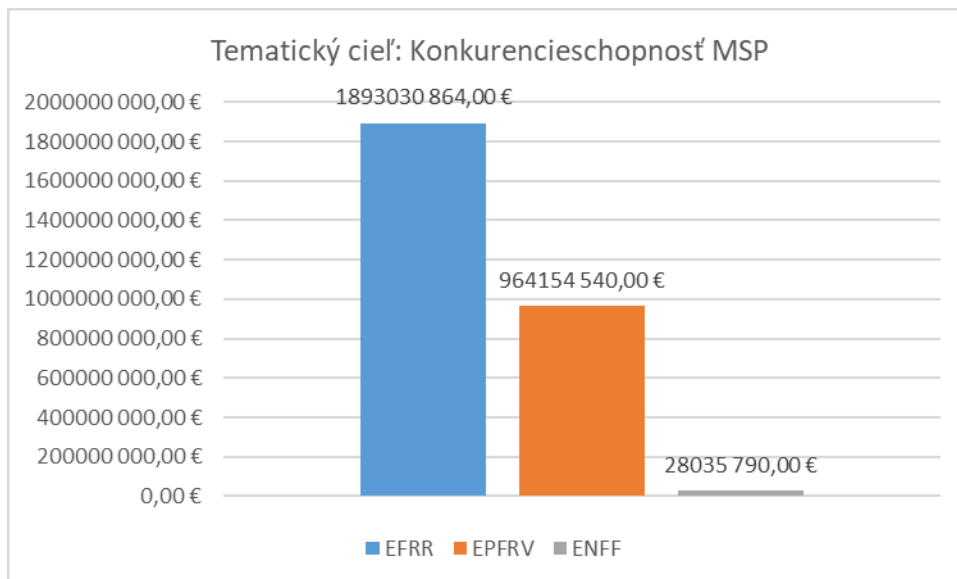
Aj v ČR väčšinu zdrojov podpory tvoria finančné zdroje z EÚ. Z EŠIF má k dispozícii 23,9 mld. EUR a na podporu tematického cieľa Konkurencieschopnosť MSP je vyčlenených 2,539 mld. Eur.

Graf č. 27 Rozpočet EÚ pre ČR

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Graf č. 28 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Investičné priority na roky 2014 - 2020 sú stanovené v dohode o partnerstve s Európskou komisiou, medzi ktoré patria najmä:

- Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie zvýšením konkurencieschopnosti a inovácií MSP a MSP zlepšenie inovácií a výkonnosti výskumu.
- Rozvoj základnej infraštruktúry v kľúčových dopravných sieťach a trvalo udržateľnej mestskej doprave.
- Podpora rastu orientovaného na ľudský kapitál a zlepšenia účasti na trhu práce prostredníctvom posilnenia všetkých úrovní vzdelávania, zvýšenie prístupu k najzraniteľnejším skupinám v spoločnosti a integrácie sociálne vylúčených skupín, najmä Rómov.
- Podpora ekologického a zdrojovo efektívneho hospodárstva prostredníctvom podpory energetickej účinnosti a nízkouhlíkového hospodárstva, ochrany životného prostredia a prispôsobenia sa zmene klímy.
- Zlepšenie kvality verejnej správy zlepšením efektívnosti a efektívnosti verejných služieb, znižovaním administratívneho zaťaženia podnikov a vytvorenie prostredia priaznivého pre podnikanie.

ČR má programový dokument, ktorý práve podporuje českých podnikateľov v tomto programovom období, a to je Operačný program Podnikanie a inovácie pre konkurencieschopnosť (ďalej „OP PIK“). Finančné prostriedky sú určené predovšetkým na spolufinancovanie podnikateľských projektov v spracovateľskom priemysle a súvisiacich službách. Financované sú projekty realizované na území ČR, avšak okrem hlavného mesta ČR Prahy. Tento program je financovaný z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj a alokácia je 4 331 miliónov EUR. Riadiacim orgánom je Ministerstvo obchodu a priemyslu ČR a sprostredkovateľským orgánom Agentúra pre podnikanie a inovácie (ďalej „API“). API okrem

špecifických činností implementácie pre dotačne podporované aktivity OP PIK tiež podporuje žiadateľov a poskytuje informačný servis o možnostiach získania finančnej podpory a poradenstva príjemcom podpory.

OP PIK je programom na podporu podnikateľov za účelom dosiahnutia konkurencieschopnej a udržateľnej ekonomiky založenej na znalostiach a inováciách. Zameraný je na prenos technológií a spoluprácu odvetví výskumu a vývoja a inovačných firiem, posun od budovania inovačnej infraštruktúry k jej rozvoju a efektívnemu využívaniu, posilneniu úlohy finančných nástrojov. Väčší dôraz je kladený na využitie výsledkov aplikovaného priemyslového výskumu a vývoja.

Hlavnými prioritami OP PIK sú najmä:

1. Zvýšenie počtu podnikov s potenciálom posunúť technologickú hranicu vo svojom odbore, pričom dôraz bude kladený na rozvoj podnikových výskumných, vývojových a inovačných kapacít a ich prepojenia s okolitým svetom.
2. Rozvoj podnikania podporou projektov inovácií nižšieho radu, tzn. Modernizačných a rozvojových projektov zameraných najmä na podporu realizácie nových podnikateľských zámerov vrátane rozvoja služieb vedúcich k zvýšeniu konkurenčnej výhody jednotlivých podnikov v medzinárodnom prostredí.
3. Posun k energeticky účinnému nízkouhlíkovému hospodárstvu spočívajúcim predovšetkým v zvyšovaní energetickej účinnosti podnikateľského sektora, využívaní obnoviteľných zdrojov energie, v modernizácii energetickej infraštruktúry a zavádzaniu nových technológií v oblasti nakladania energiou a druhotných surovín,
4. Uľahčenie rozvoja podnikania, služieb a prístupu k službám štátu prostredníctvom vysokorýchlostného prístupu k internetu a širšou ponukou služieb informačných a komunikačných technológií (ďalej „IKT“) alebo konkurencieschopnosť informačnej spoločnosti je založená práve na efektívnom využívaní moderných IKT služieb.

Témy OP PIK sú premietnuté do prioritných osí, a to:

1. Rozvoj výskumu a vývoja pre inováciu
2. Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
3. Účinné nakladanie energiou, rozvoj energetickej infraštruktúry a obnoviteľných zdrojov energie, podpora zavádzania nových technológií v oblasti nakladania s energiou a druhotných surovín
4. Rozvoj vysokorýchlostných prístupových sietí k internetu a informačných a komunikačných technológií
5. Technická pomoc

Výška alokácie určená pre OP PIK zo zdrojov EFRR je 4 331 062 617,00 EUR.

Tabuľka 7 OP PIK

	Prioritné osi	Investičná priorita	Špecifické ciele
1	Rozvoj výskumu a vývoja pro inovácie	Podpora podnikových investícií do výskumu a inovácií a vytváraní väzieb a súčinnosti medzi podnikmi, strediskami výskumu a vývoja a odvetviam vysokoškolského vzdelávania, najmä podpora investícií v oblasti vývoja produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnych inovácií, ekologických inovácií, aplikácia verejných služieb, stimulácia dopytu, vytváranie sietí, klastrov a otvorených inovácií prostredníctvom inteligentnej špecializácie a podpora technického a aplikovaného výskumu, pilotných liniek, opatrení k včasnému overovaniu produktov, schopnosťou vyspelej výroby a prvovýroby, najmä v oblasti kľúčových technológií a šírenia technológií pre všeobecné použitie	1.1 Zvýšiť inovačnú výkonnosť podnikov
			1.2 Zvýšiť intenzitu a účinnosť spolupráce vo výskume, vývoji a inováciách
2	Rozvoj podnikania a konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov	Podpora podnikania najmä uľahčením hospodárskeho využívania nových myšlienok a podporou zakladania nových firiem okrem iného prostredníctvom podnikateľských inkubátorov	2.1 Zvýšiť konkurencieschopnosť začínajúcich a rozvojových MSP
		Vyvíjanie a realizáciu nových obchodných modelov pre MSP, najmä pre oblasť medzinárodného obchodu	2.2 Zvýšiť internacionalizáciu malých a stredných podnikov
		Podpora vytvárania a rozširovania vyspelých kapacít pre rozvoj produktov a služieb	2.3 Zvýšiť využiteľnosť infraštruktúry pre podnikanie
			2.4 Zvýšiť kapacitu pre odborné vzdelávanie v MSP
3	Účinné nakladanie energiou, rozvoj energetickej infraštruktúry a obnoviteľných zdrojov energie, podpora zavedenia nových	Podpora výroby a distribúcia energie pochádzajúca z obnoviteľných zdrojov	3.1 Zvýšiť podiel výroby energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe ČR
		Podpora energetickej účinnosti a využívania energie z	3.2 Zvýšiť energetickú účinnosť podnikateľského sektora

	technológií v oblasti nakladania energiou a druhotných surovín	obnoviteľných zdrojov v podnikoch	
		Rozvoj a zavádzanie inteligentných distribučných sústav, ktoré fungujú na hladine nízkeho a stredného napätia	3.3 Zvýšiť aplikáciu prvkov inteligentných sietí v distribučných sústavách
		Podpora výskumu a inovácií a zavádzania nízkouhlíkových technológií	3.4 Uplatniť inovatívne nízkouhlíkové technológie v oblasti nakladania energiou a pri využívaní druhotných surovín
		Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektriny na základe dopytu po užitočnom teple	3.5 Zvýšiť účinnosť sústav zásobovania tepla
		Zvyšovanie energetickej účinnosti a zabezpečenie dodávok prostredníctvom rozvoja inteligentných systémov pre distribúciu, skladovanie a prenos energie a prostredníctvom integrácie distribuovanej výroby z obnoviteľných zdrojov	3.6 Posilniť energetickú bezpečnosť prenosovej sústavy
4	Rozvoj vysokorýchlostných prístupových sietí k internetu a informačných a komunikačných technológií	Rozširovanie širokopásmového pripojenia a zavádzanie vysokorýchlostných sietí a podpora zavádzania vznikajúcich technológií a sietí pre digitálne hospodárstvo	4.1 Zväčšiť pokrytie vysokorýchlostným prístupom k internetu
		Vyvíjanie produktov a služieb v oblasti IKT, elektronický obchod a zvyšovanie dopytu po IKT	4.2 Zvýšiť využitie potenciálu IKT sektora pre konkurencieschopnosť ekonomiky
5	Technická pomoc		5.1 Zaisťovanie efektívneho riadenia a administrácie operačného programu
			5.2 Zaisťovanie informovanosti, publicity a absorpčnej kapacity operačného programu

Zdroj: OP PIK

V rámci podpory MSP organizuje české ministerstvo zahraničných vecí projekty, ktorých cieľom je najmä podporiť českých podnikateľov pri vstupe na zahraničné trhy a to formou účasti na veľtrhoch a výstavách, podnikateľských misách a prezentačných akciách. České ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy

realizuje programy, ktoré sú zamerané na podporu výskumu a vývoja (programy KONTAKT II, EUREKA, EUROSTARS-2 či ECSEL) a podporujú práve MSP.

Podobne ako SR aj ČR, resp. české ministerstvo poľnohospodárstva realizuje Program rozvoja vidieka, ktorý je zameraný na obnovu a zachovanie ekosystémov závislých na poľnohospodárstve, tiež na investície pre konkurencieschopnosť a inovácie poľnohospodárskych podnikov. Súčasťou programu je podpora MSP najmä opatreniami ako investície do hmotného majetku, rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti a investícií do rozvoja lesných oblastí a zlepšovania životaschopnosti lesov.

5.3. Systém podpory podnikania MSP v Poľsku

Poľsko so svojou rozlohou 312 680 km² je deviaty najväčší štát v Európe. Patrí medzi najľudnatejšie štáty, má 37 961 tisíc obyvateľov. HDP Poľska vzrástol v roku 2017 na 456 mld. EUR a miera nezamestnanosti mierne klesla na 5,2 %.

Tabuľka 8 Vývoj ekonomickej situácie v Poľsku¹²

	2015	2016	2017
HDP (v mld. EUR)	430,0	424,3	456,0
HDP na obyv. (v EUR)	19,805	20,103	20,947
Rast HDP (v %)	+ 3,8	+ 2,7	+ 3,5
Miera nezamestnanosti (v %)	7,5	6,2	5,2
Miera inflácie (v %)	-0,7	-0,2	1,8

Zdroj: WKÖ, 2017, *Statistical Yearbook*

V rokoch 2015-2016 sa rast pridanej hodnoty MSP zastavil, kým zamestnanosť v MSP naďalej rástla. Predpokladá sa, že v rokoch 2016-2018 pridaná hodnota MSP bude rásť o 10,9%, avšak tiež rast zamestnanosti v MSP len o 0,6%. Toto predstavuje rast okolo 35 800 pracovných miest. Očakáva sa však, že miera zamestnanosti v stredných podnikoch bude klesať na rozdiel od mikropodnikov a malých podnikov, kde sa očakáva rast.

MSP tvoria 52,5% pridanej hodnoty a miera zamestnanosti je 68,4%. Ich podiel na celkovej pridanej hodnote je však nižší ako priemer EÚ (56,8%), zatiaľ čo ich podiel na zamestnanosti je rovnaký ako priemer EÚ. Najdôležitejšie pre rast zamestnanosti sú mikropodniky, ktoré poskytujú viac ako tretinu všetkých pracovných miest. Priemerný malý a stredný podnik v Poľsku zamestnáva 3,7 ľudí, čo je mierne nižší počet ako priemer EÚ (3,9).

¹² Kalkulované aktuálnym výmenným kurzom

Prehľad systému podpory MSP v Poľsku

Aktivity na podporu MSP, ktoré prispievajú k zlepšeniu podnikateľského prostredia, zastrešuje Ministerstvo pre podnikanie a technológie Poľska. Cieľom je najmä:

- zlepšiť konkurencieschopnosť na domácom, európskom a medzinárodnom trhu;
- zlepšiť hospodársku situáciu; získať konkurenčné analýzy v rôznych odvetviach;
- zvýšiť vlastné investície do získania prístupu k profesionálnej podpore podnikania - inštitucionálnej, organizačnej a finančnej;
- v prístupe ku kapitálu.

Už od 90. rokov Poľsko podporuje MSP prostredníctvom finančných produktov, a to poskytnutím úverov a záruk. Časť fondov je v pôsobnosti Národného systému služieb pre MSP (ďalej „KSU“) na základe dohôd s Poľskou agentúrou pre rozvoj podnikania (ďalej „PARP“).

Poľská agentúra pre rozvoj podnikania (PARP) je zapojená do implementácie národných a medzinárodných programov financovaných zo štrukturálnych fondov EÚ, štátneho rozpočtu a viacročných programov Európskej komisie. Ako kľúčový orgán zodpovedný za vytváranie prostredia priaznivého pre podnikanie v Poľsku, PARP prispieva k vytváraniu a efektívnemu vykonávaniu štátnej politiky v oblasti podnikania, inovácií a adaptability zamestnancov. V súlade so zásadou "najskôr myslieť v malom" agentúra vo všetkých svojich činnostiach kladie osobitný dôraz na potreby MSP. Medzi hlavné aktivity agentúry patrí:

- Podpora startupov
- Vzdelávanie
- Investície do inovácií
- Služby pre podnikateľov
- Internacionalizácia
- Infraštruktúra pre rozvoj

V roku 1992 bola zriadená nadácia Národný systém služieb pre malé a stredné podniky (KSU). Ide o systém skupín poskytovateľov služieb, približne 200 organizácií, ktoré sa špecializujú na poskytovanie rôznych druhov služieb podnikom a podnikateľom. Cieľom KSU je rozvíjať podnikanie poskytovaním najkvalitnejších služieb v kľúčových oblastiach, ktoré vyžadujú štátnu podporu. Hlavné aktivity KSU sú zamerané na boj s nezamestnanosťou a podporu mikropodnikov a MSP poskytovaním komplexných služieb.

Sieť úverových a záručných fondov spravujú tzv. združenia, ktoré združujú väčšinu finančných inštitúcií. V prípade úverových fondov ide o poľskú asociáciu úverových fondov a v prípade garančných fondov o Národnú asociáciu záručných fondov.

Cieľom poskytnutia úverových fondov je zabezpečiť financovanie z externých zdrojov pre malých podnikateľov a začínajúce podniky, ktorí majú ťažkosti pri získavaní komerčných úverov tým, že nedisponujú dostatočnou zárukou alebo úverovou istinou. Úvery sú poskytnuté najmä na:

- Investičné financovanie,
- Implementácia nových technických alebo technologických riešení,
- Nákup strojov a zariadení,
- Modernizácia výrobných, obchodných a servisných zariadení,
- Nákup materiálov a surovín na realizáciu podnikania.

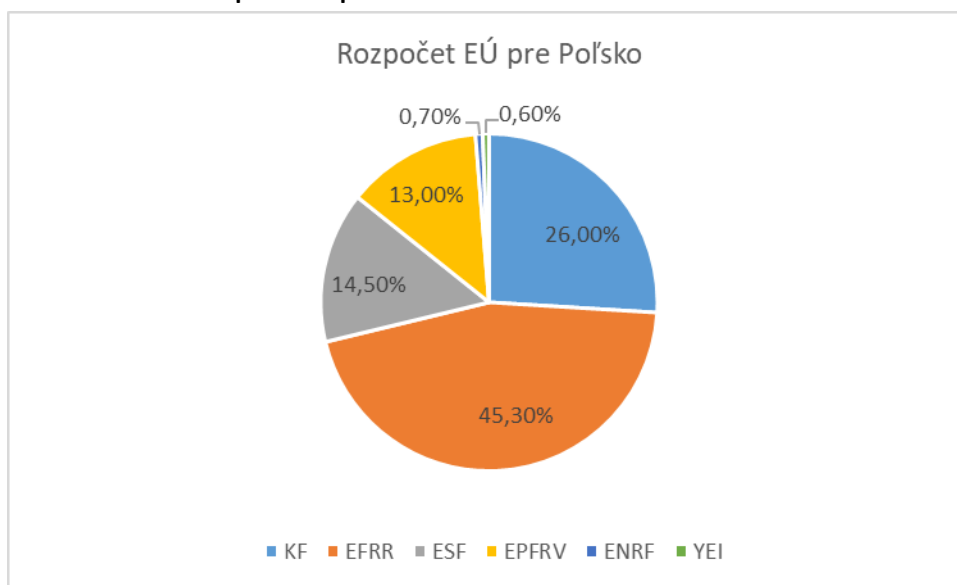
Záručné fondy poskytujú podnikateľom záruky na finančné záväzky. Cieľom záručných fondov v Poľsku je najmä uľahčiť prístup MSP k externému financovaniu v podobe bankových úverov a úverov na prevádzku vlastného podnikania.

Podpora zo štrukturálnych fondov

Poľsko dosahuje úroveň HDP na obyvateľa menej ako 70% úrovne EÚ okrem regiónu vojvodstvo Mazowieckie, ktoré prekročilo hranicu 75%, čím je v skupine rozvinutých regiónov. Poľsko najväčšie sumy investuje okrem dopravnej infraštruktúry do oblasti inovácií a podpory pre podnikateľov.

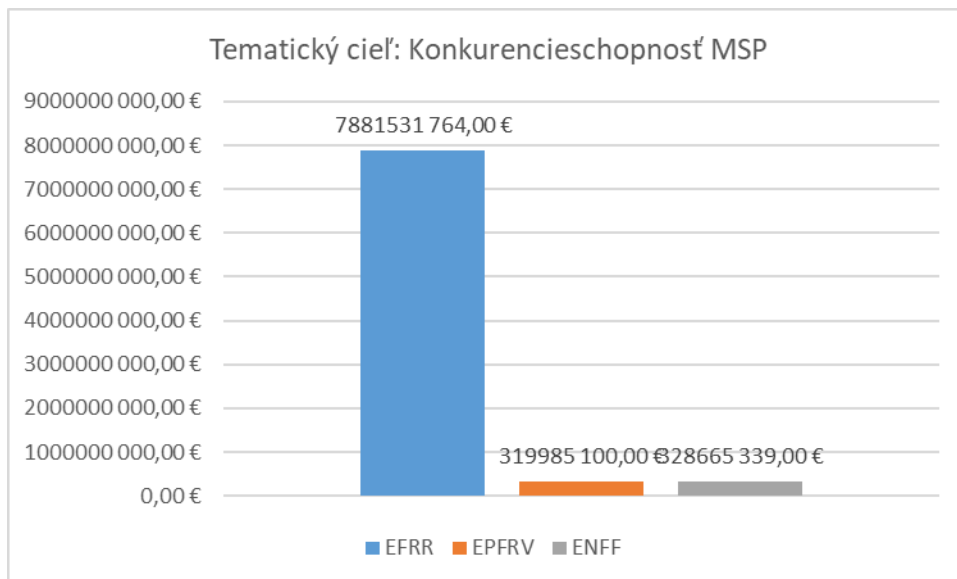
V programovom období môže Poľsko čerpať 86 mld. EUR a na podporu tematického cieľa Konkurencieschopnosť MSP ide o sumu 8,5 mld. EUR.

Graf č. 29 Rozpočet EÚ pre Poľsko

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Graf č. 30 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

V nasledujúcej tabuľke je sú uvedené národné operačné programy a ich alokácia z EŠIF.

Tabuľka 9 Operačné programy v Poľsku

	Operačný program	EŠIF
1	Program infraštruktúry a životného prostredia	27,4 miliárd EUR
2	Program Inteligentný rozvoj	8,6 miliardy EUR
3	Program rozvoja vedomostí	4,7 miliardy EUR
4	Program digitálneho Poľska	2,2 miliardy EUR
5	Program Východného Poľska	2 miliardy EUR
6	Program technickej pomoci	0,7 miliardy EUR

Zdroj: Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju

Na podporu podnikania sú zamerané najmä operačné programy Inteligentný rozvoj a Východné Poľsko.

Operačný program Inteligentný rozvoj je zameraný najmä na nasledujúce oblasti:

- Podpora vykonávania výskumných a vývojových projektov podnikmi
 - Projekty výskumu a vývoja podnikov
 - Výskumné a vývojové projekty financované za účasti kapitálových fondov. Podpora je zameraná na podniky v počiatočnom štádiu vývoja a realizácie výskumných a vývojových prác v oblasti vyspelých technológií. Cieľom je podporiť proces komercializácie výsledkov výskumu a vývoja s účasťou fondov rizikového kapitálu.

- Sektorové programy výskumu a vývoja, ktoré slúžia na realizáciu veľkých projektov výskumu a vývoja, ktoré sú dôležité pre rozvoj jednotlivých odvetví.
2. zlepšenie inštitucionálnych podmienok umožňujúcich podnikom zapojiť sa do výskumno-vývojových aktivít a zvyšovanie ich potenciálu pre výskum, vývoj a inovácie (ďalej „VaVal“)
- Podpora investícií do podnikovej infraštruktúry výskumu a vývoja. Podpora je určená podnikom vrátane MSP a zahŕňa vytvorenie a rozvoj infraštruktúry výskumu a vývoja prostredníctvom investícií do zariadení, technológií a ďalšej potrebnej infraštruktúry, ktorá slúži na vytvorenie inovatívnych produktov a služieb.
 - Otvorená inovácia - podpora technológií. Podpora v rámci tohto nástroja je zameraná na mikropodniky. Ide o získanie tejto technológie v podobe patentu alebo nepatentovaných technických znalostí a investícií do rozvoja založeného na implementáciu nových technológií. Cieľom tohto nástroja je využiť model otvorenej inovácie na zvýšenie úrovne inovácie podnikov a vytvoriť efektívny (kombinujúci súkromný a verejný kapitál) model financovania inovatívnych podnikov.
 - Proinovačné služby pre podniky. V rámci programu sa plánuje implementácia niekoľkých podporných nástrojov týkajúcich sa poskytovania proinovačných služieb pre podniky rôznymi subjektmi. Tieto služby by mali byť prispôbené potrebám príjemcov a komplexne prispievať k vzniku inovácií (od výskumu až po komercializáciu). Jedným z nástrojov je spolufinancovanie poskytovania proinovačných služieb pre MSP inštitúciami podnikateľského prostredia. Okrem toho sa v rámci proinovačných služieb plánuje podpora národných kľúčových klastrov v oblasti špecializovaných poradenských služieb v oblasti internacionalizácie a rozvoja spolupráce s externými subjektmi. Podpora zahŕňa aj projekty súvisiace s ochranou duševného vlastníctva. Je určená napríklad na pokrytie nákladov vynálezu alebo nákladov súvisiacich s ochranou priemyselného vlastníctva.
3. Zvýšenie intenzity spolupráce v rámci národného inovačného systému. Podpora zahŕňa pilotné projekty, ktoré testujú nové formy podpory a zameriavajú sa na zvyšovanie vedomostí a ochoty podnikov vykonávať činnosti v oblasti VaVal.
4. Podpora inovácií v podnikoch, najmä poskytovaním finančných nástrojov na inovatívne investície a pomoc inovatívnym vyvážajúcim spoločnostiam z kľúčových sektorov pri ďalšej internacionalizácii
- Podpora implementácie výsledkov výskumu a vývoja. Podpora v tejto oblasti sa využíva na pokrytie finančnej medzery medzi fázou vykonávania výskumných a vývojových prác zo strany spoločnosti a zavedením nového produktu na trh.
 - Podpora na podporu a internacionalizáciu inovačných podnikov. Financovanie bude zahŕňať projekty zamerané na poskytovanie špecializovaných podnikov v sektore malých a stredných podnikov so špecializovanými poradenskými službami v oblasti internacionalizácie a programami zameranými na internacionalizáciu podnikov, ktoré predstavujú oblasti definované v národnej inteligentnej špecializácii.
 - Finančné nástroje

5. Zvyšovanie vedeckého a výskumného potenciálu

- Výskum a vývoj. Podpora zahŕňa projekty spočívajúce v uskutočňovaní vedeckých výskumných a vývojových prác uskutočňovaných vedeckými a vedecko-priemyselnými konzorciami.
- Rozvoj modernej výskumnej infraštruktúry vo vedeckom sektore
- Podpora vzniku medzinárodných výskumných programov
- Zvyšovanie potenciálu ľudských zdrojov v sektore výskumu a vývoja

Vytváranie a rozvíjanie začínajúcich podnikov, medzinárodné činnosti MSP, vytváranie inovatívnych produktov alebo služieb podporuje Operačný program Východné Poľsko:

1. Podnikateľ východné Poľsko

Opatrenie 1.1 Štartovacie platformy pre nové nápady

Štartovacie platformy pre nové nápady sú prvým projektom v Poľsku, ktorý podporuje začínajúce podniky. Aktivita je zameraná na ľudí, ktorí chcú inovatívne podnikáť vo východnom Poľsku.

Podpora sa poskytuje v dvoch etapách. V prvej fáze predloží žiadateľ inovatívny nápad na podnikanie vybranej platforme. Firma, ktorá participuje na projekte, má po registrácii podnikateľa (vo forme spoločnosti s ručením obmedzeným) nárok na podporu prispôsobenú jej potrebám v oblastiach ako obchod, marketing, technológie a mentorstvo. Poskytnutá podpora má za cieľ pripraviť startup na vstup na trh prostredníctvom vylepšenia produktu a vytvorenia obchodného modelu. V druhej fáze môže spoločnosť požiadať o grant pre rozvoj najťažšej počiatočnej fázy prevádzky (vstup a prvý predaj). Projekty s najväčším obchodným potenciálom a najlepšimi perspektívami rozvoja môžu počítať s nenávratným grantom do výšky 800 000 EUR.

Opatrenie 1.2. Internacionalizácia MSP

Vďaka získanej podpore sa môžu mikro, malé a stredné podniky z východného Poľska zúčastniť a rozvíjať svoje činnosti na zahraničných trhoch. Dotácia umožňuje podnikateľom využívať poradenské služby pri výbere cieľových trhov, pri prispôbovaní ich produktov a pri nadviazaní vzťahov so zahraničnými partnermi. Spoločnosti majú tiež možnosť získať podporu pri účasti na zahraničných veľtrhoch a misiách, ako aj pri nákupe nehmotného majetku.

Opatrenie 1.3. Podpora prepojenia nadregionálnej spolupráce

Podopatrenie 1.3.1. Implementácia inovácií malými a strednými podnikmi - Podniky môžu získať dotáciu na realizáciu projektov vedúcich k tvorbe inovácií produktov. Inovácia produktov spočíva v zdokonalení výrobku, ktorý spoločnosť už vyrába alebo pri začatí výroby nového výrobku s využitím inovatívnych technologických riešení zvyčajne na národnej, ale často i celosvetovej úrovni.

Podopatrenie 1.3.2. Vytváranie sieťových produktov malými a strednými podnikmi. Firmy, ktoré plánujú začať spoluprácu s inými podnikmi, môžu požiadať o dotáciu. Spolupráca povedie k príprave a zavedeniu inovatívneho produktu na trh pod jednou značkou. Je to tzv. sieťový produkt. Konzorciá najmenej troch spoločností môžu požiadať o spolufinancovanie svojej prípravy a marketingu.

2. Moderná dopravná infraštruktúra

- Opatrenie 2.1. Udržateľná mestská doprava
- Opatrenie 2.2. Cestná infraštruktúra
- 3. Nadregionálna železničná infraštruktúra
 - Opatrenie 3.1. Železničná infraštruktúra
- 4. Technická pomoc
 - Opatrenie 4.1. Podpora implementačného procesu a propagácia programu

Nástrojom podpory pre mikropodniky, malé a stredné podniky pôsobiace v odvetví cestovného ruchu a cestovného ruchu vo východnom Poľsku je Podnikateľ východné Poľsko - cestovný ruch. Tento nástroj spravuje minister investícií a rozvoja (správca fondu) v spolupráci s Bank Gospodarstwa Krajowego (ďalej „BGK“) (správca fondu). Podporu vo forme pôžičiek (Úver na rozvoj cestovného ruchu) ponúkajú finanční sprostredkovatelia vybraní bankou BGK. Úver sa môže použiť na investície do ubytovacích zariadení, rozvoja športovej a zdravotnej infraštruktúry, vytváranie zábavných parkov alebo výrobu a predaj biopotravín, regionálnych a tradičných produktov.

Poľsko má k dispozícii regionálne operačné programy na regionálnej úrovni, každé vojvodstvo má svoj operačný program. Jedným z cieľov všetkých operačných programov je zvýšenie konkurencieschopnosti MSP s ohľadom na daný región.

5.4. Systém podpory podnikania MSP v Maďarsku

Maďarsko má rozlohu 93 030 km² a takmer 9 804 tisíc obyvateľov. V roku 2004 vstúpilo do EÚ a v roku 2007 do Schengenského priestoru. HDP v roku 2017 dosiahla úroveň 119,8 miliárd EUR, čo je viac o 10 miliárd EUR ako v roku 2015. Miera nezamestnanosti klesla v roku 2017 na úroveň 3,6% a miera inflácie 2,9%.

Tabuľka 10 Vývoj ekonomickej situácie v Maďarsku

	2015	2016	2017
HDP (v mld. EUR)	109,7	112,4	119,8
HDP na obyv. (v EUR)	19,743	19,935	20,814
Rast HDP (v %)	+ 3,1	+ 2,0	+ 3,6
Miera nezamestnanosti (v %)	6,8	5,1	4,1
Miera inflácie (v %)	0,1	0,4	2,9

Zdroj: WKÖ, 2017, Statistical Yearbook

V Maďarsku tvoria MSP takmer 99,8% a v posledných rokoch zaznamenali rast, pričom ich pridaná hodnota sa zvýšila o 16,8% a zamestnanosť v MSP o 5,7%. Napriek tomu rast MSP zaostáva za rastom veľkých firiem. Rozdiel je najmä v oblasti zamestnanosti, ktorá v prípade veľkých firiem rástla trikrát rýchlejšie ako v prípade MSP. Výsledkom je, že v roku 2016 zamestnanosť vo veľkých firmách prekročila úroveň pred krízou v roku 2008, zatiaľ čo zamestnanosť v MSP bola ešte o 3,5% nižšia.

V rokoch 2015-2016 rast MSP pokračoval, pričom ich pridaná hodnota a zamestnanosť stúpala takmer o 2%. Predpokladá sa, že v nasledujúcich rokoch sa pridaná hodnota zvýši o 10,1% (do roku 2018).

MSP predstavuje približne dve tretiny zamestnanosti a viac ako polovicu pridanej hodnoty. V Maďarsku sú mikropodniky obzvlášť dôležité pre zamestnanosť, pretože poskytujú viac ako tretinu všetkých pracovných miest.

V rokoch 2012 až 2016 miera pridanej hodnoty MSP vzrástla o 16,8% a zamestnanosť MSP sa zvýšila o 5,7%. V roku 2016 zamestnanosť vo veľkých firmách prekročila úroveň pred krízou v roku 2008, zatiaľ čo zamestnanosť v MSP bola ešte o 3,5% nižšia ako v roku 2008.

Prehľad systému podpory MSP v Maďarsku

V roku 2001 maďarská vláda spustila rozsiahly program, tzv. Széchenyiho plán podpory a rozvoja podnikania, v rámci ktorého spustila viacero podporných programov.

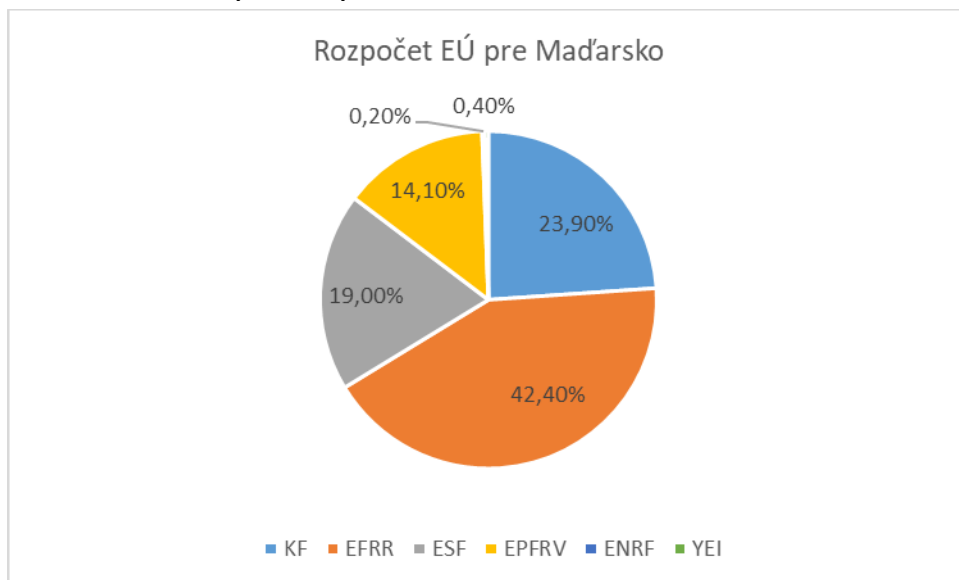
V roku 2013 Maďarsko prijalo stratégiu národného výskumu vývoja a inovácií s hlavným cieľom rozvíjať inovačné schopnosti maďarských MSP a zvýšiť aktivity ich výskumu, vývoja. V rokoch 2014 až 2020 nadviazalo na tieto priority a v rámci národnej stratégie rozvoja stanovilo jedným z cieľov ekonomický rast postavený na udržateľnej výrobe, ktorý má vytvoriť vysokú pridanú hodnotu a zvýšiť zamestnanosť v krajine.

V roku 2011 bol spustený tzv. nový Széchenyiho plán, ktorého hlavnými cieľmi bolo zlepšenie konkurencieschopnosti Maďarska a vytvorenie jedného milióna nových pracovných miest v priebehu desiatich rokov. Tento program rozvoja hospodárstva maďarskej vlády reaguje na výzvy, ktorým čelí

Maďarsko vrátane scenára, ktorým zabezpečuje trvalo udržateľný rast. Stanovuje strategické aspekty EÚ v programovom období 2014 - 2020, čo je stratégia pre rýchly a udržateľný a inkluzívny rast Európa 2020.

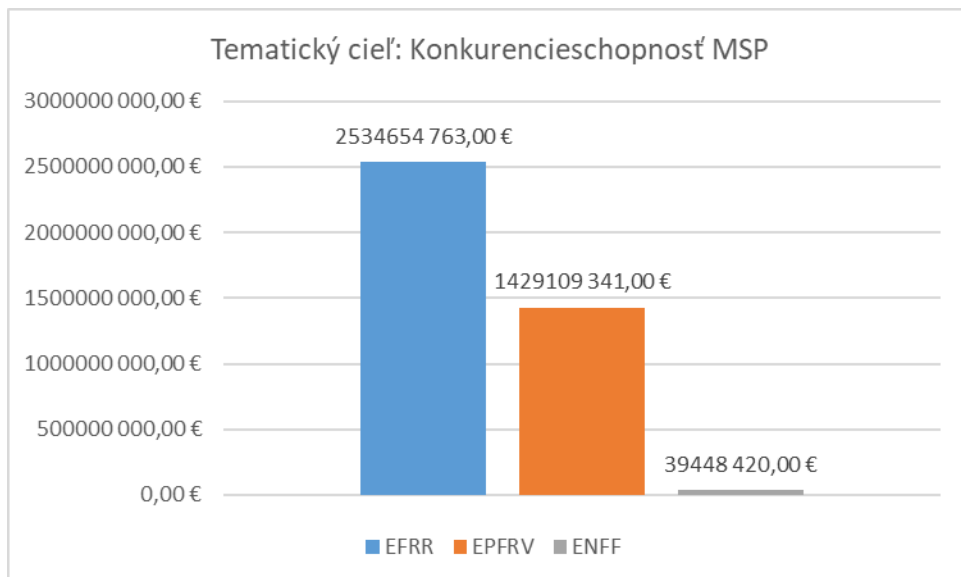
V rokoch 2014 - 2020 má Maďarsko vyčlenených približne 21,9 miliárd EUR na politiku súdržnosti (EFRR, ESF, KF) vrátane 49,8 milióna EUR na iniciatívu pre zamestnanosť mládeže a 361,8 miliónov EUR na územnú spoluprácu. Ďalších 3,45 miliardy EUR je vyčlenených na rozvoj poľnohospodárskeho sektora a vidieckych oblastí z EPFRV. Rozpočtové prostriedky pre Európsky námorný a rybársky fond (EMFF) dosahujú približne 39 miliónov EUR. Pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP má k dispozícii 4 mld. EUR.

Graf č. 31 Rozpočet EÚ pre Maďarsko

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Graf č. 32 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP

Zdroj:

http://ec.europa.eu/regional_policy

Maďarsko v tomto programovom období riadi nasledovné Operačné programy:

1. OP Konkurencieschopné stredné Maďarsko
2. OP Hospodársky rozvoj a inovácie
3. OP Životné prostredie a energetická efektívnosť
4. OP Rozvoj ľudských zdrojov
5. OP Integrovaná doprava
6. OP Verejná správa a rozvoj verejných služieb
7. OP Územný rozvoj

Tabuľka 11 Operačné program a ich priority v Maďarsku

	Operačný program	Alokácia (v EUR)	Priority
1	Konkurencieschopné stredné Maďarsko	257 829 746,00 (EFRR) 205 873 693,00 (ESF)	Program sa zameria na štyri hlavné priority: - o Inteligentný a udržateľný rast regionálnej hospodárskej výkonnosti - o Rozvoj sociálneho prostredia a ľudských zdrojov na podporu zamestnanosti - o Vytvoriť životaschopnejšie prostredie, ktoré tiež podporuje konkurencieschopnosť a sociálnu spoluprácu - o Rozvoj verejnej správy
2	Hospodársky rozvoj a inovácie	5 899 139 974,00 (EFRR) 5 899 139 974,00 (ESF)	Program sa zameria na tieto hlavné priority: - o Zvýšenie konkurencieschopnosti a produktivity MSP - o Výskum, technologický rozvoj a inovácie - o Informačný vývoj - o EnergieZamestnanosť - o Konkurencieschopná pracovná sila - o Cestovný ruch - o Finančné nástroje
3	Životné prostredie a energetická efektívnosť	3 131 268 934,00 (KF) 85 836 949,00 (EFRR)	Program sa zameria na päť hlavných priorít: - o Prispôsobenie sa vplyvom zmeny klímy - o Rozvoj dodávok vody, likvidácia a čistenie odpadových vôd, manažment odpadových vôd - o Vývoj súvisiaci s odpadovým hospodárstvom a sanáciou súvisiacou s životným prostredím - o Ochrana prírody a vývoj súvisiaci s ochranou prírody - o Podpora energie a využívanie obnoviteľných zdrojov energie
4	Rozvoj ľudských zdrojov	904 816 497,00 (EFRR) 1 707 972 503,00 (ESF)	Program intervnuje práve v nasledujúcich oblastiach: sociálne začlenenie, posilnenie sociálnej súdržnosti a úloha rodiny, podpora zdravia a prevencia, zlepšenie kvality verejného vzdelávania, zvyšovanie počtu osôb s terciárnym vzdelaním a posilnenie personálu sociálnych inštitúcií.
5	Integrovaná doprava	2 700 708 949,00 (KF) 631 099 276,00 (EFRR)	Program sa zameriava na štyri hlavné priority: - o Zlepšiť medzinárodnú dostupnosť ciest - o Zlepšiť medzinárodnú dostupnosť železníc - o Rozvoj trvalo udržateľnej mestskej a prímestskej dopravy - o Zlepšenie prístupu k cestnej sieti TEN-T
6	Verejná správa a rozvoj verejných služieb	193 449 129,00 (KF) 601 324 776,00 (ESF)	Cieľom programu je zjednodušiť štruktúru a výkonnosť verejnej správy a znížiť administratívnu záťaž, a tým prispieť k vytvoreniu hospodárskeho prostredia priaznivého pre podnikanie.

7	Územný rozvoj	2 978 058 248.00 (EFRR) 411 904 753.00 (ESF)	Program sa zameria na priority: 1. Vytváranie miestnych podmienok na podporu hospodárskeho rastu a zvýšenie zamestnanosti 2. Priaznivé podnikanie a vývoj populácie pre zachovanie mestského rozvoja - o rozvoj zelených mestských oblastí a rozvoj infraštruktúry ochrany životného prostredia v malom rozsahu - o udržateľný rozvoj mestskej dopravy - o zlepšenie energetickej účinnosti miestnych vládnych budov - o rozvoj a rozširovanie verejných služieb - o rozvoj znevýhodnených mestských oblastí - o posilnenie miestnych komunít a spolupráca
---	---------------	---	--

Zdroj: www.europa.eu

Pre posilnenie konkurencieschopnosti MSP sú určené najmä OP Konkurencieschopné stredné Maďarsko a OP Hospodársky rozvoj a inovácie. Ďalšími programami, ktorých cieľom je práve rozvoj MSP, sú programy cezhraničnej a teritoriálnej spolupráce, a to INTERREG EUROPE, Interreg V-A – Rakúsko - Maďarsko a Interreg V-A – Maďarsko – Chorvátsko. Jedným z hlavných cieľov Interregu Europe je výskum, technologický rozvoj a inovácie a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov. Konkurencieschopnosť MSP a ich podpora v rámci regiónov je jedným z cieľov aj cezhraničnej spolupráce, či už v rámci regiónov s Rakúskom alebo s Chorvátskom. Ich cieľom je najmä podpora rastu MSP v prihraničných regiónoch a zároveň posilnenie zamestnanosť.

Maďarsko má podobne ako iné krajiny EÚ zákon XXXIV z roku 2004 o podpore malých a stredných podnikov a ich rozvoji. Tento zákon poskytuje podporu MSP vo formách:

- nenávratná pomoc,
- úrokové dotácie,
- lízing (dotácie na lízing),
- dotácie na faktoringové poplatky,
- bankové záruky a garancie,
- fondov rizikového kapitálu alebo nadobudnutie vlastníctva v spoločnostiach a podnikoch rizikového kapitálu.

Podporu v súlade s týmto zákonom poskytuje Ministerstvo hospodárstva, ktoré tiež vykonáva v súvislosti s týmto zákonom nasledujúce činnosti:

- a) zhodnotenie účinnosti štátnej pomoci pre MSP a vypracovať metodiku hodnotenia,
- b) vypracovanie vládnej stratégie rozvoja MSP, rozvoj hlavných cieľov rozvojovej politiky MSP a návrh opatrení na zlepšenie MSP,
- c) zabezpečenie plnenia verejných úloh týkajúcich sa prípravy a rozvoja MSP s cieľom zapojiť sa do procesov jednotného európskeho trhu a zúčastniť sa na nich.

V rámci tohto zákona bola zriadená Rada pre rozvoj podnikania (Vállalkozásfejlesztési Tanács) (ďalej „VT“), ktorej úlohou sú najmä:

- predkladanie súborov programov a opatrení na zakladanie stratégie rozvoja MSP,
- pripomienkovanie odborných programov vytvorených najmä pre rozvoj MSP,
- predkladanie návrhov, ktoré sa majú podporiť MSP vrátane prideľovania zdrojov medzi jednotlivým MSP,
- zhodnotenie účinnosti programov vedených ministerstvami, vnútroštátnymi orgánmi a organizáciami pre rozvoj MSP, ktoré využívajú rozpočtové zdroje a ich súlad s rozvojovou stratégiou MSP,
- posúdenie podielu účasti MSP na rozpočtovej podpore, podnikateľských úveroch a verejnom obstarávaní,
- pripomienkovanie návrhov zákonov, ktoré sa týkajú MSP.

Opatrenia a podpora MSP je realizovaná najmä Maďarskou rozvojovou bankou, ktorá poskytuje podnikateľom rôzne podporné a finančné programy aj v spolupráci s komerčnými bankami a ostatnými finančnými partnermi. Poskytuje úvery a záruky spoločnostiam a jednotlivcom.

Súčasná vláda realizuje opatrenia na podporu MSP v rámci rozvojového programu Nový Szechenyiho plán a Nový maďarský plán rozvoja. Tieto opatrenia sú realizované najmä MV-Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt, ktorá bola založená Maďarskou rozvojovou bankou v roku 2007 ako organizácia na riadenie zdrojov na rozvoj a prevádzku finančných programov, ktoré rozširujú možnosti financovania domácich mikropodnikov, malých a stredných podnikov.

Spoločnosť vykonáva úlohy súvisiace s implementáciou refinančných úverových programov a programov rizikového kapitálu. Spoločnosť sa od svojho založenia podieľa na realizácii viacerých finančných programov, ktoré poskytujú návratnú finančnú pomoc:

- Nové úverové programy Széchenyi (predtým to boli nové mikroúverové programy v Maďarsku a nové programy Kishitel v Maďarsku)
- Nové záručné programy Széchenyi
- Projekty nového rizikového kapitálu v Maďarsku
- Nové programy rizikového kapitálu Széchenyi

Medzi nové úverové programy Széchenyi patrí najmä nový úver Széchenyi a nový kombinovaný mikroúver Széchenyi. Cieľom týchto programov je najmä poskytnutie nenávratnej podpory pre mikropodniky.

Cieľom nových záručných programov Széchenyi je rozvoj MSP, a to zlepšením možností prístupu k úverom. Ide o také formy záruky, ktoré zvyšujú šance mikropodnikov, malých a stredných podnikov na získanie úveru. Účelom úveru je najmä:

- Nákup strojov, zariadení, iného hmotného a nehmotného majetku a iných investícií;
- Rozšírenie a/alebo rozvoj existujúceho podnikateľského majetku alebo prenajatej infraštruktúry, nákup nehnuteľností;

- Financovanie súvisiace so spustením hospodárskej činnosti, rozšírením činností, financovaním súvisiacim s investíciami alebo rozvojom alebo posilnením existujúcej činnosti vrátane financovania obstarávania v súlade s týmito podmienkami.

V roku 2002 Národné združenia podnikateľov a zamestnávateľov (NAE) a Maďarskej obchodnej komory a priemyslu (HCCI) zriadili spoločnosť KAVOSZ Zrt. Táto spoločnosť bola vytvorená na realizáciu nového programu Széchenyiho karta. Ide o úver vytvorený pre mikropodniky, malé a stredné podniky podporovaný zo štátnych zdrojov bez hypotéky s voľným využitím a výhodnými úrokmi.

V roku 2010 bola založená dcérska spoločnosť KAVOSZ Enterprise Development Plc., ktorej hlavnou činnosťou je poskytovanie úverov a hotovostné úvery pre malé podniky a mikropodniky. Hlavným cieľom spoločnosti je zlepšiť prístup k úverom pre domáce mikropodniky a malé podniky.

5.5. Systém podpory podnikania MSP v Nemecku

Systém podpory podnikania MSP v Nemecku je veľmi zložitý s ohľadom na územnú celistvosť Nemecka a počet spolkových krajín. Podpora jednotlivých regiónov je v kompetenciách jednotlivých spolkových krajín, ktorí si sami schvaľujú priority podľa problémov, ktoré daná spolková krajina má. Čo sa týka podpory MSP, v rámci jednotlivých spolkových krajín funguje množstvo foriem a podporných programov, ktoré sa zaoberajú takouto podporou najmä prostredníctvom hospodárskych komôr, v ktorých je povinné členstvo. Preto predmetom tejto časti bude rámcové zhrnutie najdôležitejších iniciatív a programov, ktoré momentálne existujú v Nemecku.

Ekonomická situácia v Nemecku

Nemecko je parlamentná republika, ktorá pozostáva zo 16 spolkových krajín, má približne 83 miliónov obyvateľov a celkovú rozlohu 357 380 km². Je najdôležitejším a najväčším trhom v Európskej únii. Patrí medzi zakladajúcich členov EÚ, od roku 1985 je členom Schengenského priestoru a v roku 1999 vstúpilo do eurozóny. Nemecko je najväčším prispievateľom do rozpočtu EÚ.

Tabuľka 12 Vývoj ekonomickej situácie v Nemecku

	2015	2016	2017
HDP (v mld. EUR)	3 032,8	3 132,7	3 228,4
HDP na obyv. (v EUR)	35,833	35,706	36,231
Rast HDP (v %)	+ 1,7	+ 1,9	+ 1,6
Miera nezamestnanosti (v %)	4,6	4,1	4,0
Miera inflácie (v %)	0,1	0,4	1,6

Zdroj: WKÖ, 2017, Statistical Yearbook

HDP Nemecka ma rastúcu tendenciu, v roku 2017 bolo HDP v Nemecku 3 228,4 mld. EUR, čo bolo najviac zo všetkých členských krajín EÚ. Miera nezamestnanosti klesla na úroveň 4 % a miera inflácie dosiahla v roku 2017 1,6 %.

MSP v Nemecku zaznamenali v rokoch 2014 až 2016 výrazný rast. Pridaná hodnota sa zvýšila o 21,4% a zamestnanosť vzrástla o 9,2%. Na porovnanie, veľké firmy zaznamenali miernejší rast v oblasti pridanej hodnoty (o 15,8%) a zamestnanosti (len o 4,9%). Rast MSP medzi rokmi 2015 a 2016 silne rástol, v oblasti pridanej hodnoty a zamestnanosti o 3,7% a 1,2%. Výhľad rastu MSP v Nemecku je priaznivý. Predpokladá sa, že hodnota MSP narastie o 11,8% medzi rokmi 2016 a 2018, zatiaľ čo zamestnanosť v rámci MSP narastie o 5,8%. Očakáva sa, že MSP vytvoria približne 1 milión ďalších pracovných miest.

Podiel pridanej hodnoty MSP je 54,1% oproti priemeru EÚ 56,8%. Podiel zamestnanosti MSP je 63,4%, zatiaľ čo priemer EÚ je dve tretiny. V Nemecku je priemerná veľkosť podnikov väčšia, to znamená, že sa tu nachádza menej mikropodnikov než v ostatných krajinách EÚ. Mikropodniky v Nemecku predstavujú 20,2% zamestnanosti, čo je výrazne pod priemerom EÚ 29,8%. Naopak, MSP prispievajú k vyšším podielom zamestnanosti ako v priemere v ostatných krajinách EÚ.

Prehľad systému podpory MSP v Nemecku

Podpora MSP je v Nemecku definovaná prostredníctvom zákonov jednotlivých spolkových krajín, ktoré majú právo v týchto oblastiach prijímať svoje vlastné zákony. Napríklad v Dolnom Sasku je podpora MSP vymedzená v zákone na podporu MSP (Gesetz zur Förderung kleiner und mittlerer Unternehmen) z roku 1978 a v Bavorsku zákonom o podpore MSP a voľných povolanií (Mittelstandsförderungsgesetz) z roku 2007.

Od roku 2008 sa prístup k financovaniu pre MSP výrazne zlepšil. Bol zavedený fond na založenie technológií tzv. (High-Tech Grundrnderfonds), viacero mikroúverových fondov a tiež bol založený investičný grant pre tzv. podnikateľských anjelov.

V Nemecku poskytuje finančné prostriedky začínajúcim spoločnostiam a samostatne zárobkovo činným osobám najväčšia rozvojová banka KfW. Poskytuje tiež pôžičky s nízkym úrokom, najmä:

- Štartovací úver ERP – StartMoney – poskytuje 100 000 EUR na plné financovanie (podpora je v rámci programu COSME)
- ERP kapitál - čiastočné financovanie až do výšky 50% celkových investičných potrieb, najmenej 10% vlastného kapitálu, poskytuje sa po 3 rokoch od začatia podnikania.
- Štartovací úver ERP – univerzálny

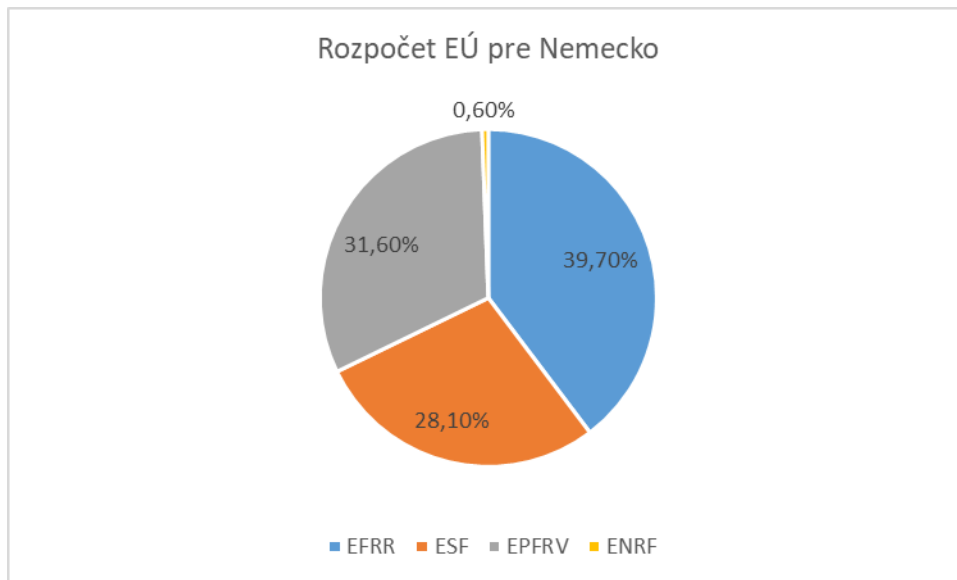
V súčasnosti sú zaujímavé nasledujúce 4 opatrenia na podporu MSP:

- Nástroj na podporu rastu, tzv. Growth Facility, je nástroj vo výške 500 miliónov riadený Európskym investičným fondom v mene spolkového ministerstva hospodárstva a energetiky a ERP (tzv. European Recovery Program – Program európskej obnovy). Cieľom je poskytnúť rastový kapitál pre inovatívne nemecké MSP a ich rozšírenie a internacionalizáciu.
- Verejný fond (tzv. Fond Coparion) – ide o nový nástroj na financovanie prostredníctvom rizikového kapitálu, ktorý poskytuje federálna vláda. Rozpočet fondu je 225 miliónov EUR a je spravovaný správcovskou spoločnosťou Coparion GmbH & Co. KG, ktorej akcionármi sú KfW a špeciálny fond ERP zastúpený Spolkovým ministerstvom hospodárstva a energetiky.
- INVEST-Zuschuss für Wagniskapital, tzv. INVEST – dotácia na rizikový kapitál. V rámci tohto fondu Ministerstvo hospodárstva a energetiky podporuje mladé inovatívne spoločnosti pri hľadaní investora a poskytuje 20% investovanej sumy.

Podpora zo štrukturálnych fondov

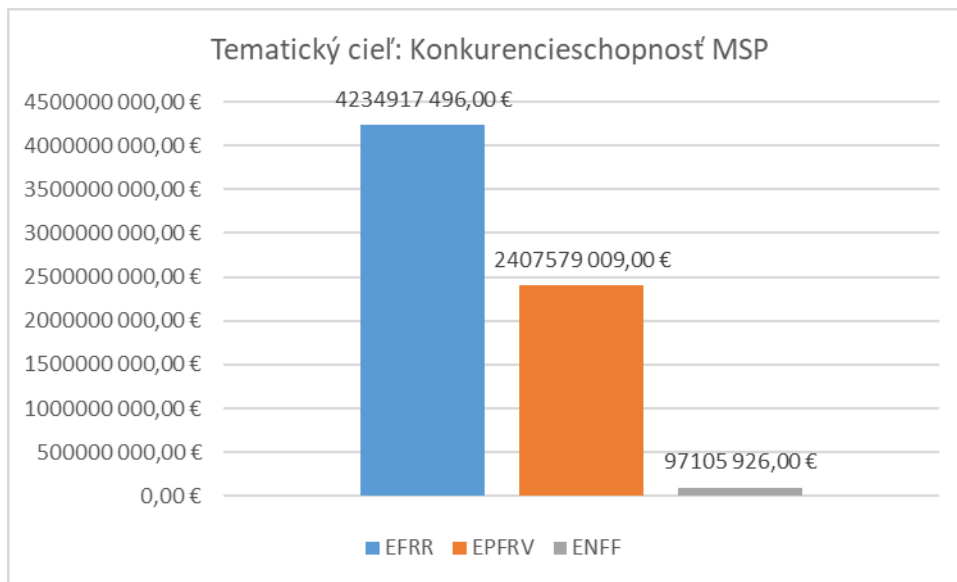
V období 2014 – 2020 EÚ vyčlenila pre Nemecko z EŠIF sumu 28 mld. EUR, z toho na podporu podnikania v súvislosti s tematickým cieľom Konkurencieschopnosť MSP sumu 6,7 mld. EUR.

Graf č. 33 Rozpočet EÚ pre Nemecko

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Graf č. 34 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP

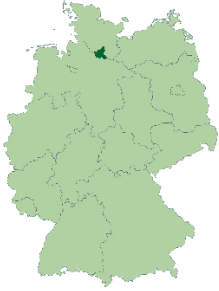
Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

V programovom období 2014 – 2020 Nemecko riadi 32 operačných programov v rámci Kohézneho fondu, jeden operačný program financovaný z ESF a 15 regionálnych operačných programov prijíma financovanie z EFRR. 15 regionálnych operačných programov je financovaných z ESF a jeden operačný program v Dolnom Sasku je financovaný z fondov EFRR a ESF.

Tabuľka 13 Operačné program v Nemecku a ich priority

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
Bádensko-Württembersko 	OP Bádensko-Württembersko ERDF 2014-2020	1. Výskum, technologický vývoj a inovácie 2. Znižovanie emisií CO2
	Interreg V-A - Germany-Austria-Switzerland-Liechtenstein (Alpenrhein-Bodensee-Hochrhein)	1. Konkurencieschopnosť, inovácie, zamestnanosť a vzdelávanie 2. Životné prostredie, energia a doprava 3. Administratívna spolupráca a občianske záväzky
	Alpský priestor	Inovatívny alpský priestor Nízky uhlíkový alpský priestor Živý alpský priestor Dobre ovládaný alpský priestor
Bavorsko 	OP Bavorsko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Posilnenie konkurencieschopnosti MSP Ochrana klímy Protipovodňová ochrana Trvalo udržateľný rozvoj funkčných oblastí
	Interreg V-A - Rakúsko–Nemecko/Bavorsko (Bavorsko–Rakúsko)	Rozšírenie a zlepšenie cezhraničných kapacít vo výskume, vývoji a inováciách Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov Podporovať spoluprácu v právnych a administratívnych otázkach a medzi občanmi a inštitúciami
	Interreg V-A - Nemecko-Rakúsko–Švajčiarsko-Lichtenštajnsko (Alpenrhein-Bodensee-Hochrhein)	Konkurencieschopnosť, inovácie, zamestnanosť a vzdelávanie Životné prostredie, energia a doprava Administratívna spolupráca a občianske záväzky
Berlín	OP Berlín ERDF 2014-2020	Inovácie Produktivita hospodárstva Zníženie emisií CO2 Trvalo udržateľný rozvoj miest
	INTERREG EUROPE	Výskum, technologický vývoj a inovácie Konkurencieschopnosť MSP Nízke uhlíkové hospodárstvo

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
		Efektívnosť životného prostredia a zdrojov
	INTERACT	Dodávka služieb Technická asistencia
Brandenbursko 	OP Brandenbursko ERDF 2014-2020	Posilniť aplikovaný výskum, vývoj a inovácie Posilniť konkurencieschopnosť MSP Finančná podpora na zníženie emisií CO ₂ v každom podnikateľskom sektore Integrovaný rozvoj mestských a vidieckych oblastí
	Interreg V-A - Nemecko/Mecklenburg-Vorpommern-Brandenbursko-Poľsko	Prírodné a kultúrne dedičstvo Doprava a mobilita Schémy vzdelávania a odbornej prípravy Cezhraničná spolupráca medzi verejnými inštitúciami a občanmi
	INTERACT	
Brémy 	OP Brémy ERDF 2014-2020	Zlepšiť výskum a vývoj a inovácie v Brémach Diverzifikovať a modernizovať ekonomiku Podporovať energiu a účinnosť zdrojov v hospodárstve a prostredníctvom stratégií mestského rozvoja Udržiateľný integrovaný mestský rozvoj v znevýhodnených štvrtiach
	Dunaj	Inovatívna a sociálna zodpovednosť v podunajskej oblasti Zodpovednosť za životné prostredie a kultúru v podunajskej oblasti Zodpovednosť za lepšiu prepojenosť a energiu v podunajskej oblasti Dobre riadený podunajský región

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
	Severné more (North Sea)	
Hamburg 	OP Hamburg ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, vývoja a inovácie Podpora opatrení na zníženie emisií CO2 v podnikoch vrátane opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti a využívania obnoviteľných energií
	URBACT	
	North Sea	
Hesensko 	OP Hesensko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP Podpora znižovania emisií CO2 Trvalo udržateľný rozvoj miest
	Interreg V-A - Germany/Mecklenburg-Vorpommern-Brandenburg-Poland	
	Urbact	
Meklenbursko-Predpomoransko 	OP Meklenbursko-Predpomoransko ERDF 2014-2020	Podpora výskumu, vývoja a inovácií Podpora konkurencieschopnosti MSP Podpora znižovania emisií CO2 Podpora integrovaného trvalo udržateľného mestského rozvoja
	Baltické more	
	Interreg V-A - Poland-Denmark-Germany-Lithuania-Sweden (South Baltic)	Posilnenie medzinárodnej aktivity a inovačnej kapacity južného pobaltskej oblasti v rámci modrého a zeleného hospodárstva Využívanie environmentálneho a kultúrneho potenciálu južnej pobaltskej oblasti pre modrý a zelený rast

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
		Zlepšenie cezhraničného pripojenia pre funkčnú oblasť modrej a zelenej dopravy Zvyšovanie kapacít ľudských zdrojov pre oblasť modrého a zeleného hospodárstva Zlepšiť spoluprácu miestnych aktérov z oblasti južného pobaltského regiónu prostredníctvom účasti na cezhraničných sieťach
Dolné Sasko 	OP Dolné Sasko ERDF/ESF 2014-2020	Podpora inovácií Podpora konkurencieschopnosti MSP Zníženie emisií CO2 Udržateľný a ekologický rozvoj oblastí a krajiny Podpora zamestnanosti prostredníctvom rodovej rovnosti a zabezpečenia kvalifikovanej pracovnej sily Podpora inovácií v oblasti zamestnanosti a regionálnych sociálnych služieb Boj proti chudobe prostredníctvom aktívneho začlenenia Investície do vzdelávania a odbornej prípravy
	Dunaj	
	ESPON 2020	
Severné Porýnie-Vestfálsko 	OP Severné Porýnie-Vestfálsko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP Podpora úsilia o zníženie emisií CO2 Trvalo udržateľný rozvoj miest / prevencia
	INTERACT	
	ESPON 2020	

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
Porýnie-Falcko 	OP Porýnie-Falcko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých odvetviach.
	Interreg V-A - Germany/Mecklenburg-Vorpommern-Brandenburg-Poland	Prírodné a kultúrne dedičstvo Doprava a mobilita Schémy vzdelávania a odbornej prípravy Cezhraničná spolupráca medzi verejnými inštitúciami a občanmi
	INTERACT	
Sársko 	OP Sársko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP Podpora opatrení na zníženie emisií CO2 vrátane opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti a využívanie obnoviteľných energií v malých a stredných podnikoch (MSP) Udržateľný integrovaný mestský rozvoj Podpora kultúrneho a prírodného dedičstva
	INTERREG EUROPE	
	INTERACT	
Sasko 	OP Sasko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP Podpora znižovania emisií CO2 Predchádzanie rizikám Trvalo udržateľný rozvoj miest
	Interreg V-A - Germany/Mecklenburg-Vorpommern-Brandenburg-Poland	

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
	Central Europe	
Sasko-Anhaltsko 	OP Sasko-Anhaltsko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých odvetviach Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov Podpora prispôsobenia sa zmene klímy a predchádzanie rizikám Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD)
	Dunaj	
	URBACT	
Šlezvicko-Holštajnsko 	OP Šlezvicko-Holštajnsko ERDF 2014-2020	Posilnenie regionálnych inovačných potenciálov Rozvoj konkurencieschopnej a udržateľnej hospodárskej štruktúry "Energetická obratnosť" - vytváranie ekologických (infra) - štruktúr Udržateľné využívanie existujúcich zdrojov
	Dunaj	
	URBACT	
Durínsko	OP Durínsko ERDF 2014-2020	Posilnenie výskumnej infraštruktúry, technologického rozvoja a inovácií v podnikoch a spolupráce medzi podnikmi a výskumnými organizáciami. Posilnenie konkurencieschopnosti MSP vrátane podpory začínajúcich podnikov, postupných podnikov a produktívnych investícií.

Spolkové krajiny	Operačný program	Priority
		Podpora znižovania emisií CO2 a zvýšenie energetickej účinnosti vo všetkých oblastiach hospodárstva, okrem iného vo verejných budovách a miestnej doprave. Riadenie a prevencia rizík, prispôsobenie sa zmene klímy a podpora trvalo udržateľných protipovodňových opatrení. Udržateľný rozvoj miest: opatrenia na zlepšenie životných a ekonomických podmienok v mestách a investovanie do sociálnej infraštruktúry vrátane bezbariérového prístupu.
	Dunaj	
	URBACT	

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Nemecko si stanovilo investičné priority na roky 2014 - 2020 v dohode o partnerstve s Európskou komisiou:

- posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácie;
- zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP;
- podpora zníženia emisií CO2 vo všetkých odvetviach hospodárstva;
- využitie potenciálu trhu práce, zvýšenie sociálneho začlenenia a zlepšenie výsledkov vzdelávania.

Nemecko nemá tematické operačné programy ako napríklad SR. MSP môžu žiadať o finančnú dotáciu v rámci jednotlivých operačných programov, prípadne z cezhraničnej a medziregionálnej spolupráce.

5.6. Systém podpory podnikania MSP v Rakúsku

Systém podpory podnikania je podobne ako v Nemecku zložitým a prepracovaným systémom. Podobne ako v Nemecku majú jednotlivé spolkové krajiny okrem národných (celoplošných) zákonov aj svoje vlastné zákony. Rakúsko v poslednom období urobilo veľa opatrení podporujúcich startupové firmy a MSP všeobecne, a to napríklad iniciatívou na zlepšenie prístupu k financiám a ďalšími opatreniami. V roku 2013 Rakúsko uskutočnilo 12 opatrení, ktoré boli adresované šiestim z 10 oblastí SBA.

Ekonomická situácia v Rakúsku

Rakúsko je spolkový štát s rozlohou takmer 83 879 km² a s 8 813 tisíc obyvateľmi. V roku 1995 vstúpilo do EÚ a zároveň do Schengenského priestoru a od roku 1999 je členom eurozóny. Je zložené z deviatich spolkových krajín.

Tabuľka 14 Vývoj ekonomickej situácie v Rakúsku

	2015	2016	2017
HDP (v mld. EUR)	339,9	349,5	360,3
HDP na obyv. (v EUR)	22,333	22,751	23,577
Rast HDP (v %)	+ 1,0	+ 1,5	+ 1,7
Miera nezamestnanosti (v %)	5,7	6,0	5,9
Miera inflácie (v %)	0,8	1,0	1,8

Zdroj: WKÖ, 2017, Statistical Yearbook

Rakúsko patrí medzi najbohatšie a najvyspelejšie štáty v Európe, HDP na obyvateľa je štandardne vyššie ako celoeurópsky priemer a miera nezamestnanosti je jedna z najnižších v EÚ. V roku 2008 zasiahla Rakúsko hospodárska kríza a HDP vtedy kleslo na 276,2 miliárd EUR. Od roku 2010 však ekonomika rástla a v roku 2017 HDP dosiahlo 360,3 miliárd EUR. Miera nezamestnanosti klesla na úroveň 5,9 % a miera inflácie dosiahla v roku 2017 1,8 %.

MSP v Rakúsku zaznamenali v rokoch 2014 až 2016 výraznejší rast ako veľké firmy. V roku 2016 predstavujú MSP 62,0 % pridanej hodnoty a miera zamestnanosti dosiahla úroveň 68,7 %.

Podiel pridanej hodnoty MSP je 62,0% oproti priemeru EÚ 56,8%. Podiel zamestnanosti MSP je 68,7%, zatiaľ čo priemer EÚ sú dve tretiny. Rakúske MSP zaznamenali výraznejší rast ako veľké firmy, pridaná hodnota vzrástla o 11 % a zamestnanosť o 4,8 %. V dôsledku prisťahovalectva vzrástol počet obyvateľstva v tomto období a tiež vzrástol dopyt po bývaní vďaka nízkym úrokovým sadzbám, čo malo za následok rast pridanej hodnoty MSP.

Prehľad systému podpory MSP v Rakúsku

V Rakúsku existuje pre vymedzenie MSP jeden spoločný spolkový zákon o špeciálnej podpore MSP, tzv. Bundesgesetz über besondere Förderungen von kleinen und mittleren Unternehmen (KMU-Förderungsgesetz) z roku 1996.

V posledných rokoch sa zlepšila podpora MSP v Rakúsku. Po recesii hospodárstva v roku 2008 rakúska hospodárska politika sa zamerala na výskum a vzdelávanie a posilňovanie slobody podnikania. Po roku 2013 bolo zavedených mnoho opatrení v oblasti prístupu k financiam. Koordináčnym orgánom je Spolkové ministerstvo pre vedu, výskum a hospodárstvo Rakúskej republiky. V systéme podpory podnikania ako

alternatívnu formu financovania pre MSP zvolila rizikový kapitál. Ministerstvo spustilo štyri iniciatívy a to AWS-Gründerfonds a AWS Business Angel Fonds, Venture Capital a Cleantech. Tieto iniciatívy zastrešuje Rakúska rozvojová banka (Austria Wirtschaftsservice GmbH), ktorá umožňuje podnikateľom prístup k ďalším podporám.

Cieľom zakladateľských fondov, tzv. Gründerfonds a AWS Business Angel Fonds je ponúknuť alternatívne financovanie vo forme rizikového kapitálu v počiatočnej fáze životného cyklu spoločnosti. Gründerfonds sa zameriava na inovatívne rakúske spoločnosti v raných fázach, ktoré nedostávajú adekvátne dlhové financovanie v najrizikovejšej fáze svojho životného cyklu. Priemerný investičný horizont investície sa plánuje ako dlhodobé partnerstvo s obdobím do 10 rokov.

Iniciatíva „AWS business angel Fonds“ je financovaná z EIF a Austria Wirtschaftsservice GmbH, ktoré poskytujú prostriedky v spolupráci s tzv. business angel spoločnosťami, ktoré poskytujú svoj vlastný kapitál na financovanie MSP s cieľom zhodnotenia vložených prostriedkov. Fond Business Angel investuje paralelne so súkromnými investormi za rovnakých podmienok v spoločnostiach.

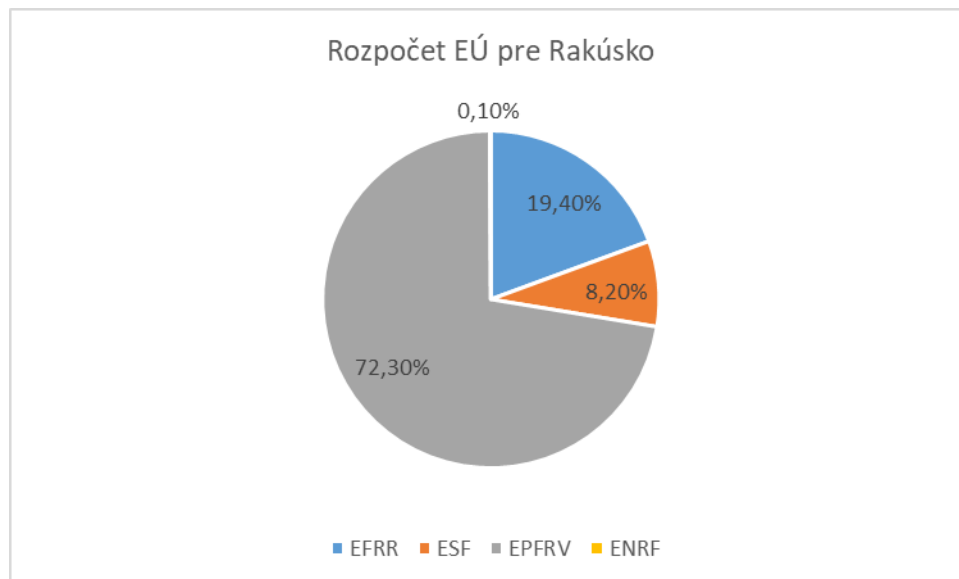
Do systému podpory podnikania patria aj ďalšie opatrenia:

- riziková kapitálová prémie pre investorov, ktorá podporuje investície do akcií inovatívnych začínajúcich podnikov a je zameraná na stimulovanie súkromných investícií
- „aws social business call, ktorý podporuje podniky a začínajúce podniky zamerané na podnikateľský prístup k sociálnym a ekologickým otázkam a na pozitívny vplyv na spoločnosť
- "pilotné financovanie", ktorý poskytuje prehľad o možnostiach financovania pre MSP, najmä prostredníctvom "rýchlej kontroly 24 hodín" poskytujúcej štandardné informácie o dostupnosti schém financovania pre daný projekt

Podpora zo štrukturálnych fondov

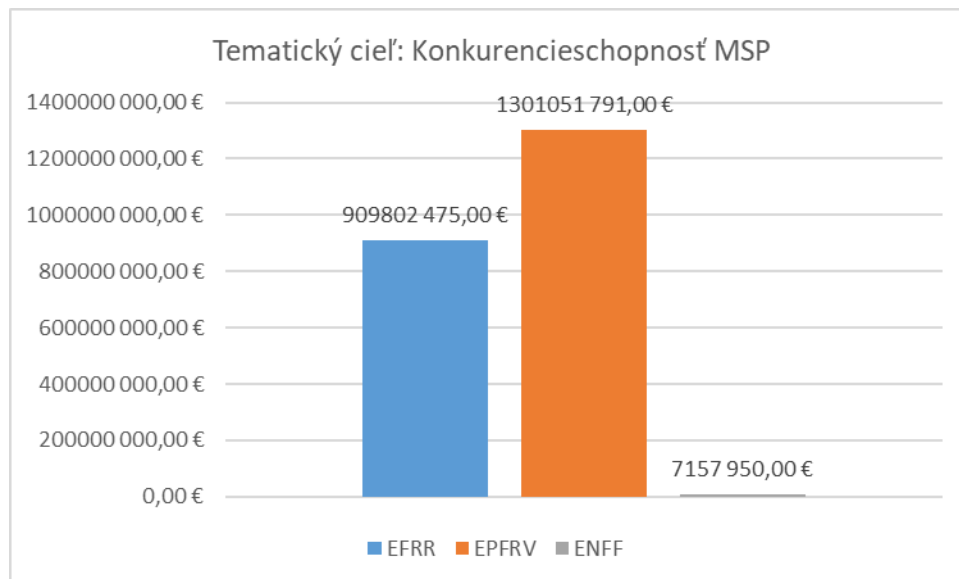
Prostredníctvom štyroch národných programov má Rakúsko alokovaných 4,92 miliardy EUR v rámci programového obdobia 2014-2020.

Graf č. 35 Rozpočet EÚ pre Rakúsko

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Graf č. 36 Rozpočet pre tematický cieľ Konkurencieschopnosť MSP

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy

Medzi hlavné priority, kam sú finančné prostriedky smerované, sú oblasti ako inovácie, výskum a technologický rozvoj, na ochranu životného prostredia ako aj podpora udržateľnej zamestnanosti, sociálnej inklúzie a vzdelávania. Medzi prioritami je aj konkurencieschopnosť MSP, ktorá je založená na oblasti poľnohospodárstva, priemyslu, služieb a akvakultúry.

Operačný program Investície do rastu a zamestnanosti v Rakúsku 2014 – 2020 prispieva k dosiahnutiu cieľov Stratégie Európa 2020. Finančné príspevky sú určené najmä na rast inovačných, výskumných a vývojových aktivít MSP. Program tiež podporuje konkurencieschopnosť MSP prostredníctvom investícií do inovácií, energetickej účinnosti a využívania obnoviteľných energií. V niektorých mestských oblastiach podporuje znižovanie CO2 emisií a tiež integrovaný trvalo udržateľný rozvoj, v niektorých funkčných mestských oblastiach spoluprácu a efektívne využívanie zdrojov vrátane miestneho rozvoja vedeného komunitou (CLLD) v regióne Tirolsko ako pilotného regiónu. Program je všeobecne zameraný najmä na tri hlavné oblasti:

- Výskum, vývoj a inovácie
- Konkurencieschopnosť MSP
- Prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo

Program má štyri hlavné priority:

- Zvýšiť počet inovatívnych malých a stredných podnikov
- Zlepšiť konkurencieschopnosť MSP
- Zvýšiť energetickú efektívnosť a účinnosť zdrojov v MSP
- Udržateľný integrovaný mestský rozvoj

V rámci tohto programu je približne 3 milióny EUR vyčlenených na finančné nástroje na podporu mladých inovačných technologicky orientovaných podnikov v Hornom Rakúsku.

Rakúsko čerpá podporu z ďalších nadnárodných programov, či už v rámci cezhraničnej spolupráce alebo nadregionálnych programov. Prehľad je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 15 Prehľad programov EÚ v Rakúsku

Programy	Priority
Alpský priestor	Cieľom programu je podporiť výskum, technologický rozvoj a inovácie; prispieť k podpore posunu smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu vo všetkých odvetviach; chrániť životné prostredie a podporovať efektívne využívanie zdrojov; posilniť inštitucionálne kapacity a efektívnu verejnú správu
Centrálna Európa	Program je nadnárodnou spolupracou v strednej Európe je katalyzátorom vykonávania inteligentných riešení, ktoré sú odpoveďou na regionálne výzvy v oblasti inovácií, nízkouhlíkového hospodárstva, životného prostredia, kultúry a dopravy. Má štyri hlavné priority: 1. Spolupráca v oblasti inovácií s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť strednej Európy 2. Spolupráca v oblasti nízkouhlíkových stratégií v strednej Európe 3. Spolupráca v oblasti prírodných a kultúrnych zdrojov pre udržateľný rast v strednej Európe 4. Spolupráca v oblasti dopravy pre lepšie prepojenie strednej Európy
Dunaj	Program podporuje integráciu politík v danej oblasti v rámci sektorov súvisiacich s prioritami stratégie EÚ pre podunajskú oblasť
ESPON	Posilňovanie inštitucionálnej kapacity
INTERACT	Cieľom programu je posilnenie účinnosti politiky súdržnosti podporovaním výmeny skúseností, prenosu osvedčených postupov a šírenia inovačných prístupov medzi programami územnej spolupráce a partnermi.
INTERREG EUROPE	Program sa zameria na štyri hlavné priority: 1. Výskum, technologický rozvoj a inovácie 2. Konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov 3. Nízkouhlíkové hospodárstvo 4. Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov
Interreg V-A - Rakúsko-Česká republika	Program má štyri priority: 1. Posilnenie výskumu, technologického rozvoje a inovácií, 2. Životné prostredie a infraštruktúra, 3. Rozvoj ľudských zdrojov, 4. Udržateľné siete a spolupráce medzi inštitúciami.
Interreg V-A - Rakúsko-Maďarsko	Program má štyri priority: 1. Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP 2. Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov 3. Podpora udržateľnej dopravy a odstránenie prekážok v kľúčovej sieťovej infraštruktúre 4. Posilnenie inštitucionálnej kapacity a efektívnej verejnej správy

Interreg V-A - Rakúsko-Nemecko/Bavorsko	Rozšírenie a zlepšenie cezhraničných kapacít vo výskume, vývoji a inováciách Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov Podporovať spoluprácu v právnych a administratívnych otázkach a medzi občanmi a inštitúciami
Interreg V-A – Nemecko –Rakúsko – Švajčiarsko – Lichtenštajnsko	Konkurencieschopnosť, inovácie, zamestnanosť a vzdelávanie Životné prostredie, energia a doprava Spolupráca úradov a občianske záväzky
Interreg V-A – Taliansko - Rakúsko	Výskum a inovácie Príroda a kultúra Inštitúcie Miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD)
Interreg V-A – Slovensko - Rakúsko	Prínos k rozvoju inteligentnej cezhraničnej oblasti, Podpora prírodného a kultúrneho dedičstva a biodiverzity, Podpora udržateľných riešení dopravy, Posilnenie cezhraničného riadenia a inštitucionálnej spolupráce, Odborná pomoc.
Interreg V-A – Slovinsko - Rakúsko	Posilňovanie cezhraničného výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov Posilnenie inštitucionálnej kapacity a efektívnej verejnej správy Technická pomoc
URBACT	Program európskej územnej spolupráce má štyri hlavné ciele: 1. Kapacita na plnenie politických cieľov: zlepšenie kapacity miest na správu udržateľných mestských politík a postupov integrovaným a zúčastneným spôsobom. 2. Návrh politiky: zlepšenie návrhu udržateľných mestských stratégií a akčných plánov v mestách. 3. Realizácia politiky: zlepšenie realizácie integrovaných a udržateľných mestských stratégií a akčných plánov v mestách. 4. Zhromažďovanie a zdieľanie poznatkov: zaistenie toho, aby odborníci z praxe a činitelia s rozhodovacou právomocou na všetkých úrovniach mali lepší prístup k poznatkom a aby zdieľali užitočné znalosti o všetkých aspektoch udržateľného rozvoja miest s cieľom zlepšiť politiky rozvoja miest.

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/

5.7. Porovnanie systémov jednotlivých krajín

Nemecko je jednou z najvyspelejších krajín v EÚ , čo vyplýva aj z nasledujúcej tabuľky. Z údajov tiež vyplýva, že ČR je na tom lepšie najmä v dvoch ukazovateľoch, t.j. vyššie HDP na obyvateľa a nižšiu mieru nezamestnanosti. Najvyššie hodnoty v miere nezamestnanosti dosahuje SR a najnižšie HDP na obyvateľa Maďarsko a Poľsko.

Tabuľka 16 Porovnanie ekonomických ukazovateľov

	Rozloha (v km ²)	Počet obyvateľov (v tis)	HDP (v mld. EUR)	HDP na obyv. (v EUR)	Miera nezamestnanos ti (v %)
SR	49 035	5 435	84,0	23,572	8,6
ČR	78 870	10 592	183,6	26,221	3,5
Poľsko	312 680	37 961	456,0	20,947	5,2
Maďarsko	93 030	9 804	119,8	20,814	4,1
Nemecko	357 380	83 000	3 228,4	36,231	4,0
Rakúsko	83 879	8 813	360,3	23,577	5,9

Zdroj: WKÖ, 2017, Statistical Yearbook

Nasledujúca tabuľka porovnáva MSP podľa ich počtu. Je vidieť, že MSP tvoria najväčší podiel vo všetkých krajinách zo všetkých podnikov. Zaujímavý je počet MSP v ČR a v Rakúsku, kde počet MSP je väčší v ČR, čo môže byť spôsobené veľkým množstvom živnostníkov.

Tabuľka 17 Porovnanie počtu MSP v roku 2016

	Počet MSP	Počet zamestnaných v MSP	Pridaná hodnota MSP
SR	384 874 (99,8%)	616 315	7,5
ČR	972 523 (99,0%)	1 132 929	18,5
Poľsko	1 535 595 (99,8%)	3 235 347	35,3
Maďarsko	515 298 (99,8%)	900 052	10,0
Nemecko	2 135 354 (99,6%)	5 739 787	267,7
Rakúsko	285 181 (99,8%)	707 043	33,4

Zdroj: SBA Fact Sheet

Systém podpory v Nemecku a Rakúsku je viac decentralizovaný, kde väčšinou všetky inštitúcie majú svoje zastúpenie na regionálnej úrovni a okrem poradenstva tiež poskytujú priamo finančné produkty práve zamerané na potreby daného regiónu. V krajinách V4 je podpora využívaná najmä zo strany štátnych inštitúcií ako sú príslušné ministerstvá a ich podriadené inštitúcie, resp. agentúry. V Nemecku a Rakúsku existuje oveľa viac špecializovaných inštitúcií, najmä finančných.

KF podporuje členské štáty s HDP na obyvateľa nižším ako 90% priemerného HDP na obyvateľa v EÚ. Tento fond tiež podporuje členské štáty, ktoré boli oprávnené čerpať prostriedky z KF v roku 2013, ktorých nominálny HDP na obyvateľa však teraz presahuje 90% priemernej hodnoty HDP na obyvateľa v EÚ. Výnimkou je Cyprus, ktorý využíva prechodnú podporu, aj keď už nespĺňa požiadavku týkajúcu sa HDP. Približne 21% zdrojov na investície do rastu a zamestnanosti pochádza z KF a je vyčlenených pre oprávnené členské štáty. Do tejto skupiny nepatria práve Nemecko a Rakúsko, ktoré čerpajú z EFRR a ESF v rámci politiky súdržnosti.

Tabuľka 18 Rozdelenie EŠIF podľa cieľov politiky a kategórie regiónov v programovom období 2014-2020

2014 - 2020		
Cieľ politiky	Kategória regiónov	Fond
Investície do rastu a pracovných miest v rámci politiky súdržnosti	Úroveň členských štátov	KF
Zameranie, ciele a priority rozvoja vidieka.	Menej rozvinuté regióny	EFRR ESF EPFRV
	Prechodné regióny	EFRR ESF EPFRV
	Rozvinutejšie regióny v politike súdržnosti a ostatné regióny v rozvoji vidieka.	EFRR ESF EPFRV
Podpora udržateľného rybolovu a akvakultúry. Presadzovanie vykonávania spoločnej rybárskej politiky a integrovanej námornej politiky. Podpora územného rozvoja rybolovných oblastí.		ENRF

Zdroj: <http://ec.europa.eu>

Približne polovica zdrojov na investície do rastu a zamestnanosti bola vyčlenená pre menej rozvinuté regióny (HDP na obyvateľa je nižší ako 75% priemerného HDP v EÚ). Do tejto kategórie patrí:

- ČR - Stredné Čechy, Juhozápad, Severozápad, Severovýchod, Juhovýchod, Stredná Morava, Moravskoslezsko
- Maďarsko: Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld

- Poľsko: Łódzkie, Małopolskie, Śląskie, Lubelskie, Podkarpackie, Świętokrzyskie, Podlaskie, Wielkopolskie, Zachodniopomorskie, Lubuskie, Dolnośląskie, Opolskie, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie, Pomorskie
- Slovensko: Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko

Približne 10% zdrojov na tieto investície je vyčlenených na prechodné regióny (HDP na obyvateľa je od 75% do 90% priemerného HDP v EÚ). Do tejto skupiny patria:

- Nemecko: Brandenburg–Nordost, Brandenburg–Südwest, Mecklenburg-Vorpommern, Lüneburg, Chemnitz, Dresden, Sachsen-Anhalt, Thüringen
- Rakúsko: Burgenland

Iba 15% zdrojov je vyčlenených pre rozvinutejšie regióny (HDP na obyvateľa je vyšší ako 90% priemerného HDP v EÚ). Tu patria najmä tieto regióny:

- ČR - Praha
- Nemecko - Stuttgart, Karlsruhe, Freiburg, Tübingen, Oberbayern, Niederbayern, Oberpfalz, Oberfranken, Mittelfranken, Unterfranken, Schwaben, Berlin, Bremen, Hamburg, Darmstadt, Gießen, Kassel, Braunschweig, Hannover, Weser-Ems, Düsseldorf, Köln, Münster, Detmold, Arnsberg, Koblenz, Trier, Rheinhessen-Pfalz, Saarland, Leipzig, Schleswig-Holstein
- Maďarsko - Közép-Magyarország
- Rakúsko - Niederösterreich, Wien, Kärnten, Steiermark, Oberösterreich, Salzburg, Tirol, Vorarlberg
- Poľsko - Mazowieckie
- Slovensko - Bratislavský kraj

V krajinách V4 vo veľkej miere MSP využívajú podporu najmä zo štrukturálnych fondov, ktoré im poskytujú jednotlivé operačné programy. Na rozdiel od týchto krajín, v Nemecku a Rakúsku je systém podpory viac zameraný na finančné produkty, resp. podporu, ktorú poskytujú finančné inštitúcie, najmä fondy rizikového kapitálu špeciálne určené pre MSP. Krajiny V4 sa taktiež vyznačujú nedostatočnou spoluprácou v oblasti výskumu a inovácií so súkromnými subjektami, na rozdiel od Nemecka a Rakúska, kde je táto podpora omnoho rozvinutejšia a účinnejšia. Avšak vďaka podpore z EÚ sa situácia v tejto oblasti zlepšuje.

Najväčší objem fondov ide do Poľska najmä na podporu regiónov. Nemecko a Rakúsko má v rámci politiky súdržnosti k dispozícii prostriedky najmä z EFRR a ESF ako je vidieť z nasledujúcej tabuľky.

Tabuľka 19 Porovnanie prostriedkov z EŠIF (v mil. EUR)

	Politika súdržnosti			Európska územná spolupráca	
	KF	EFRR	ESF	Cezhraničná	Nadnárodná
SR	5 009,8	9 739,7	2 461,3	201,1	22,3
ČR	7 228,2	18 130,2	4 202,55	296,7	43,0
Poľsko	27 303,5	47 501,86	15 200,1	543,2	157,3
Maďarsko	7 088,7	12 578,9	5 644,8	320,4	41,4
Nemecko	-	17 756,2	12 570,5	626,7	338,7
Rakúsko	-	2 061,6	875,74	229	34,4

Zdroj: <https://cohesiondata.ec.europa.eu>

Podpora z EŠIF je rozdielna, keďže každá krajina má rozdielne problémové oblasti a potreby, ktoré sú prioritne spracované v strategických a koncepčných materiáloch.

5.8. Porovnanie právnych foriem podnikania v krajinách V4, Rakúsku a Nemecku

Súčasťou tejto podkapitoly je stručný opis vybraných právnych foriem podnikania v jednotlivých krajinách V4, Rakúsku a Nemecku a porovnanie základných rozdielov medzi právnymi formami v týchto krajinách.

Slovensko

Živnosť

Živnosťou sa rozumie sústavnú činnosť prevádzkovanú samostatne, vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť s cieľom dosiahnutia zisku. Živnosť si môže založiť fyzická, ale aj právnická osoba po splnení podmienok stanovených Živnostenským zákonom č. 455/1991 Z. z. v znení neskorších predpisov. Rozlišujeme medzi dvoma základnými druhmi živnosti: ohlasovacia a koncesovaná živnosť. Ohlasovacie živnosti sa vykonávajú na základe živnostenského listu, o ktorý požiada živnostník živnostenský úrad ohlásením. Ohlasovacie živnosti môžu byť remeselné, viazané alebo voľné. Koncesované živnosti

predstavujú náročnejšie činnosti, pri ktorých je stanovená zvláštna podmienka, a to spoľahlivosť. Podnikateľ musí zároveň požiadať živnostenský úrad o vydanie koncesnej listiny.

Verejná obchodná spoločnosť

Verejná obchodná spoločnosť má minimálne 2 spoločníkov, ktorí sa rozhodli podnikáť spoločne pod jedným menom. Spoločnosť ručí celým svojim majetkom tak isto ako aj spoločníci zodpovedajú nerozdielne celým svojim majetkom. Verejná obchodná spoločnosť sa zakladá zápisom spoločenskej zmluvy do obchodného registra. Povinnosť vkladu pre spoločníkov nie je stanovená. Každý spoločník je oprávnený viesť spoločnosť. Zisk rovnako ako strata sa delí medzi spoločníkov rovným dielom. Táto forma podnikania sa využíva v malom súkromnom podnikaní, kde riziko neobmedzeného ručenia je pomerne malé a kontrolovateľné (remeselná činnosť, maloobchod, rodinné podniky).

Komanditná spoločnosť

Komanditnú spoločnosť tvoria 2 druhy spoločníkov: komandisti a komplementári. Povinnosť vkladu majú iba komandisti, a to v minimálnej výške 250 EUR, ktorí ručia len do výšky svojich nesplatených vkladov. Komplementárom zákon neudeľuje vkladovú povinnosť, ale ručia neobmedzene. Komanditná spoločnosť vzniká zápisom spoločenskej zmluvy do registra. Vedením spoločnosti sú poverení komplementári, v ostatných záležitostiach sa na rozhodovaní podieľajú aj komandisti. Komplementári si zisk delia rovnakým dielom. Komandisti si rozdelia zisk pomerne podľa výšky svojich vkladov.

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným je obchodná spoločnosť s počtom spoločníkov v rozmedzí 1 až 50. V prípade, že spoločnosť má iba jedného spoločníka, nemôže byť spoločníkom v inej spoločnosti. Zároveň je fyzická osoba zákonom oprávnená byť spoločníkom najviac v troch spoločnostiach. Spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky celým majetkom, spoločníci ručia za záväzky spoločnosti iba do výšky svojich nesplatených vkladov. Zákon stanovuje minimálnu hodnotu základného imania vo výške 5 000 EUR a minimálnu hodnotu vkladu spoločníka vo výške 750 EUR.

Zakladateľským dokumentom môže byť zakladateľská listina v prípade, že spoločnosť má iba jedného spoločníka. V prípade viacerých spoločníkov ide o spoločenskú zmluvu. Pred podaním návrhu zápisu spoločnosti do obchodného registra, musí každý spoločník splatiť peňažný vklad minimálne vo výške 30 % a zároveň celková hodnota splatených peňažných a odovzdaných nepeňažných vkladov spoločníkov musí predstavovať aspoň 50 % minimálnej výšky základného imania. Obchodný podiel spoločníka zodpovedá jeho právam a povinnostiam v spoločnosti. Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie pozostávajúce z jednotlivých spoločníkov. Štatutárnym orgánom je konateľ, resp. viacerí konatelia. Spoločnosť môže zriadiť dozornú radu.

Akciová spoločnosť

V akciovej spoločnosti je základné imanie rozdelené na určitý podiel akcií s určitou menovitou hodnotou. Emisiou akcií si spoločnosť vytvára vlastný kapitál. Akciová spoločnosť môže byť založená ako súkromná

alebo verejná spoločnosť. Akcie verejnej akciovej spoločnosti sú obchodované na regulovanom trhu. Akciová spoločnosť sa zakladá zakladateľskou listinou alebo zmluvou vyhotovenou vo forme notárskej zápisnice s návrhom stanov. Spoločnosť ručí za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom, akcionári za záväzky spoločnosti nezodpovedajú. Výška základného imania je najmenej 25 000 EUR. Pred vznikom spoločnosti sa musí upísať celá hodnota základného imania a splatiť najmenej 30 % z peňažných vkladov. Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie. Štatutárnym orgánom je predstavenstvo, kontrolným orgánom je dozorná rada.

Jednoduchá spoločnosť na akcie

Novým typom obchodnej spoločnosti je jednoduchá spoločnosť na akcie. Výška základného imania musí byť aspoň 1 EUR a pred vznikom spoločnosti musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatené všetky vklady. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti. Založenie jednoduchej spoločnosti na akcie na základe výzvy na upisovanie akcií nie je povolené. Akcie spoločnosti môžu mať len zaknihovanú podobu a znieť len na meno. Spoločnosť môže zmeniť právnu formu len na akciovú spoločnosť. Najvyšším orgánom je valné zhromaždenie, štatutárnym orgánom je predstavenstvo. Ako kontrolný orgán kontroly sa môže nepovinne zriadiť dozorná rada.

Družstvo

Družstvom rozumieme spoločenstvo s neobmedzeným počtom členov, ktoré bolo založené za účelom podnikania či zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb členov družstva. Družstvo je právnickou osobou, ktorá má najmenej päť členov. Členmi družstva môžu byť fyzické a právnické osoby. Družstvo zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Členovia družstva za jeho záväzky neručia. Základné imanie je najmenej 1250 EUR, ktoré tvorí súhrn členských vkladov. Najvyšším orgánom družstva je členská schôdza. Štatutárnym orgánom je predstavenstvo, dozorným orgánom je kontrolná komisia.

Poľsko

Żywnoścnik - Indywidualna dziaćalność gospodarcza

Samostatne zárobkovo činnou osobou je fyzická osoba, ktorá podniká vo vlastnom mene a ručí neobmedzene.

Verejná obchodná spoločnosť - Spółka jawna (sp.j.)

Pre založenie verejnej obchodnej spoločnosti sú potrebné minimálne dve fyzické či právnické osoby. Verejná obchodná spoločnosť sa zakladá povinne písomnou zmluvou. Minimálny vklad nie je potrebný. Každý zo spoločníkov má právo a povinnosť viesť spoločnosť bez nároku na dodatočnú odplatu. Vo verejnej obchodnej spoločnosti nesú všetci spoločníci zodpovednosť za záväzky spoločnosti neobmedzene celým svojím majetkom.

Partnerská spoločnosť - Spółka partnerska (sp.p.)

Partnerská spoločnosť sa zakladá za účelom vykonávania profesie tzv. slobodného povolania. Spoločníci v partnerskej spoločnosti sa označujú ako partneri a môžu nimi byť iba fyzické osoby autorizované na výkon danej profesie v Kódexe obchodných spoločností. Jedná sa o právnikov, lekárnikov, architektov, daňových poradcov a podobne. Spoločenskú zmluvu je potrebné uzavrieť formou notárskeho zápisu. Minimálny kapitál nie je potrebný. Zodpovednosť partnerov je obmedzená to znamená, že partner nie je zodpovedný za záväzky spoločnosti vzniknuté v dôsledku vykonávania slobodného povolania vo spoločnosti iným partnerom.

Spoločnosť s ručením obmedzeným - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (sp. z o.o.)

Najčastejšou právnou formou spoločnosti v Poľsku je spoločnosť s ručením obmedzeným. Jej založenie je podmienené splnením nasledovných piatich podmienok: je potrebné uzavrieť spoločenskú zmluvu resp. zakladateľskú listinu formou notárskeho zápisu (jej obsahom je názov a sídlo spoločnosti, predmet činnosti, výška základného kapitálu, počet a nominálna hodnota podielov, ktorými disponujú jednotliví spoločníci, popřípade doba trvania spoločnosti); nasledujú ďalšie kroky - uznesenie spoločníkov o vklade na úhradu základného kapitálu, ustanovenie konateľov, zriadenie dozornej rady, v prípade že je stanovená spoločenskou zmluvou a samotný zápis do registra. Žiadosť sa podáva na príslušnom registračnom súde podľa sídla spoločnosti. Minimálna výška základného kapitálu je 5000 PLN. Zároveň nominálna hodnota podielu nesmie byť nižšia ako 50 PLN. V spoločenskej zmluve sa stanovuje, či spoločník môže vlastniť jeden resp. viac podielov. V prípade viacerých podielov musia byť podiely rovnaké a nedeliteľné. Spoločníci nezodpovedajú za záväzky spoločnosti a disponujú rovnakými právami a povinnosťami v prípade, že to spoločenská zmluva nestanovuje inak. Zvláštne opatrenia sa môžu týkať hlasovacieho práva, práva na dividendu či spôsobu rozdelenia majetku v prípade likvidácie spoločnosti. Orgánmi spoločnosti s ručením obmedzeným sú konatelia, valné zhromaždenie, popřípade dozorná rada či revízna komisia, ktoré sú povinné iba v prípade, že základné imanie je viac ako 500 000 PLN a počet konateľov je viac ako 25. Spoločnosť zodpovedá za záväzky celým svojím majetkom. Spoločníci nezodpovedajú za záväzky spoločnosti, nesú riziko iba do výšky vložených vkladov.

Akciová spoločnosť - Spółka akcyjna (S.A.)

Akciová spoločnosť vzniká buď založením samotnými zakladateľmi alebo verejným úpisom. Vznik akciovej spoločnosti si vyžaduje uzavretie zakladateľskej listiny, vyhotovenie štatútu formou notárskeho zápisu, splatenie základného kapitálu, ustanovenie orgánu spoločnosti a zápis do súdneho registra. Založenie akciovej spoločnosti nastáva v okamžiku prevzatia všetkých akcií a môže byť založená aj jednou osobou vrátane zahraničných právnických či fyzických osôb. Je dôležité zdôrazniť, že akciová spoločnosť nemôže byť založená spoločnosťou s ručením obmedzeným iba s jedným vlastníkom. Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti do výšky nesplateného vkladu za podpísané akcie. Najnižšia povolená výška kapitálu je 100 000 PLN a nominálna hodnota akcií nemôže byť nižšia ako 1 groš. Základný kapitál môže byť splatený buď peňažnými vkladmi, a to minimálne jednou štvrtinou ich nominálnej hodnoty pred registráciou. Alebo nepeňažnými vkladmi v plnej výške do roka od registrácie spoločnosti. Akcie sú voľne obchodovateľné a prevoditeľné. Orgánmi spoločnosti sú predstavenstvo, dozorná rada a valné zhromaždenie.

Komanditná spoločnosť - Spółka komandytowa (sp. k.)

Komanditná spoločnosť je osobnou spoločnosťou, ktorú tvoria minimálne dve právnické či fyzické osoby, za účelom prevádzkovania činnosti. Spoločnosť vzniká zápisom do celoštátneho súdneho registra. Spoločenská zmluva musí byť uzavretá formou notárskeho zápisu. Spoločnosť zastupujú komplementári. Komandisti môžu zastupovať spoločnosť iba ako zmocnenci a preto zodpovedajú za záväzky spoločnosti iba do výšky stanovenej v zmluve, tzv. komanditnej zmluvy. Naopak komplementári ručia neobmedzene celým svojím majetkom. Minimálny vklad sa nevyžaduje.

Komanditno-akciová spoločnosť - Spółka komandytowo-akcyjna (S.K.A.)

Komanditno-akciová spoločnosť je osobnou spoločnosťou, ktorú reprezentuje komplementár. Akcionár môže zastupovať spoločnosť iba ako splnomocnenec. Komplementár zodpovedá za záväzky spoločnosti bez obmedzenia a akcionár ručí obmedzene. Orgánmi v komanditno-akciovej spoločnosti sú dozorná rada a valné zhromaždenie. Minimálny základný vklad je určený vo výške 50 000 PLN. Názov spoločnosti musí obsahovať priezvisko jedného alebo viacerých komplementárov s doplnkom komanditno-akciová spoločnosť. V prípade fyzickej osoby bude obsahovať jej celý názov.

Maďarsko

Podnik jednotlivca - Egyéni vállalkozó (e.v.)

Fyzická osoba, ktorá sa rozhodne prevádzkovať živnosť, musí tento úmysel ohlásiť príslušnému úradu. Živnostník môže vykonávať viaceré činnosti a svoju živnosť môže prevádzkovať na rôznych miestach. V prípade, že sa na vykonávanie určitej činnosti vyžaduje úradné povolenie, živnostník môže začať vykonávať a prevádzkovať túto činnosť až po obdržaní tohto povolenia. Počas výkonu hospodárskej činnosti je živnostník povinný pri svojom mene vždy uvádzať označenie egyéni vállalkozó (resp. e.v.) a svoje registračné číslo. Živnostník za svoje záväzky z vlastnej podnikateľskej činnosti ručí celým svojím majetkom.

Verejná obchodná spoločnosť - Közkereseti társaság

Verejná obchodná spoločnosť je osobný typ spoločnosti na výkon hospodárskej činnosti. Spoločník preberá pri jej založení na seba záväzky spoločnosti neobmedzene. Verejná obchodná spoločnosť nie je právnickou osobou, ale iba subjektom práva.

Spoločný podnik - Közös vállalat

Spoločný podnik je špeciálnou právnou formou podnikania. Podľa štruktúry sa podobá na kapitálovú spoločnosť, ale je založená na uspokojovanie sekundárnych potrieb podniku ako je napríklad vývojové centrum či výroba podporných produktov. Spoločný podnik má právnu subjektivitu.

Akciová spoločnosť - Részvénytársaság (zrt.)

Minimálna výška základného imania je stanovená vo výške 20 mil. HUF, pričom 10 mil. alebo 30 % kapitálu musí byť splatených v hotovosti. Počet spoločníkov je neobmedzený.

Spoločnosť s ručením obmedzeným - Korlátolt felelősségű társaság (Kft.)

Spoločnosť s ručením obmedzeným je obchodná spoločnosť, ktorá sa zakladá spoločenskou zmluvou, v ktorej je stanovená výška vkladov spoločníkov ako aj hlasovacie práva v závislosti od výšky vkladu. Spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky svojim veriteľom neobmedzene. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti obmedzene, len do výšky svojho vkladu. Minimálna hodnota základného imania činí 500 000 HUF a musí byť splatená do výšky 50 %. Spoločnosť s ručením obmedzeným má dva povinné orgány. Jedným z nich je valné zhromaždenie a druhým je konateľ. Okrem týchto orgánov sa väčšinou volia aj dozorná rada a audítor. Založenie dozornej rady je povinné v prípade, že kapitál spoločnosti prevýši 50 mil. HUF alebo má spoločnosť viac ako 200 zamestnancov.

Verejná obchodná spoločnosť - Közkereseti társaság (Kkt.)

Verejná obchodná spoločnosť je osobnou spoločnosťou, kde dvaja alebo viacerí spoločníci vykonávajú spoločnú hospodársku činnosť a za záväzky spoločnosti ručia spoločne a nerozdielne celým svojim majetkom. Verejná obchodná spoločnosť sa zakladá spoločenskou zmluvou formou notárskej zápisnice a následne sa do 30 dní podá návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra. Minimálna výška vkladov spoločníkov nie je stanovená. Najvyšším orgánom verejnej obchodnej spoločnosti je zhromaždenie spoločníkov. Na obchodné vedenie spoločnosti je oprávnený každý spoločník a to bez časového obmedzenia, pokiaľ spoločenská zmluva neustanovuje inak.

Komanditná spoločnosť - Betéti társaság (Bt.)

Komanditná spoločnosť je osobnou spoločnosťou dvoch alebo viacerých spoločníkov, kde jeden z nich, označovaný aj ako komplementár, ručí neobmedzene celým svojim majetkom. Naopak komandista, pre ktorého je výška vkladu stanovená v spoločenskej zmluve, za záväzky spoločnosti nezodpovedá svojím vlastným majetkom. Zhromaždenie spoločníkov je najvyšším orgánom spoločnosti. Obchodným vedením firmy je poverený komplementár. Minimálnu výšku vkladov spoločníkov zákon nestanovuje.

Družstvo – Szövetkezet

Družstvá sú spoločenstvá vznikajúce na princípe slobody zlučovania sa a svojpomoci, ktoré prostredníctvom osobnej spolupráce a svojou časťou majetku vykonávajú podnikateľskú činnosť. Najčastejšie vznikajú družstvá v Maďarsku v oblasti poľnohospodárstva, obchodu a remeselníctva. Družstvo ručí za záväzky svojim majetkom.

Spolok – Egyesülés

Spolky sú zakladané za účelom podpory a koordinácie podnikateľskej činnosti jeho členov, ako aj na hájenie ich pracovných záujmov. Ich najpodstatnejšou črtou je, že sa neorientujú na generovanie zisku. Členovia spolku ručia za záväzky spolku spoločne a neobmedzene.

Česká republika

Živnosť

Živnosťou sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne, pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok stanovených zákonom č. 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikaní. Údaje o živnostiach sú dostupné v živnostenskom registri. Rozlišujeme živnosti ohlasovacie a koncesované. Ohlasované živnosťami sú remeselné, viazané či voľné živnosti. Prevádzkujú sa na základe ohlásenia na živnostenskom úrade. Koncesované živnosti musia byť vykonávané na základe koncesie, ktorú udeľuje živnostenský úrad. Ako živnostenské oprávnenie slúži živnostenský list a koncesná listina.

Verejná obchodná spoločnosť

Verejná obchodná spoločnosť je združením najmenej 2 podnikateľských subjektov, ktorí podnikajú pod spoločným menom. Spoločnosť je právnickou osobou a zapisuje sa do obchodného registra na základe spoločenskej zmluvy. Spoločníci ručia za záväzky spoločne a nerozdielne celým svojim majetkom.

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným je kapitálovým typom spoločnosti s neobmedzeným počtom spoločníkov. Za záväzky zodpovedá spoločnosť celým svojim majetkom, jednotliví spoločníci iba do výšky svojho vkladu. Základné imanie je len 1 CZK a minimálny vklad spoločníka do základného imania je teda 1 CZK. Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie. Štatutárnym orgánom je konateľ, prípadne konatelia. Ako kontrolný orgán sa zvykne zriaďovať dozorná rada.

Akciová spoločnosť

Akciovou spoločnosťou rozumieme spoločnosť, v ktorej základné imanie tvorí určitý počet akcií v určitej nominálnej hodnote. V prípade, že zakladateľ je iba jeden, spoločnosť sa zakladá spoločenskou listinou. Pri dvoch alebo viacerých spoločníkoch sa spisuje spoločenská zmluva. Minimálna výška základného imania predstavuje 2 mil. CZK pri neverejnom úpise imania. V prípade vzniku spoločnosti prostredníctvom verejnej výzvy je potrebný základný kapitál v hodnote 20 mil. CZK.

Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť tvoria minimálne dvaja spoločníci, z ktorých jeden ručí celým svojim majetkom (komplementár) a druhý iba do výšky svojho vkladu (komandista). Riadenie firmy prislúcha komplementárovi. Právomoci komandistov sú iba kontrolné.

Družstvo

Družstvo je organizáciou založenou za účelom podnikania alebo zaistovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb s neobmedzeným počtom osôb. Jej cieľom nie je dosahovanie zisku, ale dosahovanie cieľov. Družstvo sa zakladá zápisom do obchodného registra a musí mať najmenej 5 členov, poprípade

môže byť založené 2 právnickými osobami. Družstvo ručí celým svojim majetkom. Základný kapitál predstavuje minimálne 50 000 CZK.

Rakúsko

Živnostník - Einzelunternehmen

Živnostník vykonáva nepretržite činnosť sám a pod vlastným menom. Za záväzky zodpovedá neobmedzene celým svojim majetkom. Živnosť sa nezapisuje do obchodného registra.

Spoločnosť občianskeho práva - Gesellschaft bürgerlichen Rechts (GesbR)

Spoločnosť občianskeho práva nemá právnu subjektivitu a nezapisuje sa do obchodného registra. Spoločníci ručia preto neobmedzene. V prípade, že obrat presiahne stanovenú hranicu 700 000 EUR, bude potrebné zapísať spoločnosť do obchodného registra buď vo forme verejnej či komanditnej spoločnosti.

Verejná spoločnosť - Offene Gesellschaft (OG)

Verejná spoločnosť sa zakladá spoločenskou zmluvu a zápisom do obchodného registra. Slúži na výkon slobodných povolání a poľnohospodárskych a lesníckych činností. Výška základného imania nie je stanovená, takisto sa nevyžadujú ani peňažné vklady pri zakladaní spoločnosti. Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti osobne a neobmedzene. Zastupovať spoločnosť sú oprávnení všetci spoločníci.

Spoločnosť s ručením obmedzeným - Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)

Založenie spoločnosti s ručením obmedzením si vyžaduje uzavretie spoločenskej zmluvy formou notárskeho zápisu. Minimálna výška základného imania je 35 000 EUR. Počas prvých desiatich rokov od zápisu spoločnosti do obchodného registra je postačujúce zložiť sumu vo výške 10 000 EUR, pričom 5 000 EUR je splatných v hotovosti ihneď pri založení. Ručenie spoločnosti je obmedzené na kmeňový vklad. Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie. Spoločnosť zastupujú konatelia.

Akciová spoločnosť - Aktiengesellschaft (AG)

Pri zakladaní akciovej spoločnosti je potrebné spísať stanovky spoločnosti formou notárskeho zápisu. Výška minimálneho základného imania predstavuje 70 000 EUR, ktoré upíšu spoločníci a preto neručia za záväzky spoločnosti. Orgánmi spoločnosti sú predstavenstvo, dozorná rada a valné zhromaždenie.

Komanditná spoločnosť - Kommanditgesellschaft (KG)

Komanditná spoločnosť sa svojou štruktúrou a účelom podobá verejnej spoločnosti. Rozdiel je, že okrem neobmedzeného ručenia u komplementárov, existuje obmedzené ručenie u komandistov do výšky vlozenej sumy. Následne komandisti nezastupujú spoločnosť.

Tichá spoločnosť - Stille Gesellschaft (StGes)

V tichej spoločnosti sú zastúpení aj tichí spoločníci, ktorí sa podieľajú na majetkovom vklade, na zisku, ale aj strate. Principiálne sa nezúčastňujú na riadení firmy.

Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaft (Gen)

Družstvá sú spoločenstvá tvorené neobmedzeným počtom členov, ktoré slúžia na podnikanie alebo zabezpečovanie hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb členov družstva. Ich primárnym účelom nie je generovanie zisku. Družstvo nesie právnu subjektivitu a jeho orgánmi sú predstavenstvo, dozorná rada a verejné zhromaždenie. Za riadenie spoločnosti zodpovedá predstavenstvo.

Spolok (Verein)

Spolok je právnickou osobou, ktorá háji ideové záujmy. Pred založením spolku je potrebné zistiť, či už neexistuje spolok s rovnakým alebo obdobným cieľom.

Nemecko

Živnostník - Einzelkaufmann e.K.

Živnostník vykonáva svoju činnosť sám. Záväzky vyplývajúce z jeho činnosti znáša sám na vlastné riziko. Nie je zapísaný v obchodnom registri.

Verejná obchodná spoločnosť - Offene Handelsgesellschaft (OHG)

Verejná obchodná spoločnosť je osobná spoločnosť a združuje spoločníkov s cieľom vykonávať činnosť, pričom spoločníci ručia za záväzky spoločnosti neobmedzene. Verejná obchodná spoločnosť je zapísaná v obchodnom registri a má právnu subjektivitu.

Spoločnosť s ručením obmedzeným - Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)

Spoločnosť s ručením obmedzeným je kapitálovým typom spoločnosti, kde spoločníci združujú kapitál za účelom spoločného podnikania. Spoločnosť s ručením obmedzeným je právnickou osobou, ktorá sa zakladá spoločenskou zmluvou formou notárskeho zápisu. Základné imanie je stanovené v minimálnej výške 25 000 EUR a vklad jedného spoločníka musí byť najmenej 250 EUR. Pred podaním návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra musí byť splatené najmenej vo výške 12 500 EUR. V prípade nepeňažného vkladu je potrebné ho vložiť v plnej výške.

Podniková spoločnosť - Unternehmergesellschaft (haftungsbeschränkt)

Podniková spoločnosť je známa ako mini spoločnosť s ručením obmedzeným. Nie je samostatnou právnu formou podnikania, slúži ako vstupný variant k s.r.o. a má právnu subjektivitu. Ručenie je obmedzené iba do výšky majetku spoločnosti. Minimálna výška základného imania je 1 EUR. Nepeňažné vklady nie sú dovolené. Dosiahnutý zisk sa nesmie vyplatiť v plnej výške spoločníkom, ale musí byť po dobu 3 mesiacov vykázaný na rezervách. Daný zisk sa môže použiť na úhradu straty alebo na navýšenie kapitálu.

Akciová spoločnosť - Aktiengesellschaft (AG)

Akciová spoločnosť je kapitálovou spoločnosťou s právnou subjektivitou. Na založenie akciovej spoločnosti sú potrební najmenej piati spoločníci. Najnižšia výška základného kapitálu je stanovená zákonom je 50 000 EUR a pred vznikom akciovej spoločnosti musí byť splatená z najmenej jednej štvrtiny.

Komanditná spoločnosť - Kommanditgesellschaft (KG)

Komanditná spoločnosť sa od verejnej obchodnej spoločnosti odlišuje v rozdielnej miere ručenia spoločníkov. Komandisti ručia iba do výšky svojho vkladu do spoločnosti, na druhej strane však nemôžu zastupovať spoločnosť. Komplementári ručia neobmedzene.

GmbH & Co. KG

V Nemecku právny systém umožňuje spoločnosti s ručením obmedzeným vstupovať do verejnej obchodnej spoločnosti či komanditnej spoločnosti. Takéto zmiešané spoločnosti nesú naďalej charakteristiky verejných obchodných či komanditných spoločností. Miera ručenia sa však mení. Neobmedzené ručenie pri spoločnosti s ručením obmedzeným sa mení na ručenie neobmedzené.

Družstvo - Eingetragene Genossenschaft (eG)

Družstvom je spoločenstvo s neobmedzeným počtom členov, ktoré slúži na podnikanie, alebo zabezpečovanie hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb členov družstva. Družstvo sa zapisuje do registra družstiev. Na jeho založenie sú potrební minimálne 3 členovia. Družstvo nemá stanovenú výšku kapitálu. Povolené vklady sú len peňažné. Ručenie družstva je obmedzené len na jeho majetok. Družstvo zastupuje jeho predstavenstvo. Ďalšími orgánmi sú valné zhromaždenie a dozorná rada.

Porovnanie právnych foriem podnikania

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným je vo všeobecnosti najrozšírenejšou právnou formou podnikania. Princíp ručenia spoločnosti je totožný v každej zo sledovaných krajín. Najciteľnejšie rozdiely sú v požiadavkách na výšku základného imania či výšku minimálneho vkladu spoločníkov.

Tabuľka 20 Porovnanie min. výšky základného imania pre spoločnosti s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným		
Krajina	Minimálna výška základného imania	Minimálna výška základného imania v EUR
Slovensko	5 000 EUR	5000 EUR
Česká republika	1 CZK	0,04 EUR
Poľsko	5 000 PLN	1 164,25 EUR
Maďarsko	500 000 HUF	1 542,97 EUR
Rakúsko	35 000 EUR	5000 EUR
Nemecko	25 000 EUR	0,04 EUR

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najnižšie nároky na výšku základného imania sú v Českej republike, kde minimálna výška predstavuje iba 1 CZK. V Poľsku a Maďarsku výška základného imania leží v rozmedzí 1 100 – 1 600 EUR. V nemecky hovoriacich krajinách sú nároky na výšku základného imania najvyššie. V Rakúsku je minimálna výška základného imania stanovená v hodnote 35 000 EUR, avšak pri založení spoločnosti stačí vložiť 5 000 EUR a do desiatich rokov od založenia 10 000 EUR. Minimálna výška vkladu sa pohybuje od 1 CZK v Česku, 50 PLN v Poľsku, 250 EUR v Nemecku a 750 EUR na Slovensku. Rozdiely sú ešte v obmedzeniach týkajúcich sa spoločníkov. Kým na Slovensku môže byť fyzická osoba spoločníkom v najviac 3 spoločnostiach, v Nemecku to nie je obmedzené. V Nemecku sa ešte vyskytuje neoficiálna právna forma podobajúca sa na spoločnosť s ručením obmedzeným. Výška minimálneho základného imania je iba 1 EUR, avšak časť zisku nesmie byť vyplatená spoločníkom, ale musí byť vykázaná na rezervách po dobu 3 mesiacov.

Akciová spoločnosť

Čo sa týka akciových spoločností, najmarkantnejší rozdiel predstavuje výška základného imania, ktorá je najnižšia v Maďarsku a naopak najvyššia v Českej republike.

Tabuľka 21 Porovnanie min. výšky základného imania pri akciových spoločnostiach

Akciové spoločnosti		
Krajina	Minimálna výška základného imania	Minimálna výška základného imania v EUR
Slovensko	25 000 EUR	25000 EUR
Česká republika	2 000 000 CZK	78 170,80 EUR
Poľsko	100 000 CZK	23 285,06 EUR
Maďarsko	20 000 000 HUF	6 171,89 EUR
Rakúsko	70 000 EUR	70 000 EUR
Nemecko	50 000 EUR	50 000 EUR

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na Slovensku existuje nový typ obchodnej spoločnosti. Ide o jednoduchú spoločnosť na akcie, kde je výška minimálneho imania stanovená v hodnote 1 EUR.

Komanditná spoločnosť

Komanditné spoločnosti vo všeobecnosti nemajú stanovenú výšku základného imania. Výnimkou je Slovenská republika, kde je pre komandistov stanovená minimálna výška vkladu 250 EUR. V Poľsku existuje ešte zmiešaná forma komanditnej a akciovej spoločnosti, kde sú dva typy spoločníkov: komplementári a akcionári. Minimálna výška základného imania je v Poľsku stanovená na 50 000 PLN (11 648 EUR¹³).

Verejná obchodná spoločnosť

Verejné obchodné spoločnosti slúžia na výkon slobodných povolání. Ani jedna z krajín nestanovuje výšku základného imania. V Poľsku ešte popri verejnej obchodnej spoločnosti existuje partnerská spoločnosť, ktorá slúži na výkon povolání autorizovanými Kódexom obchodných spoločností ako právnicki, lekárnici a iné. V Nemecku je povolené vstupovať spoločnostiam s ručením obmedzeným do verejných obchodných spoločností. Takáto zmiešaná forma podniku nesie potom charakteristiku verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti.

Družstvo

Družstvo je spoločenstvo s neobmedzeným počtom členov s cieľom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych a iných potrieb členov. Krajiny regulujú iba minimálny počet členov potrebných pre založenie družstva. Na Slovensku a v Česku je to 5 členov, v Nemecku a Rakúsku sú na založenie družstva potrební minimálne 3 členovia. Iba Slovensko a Česko stanovuje minimálnu výšku základného imania družstva. Na Slovensku je vo výške 1250 EUR a v Česku 50 000 CZK (takmer 2000 EUR). V Rakúsku

¹³ Kurz Národnej banky Slovenska zo dňa: 20.9.2018, EUR 1 = 4,2925 PLN

a Maďarsku ešte popri družstvách existuje aj právna forma spolok, ktorý je určený na hájenie ideových záujmov členov.

Živnosť

Živnosť patrí spolu so spoločnosťou s ručením obmedzeným medzi najvyužívanejšie formy podnikania nielen v SR, ale aj v ostatných sledovaných krajinách. Živnosť je formou používanou spravidla pri nižších príjmoch a slúži na výkon sústavnej činnosti fyzickej osoby samostatne, na vlastnú zodpovednosť a ručením aj vlastným majetkom. Živnosti sa nezapisujú do obchodného registra. Každá krajina si sama reguluje, či je na výkon danej profesie potrebné povolenie. Pre živnostníkov, ktorí majú nízke vstupné náklady na podnikanie, napr. v prípade poskytovania služieb, je výhodná možnosť uplatňovania paušálnych výdavkov, ktorú umožňujú viaceré krajiny vrátane SR.

V súvislosti s právnymi formami podnikania je potrebné doplniť novú špecifickú formu podnikania, ktorú zaviedla Európska únia – Európsku spoločnosť.

Európska spoločnosť (*Societas Europaea - SE*)

Európska spoločnosť bola ustanovená s cieľom zjednodušiť podnikanie v rámci celého priestoru Európskej únie. Európska akciová spoločnosť môže byť založená v ktoromkoľvek členskom štáte EÚ. Jej najväčšia výhoda spočíva v jednoduchosti zmeny sídla, ktoré možno jednoducho preložiť do iného členského štátu bez toho, aby musela najprv zaniknúť a znova vzniknúť. Zmenou sídla si európska akciová spoločnosť môže vybrať lepšie podnikateľské prostredie, právny a daňový systém krajiny Európskej únie, ktorý je pre ňu výhodnejší. Zmena sídla nie je možná len v prípadoch, ak sa voči nej začalo konanie na zrušenie, likvidáciu, vyhlásenie konkurzu, na pozastavenie platieb a podobne alebo ak by to viedlo k vzniku novej právnickej osoby.

Základné imanie európskej akciovej spoločnosti je minimálne 120 000 EUR. Akcionár za záväzky európskej akciovej spoločnosti neručí, ale samotná spoločnosť za svoje záväzky ručí celým svojím majetkom. Otázky týkajúce sa základného imania, jeho tvorby a zmien sa riadia predpisom, ktorý sa vzťahuje na klasickú akciovú spoločnosť toho členského štátu, v ktorom je európska akciová spoločnosť zapísaná.

Európska akciová spoločnosť je možné založiť zlúčením alebo splynutím minimálne dvoch akciových spoločností, založením holdingovej európskej akciovej spoločnosti, založením dcérskej európskej akciovej spoločnosti alebo zmenou právnej štandardnej akciovej spoločnosti na európsku akciovú spoločnosť. Orgánmi európskej akciovej spoločnosti sú valné zhromaždenie a správny orgán pri jednostupňovom systéme riadenia alebo dozorný a riadiaci orgán pri dvojstupňovom systéme riadenia. Špecifikom európskej akciovej spoločnosti je povinná účasť zamestnancov na riadení spoločnosti.

6. Opis inštitucionálneho a legislatívneho rámca

6.1. Legislatívny rámec

Legislatívny rámec Slovenskej republiky, ktorý upravuje podmienky podnikania na Slovensku vychádza jednak z národných zákonov, ale takisto aj z legislatívy prijatej na úrovni Európskej únie, ktorá má priamu účinnosť na území SR (t.j. nariadenia) a z legislatívy, ktorá je v podmienkach SR implementovaná prostredníctvom osobitných zákonov (t.j. smernice).

Nasledovný súbor zákonov je možné označiť ako legislatívu, s ktorej povinnosťami a právami sa v podmienkach SR stretne počas životného cyklu podnikania takmer každý malý a stredný podnik, bez ohľadu na odvetvie, v ktorom pôsobí:

- 455/1991 Zb. Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) - Živnostenský zákon upravuje pravidlá týkajúce sa podmienok živnostenského podnikania, definuje živnosť, podmienky jej vzniku či zániku a možné formy živností, ako aj povinnosti, ktoré musí živnosť spĺňať.
- 513/1991 Zb. Obchodný zákonník - Obchodný zákonník je právny predpis obsahujúci normy z oblasti obchodného práva, najmä právnu úpravu týkajúcu sa podnikania a inštitútov s ním spojených, podnikateľov, obchodných spoločností vrátane postupov pri ich založení, obchodno-právnych vzťahov a konkrétnych podmienok ich vzniku, pôsobenia, zmien a zániku.
- 580/2004 Z. z. Zákon o zdravotnom poistení - Zákon o zdravotnom poistení upravuje práva a povinnosti zamestnancov a zamestnávateľov vo vzťahu k povinnému, ale aj dobrovoľnému zdravotnému poisteniu. Zákon sa zároveň venuje problematike poskytovania zdravotnej starostlivosti, právam a povinnostiam fyzických a právnických osôb pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a postupu pri úmrtí.
- 461/2003 Z. z. Zákon o sociálnom poistení - Zákon o sociálnom poistení vymedzuje definíciu sociálneho poistenia, jeho rozsah, organizáciu, ako aj vplyv na pracovné vzťahy. Zároveň sa tento zákon venuje aj úprave výberu, registrácie a postúpenia povinných príspevkov týkajúcich sa starobného dôchodkového sporenia.
- 311/2001 Z. z. Zákonník práce - Zákonník práce je právny predpis upravujúci prevažnú časť slovenského pracovného práva. Jeho primárnou úlohou je chrániť práva zamestnancov v súkromnom sektore a definovať povinnosti zamestnávateľov vo vzťahu k nim.
- 124/2006 Z. z. Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci - Zákon o BOZP definuje všeobecné zásady prevencie úrazov a nehôd na pracovisku ako aj základné podmienky na zaistenie

bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s cieľom vylúčenia rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce.

- 595/2003 Z. z. Zákon o dani z príjmov - Zákon o dani z príjmov sa venuje úprave podmienok výberu a kontroly dane z príjmov fyzických a právnických osôb. Na základe ustanovení tohto zákona musia firmy a jednotlivci vyplňať daňové priznanie, ktorým informujú štát o svojich príjmoch za predošlé obdobie. Zákon zároveň definuje spôsoby platenia a vyberania dane.
- 222/2004 Z. z. Zákon o dani z pridanej hodnoty - Zákon o dani z pridanej hodnoty upravuje základné podmienky platby DPH ako základného typu univerzálnej a najčastejšej nepriamej dane, ktorá tvorí jeden z hlavných zdrojov príjmov štátneho rozpočtu. Daň sa vzťahuje na dodanie tovaru za protihodnotu, poskytnutie služby, nadobudnutie tovaru za protihodnotu alebo dovoz tovaru do tuzemska.
- 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve - Zákon o účtovníctve upravuje základné aspekty vedenia účtovníctva, akými sú rozsah, spôsob a preukázateľnosť jeho vedenia. Ďalej sa tiež venuje definícii základných aspektov účtovnej závierky.
- 18/2018 Z. z. Zákon o ochrane osobných údajov – upravuje ochranu práv fyzických osôb pred neoprávneným spracúvaním ich osobných údajov, ako aj práva, povinnosti a zodpovednosť pri spracúvaní osobných údajov fyzických osôb a takisto postavenie, pôsobnosť a organizáciu Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky.

Ako ďalšie významné zákony, ktoré upravujú vzťahy, ukladajú povinnosti a regulujú práva subjektov v životnom cykle podnikania možno spomenúť nasledovné:

- Zákon o verejnom obstarávaní (č. 343/2015 Z. z.)
- Zákon o správe daní (daňový poriadok) (č. 563/2009 Z. z.)
- Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (č. 582/2004 Z. z.)
- 50/1976 Zb. Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
- 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
- 136/2001 Z. z. Zákon o ochrane hospodárskej súťaže
- 7/2005 Z. z. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii
- 530/2003 Z. z. Zákon o obchodnom registri
- 272/2015 Z. z. Zákon o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci 200/2011 Z. z. Zákon o Obchodnom vestníku
- 136/2010 Z. z. Zákon o službách na vnútornom trhu
- 358/2015 Z. z. Zákon o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci)
- 539/2008 Z. z. Zákon o podpore regionálneho rozvoja
- 336/2015 Z. z. Zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov
- 185/2009 Z. z. Zákon o stimuloch pre výskum a vývoj

- 91/2010 Z. z. Zákon o podpore cestovného ruchu
- 323/1992 Zb. Zákon o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok)
- 523/2004 Z. z. Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy
- 199/2004 Z. z. Colný zákon
- 361/2014 Z. z. Zákon o dani z motorových vozidiel
- 5/2004 Z. z. Zákon o službách zamestnanosti
- 82/2005 Z. z. Zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní
- 289/2008 Z. z. Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice
- 193/2001 Z. z. Zákon o podpore na zriadenie priemyselných parkov
- 386/2002 Z. z. Zákon o štátnom dlhu a štátnych zárukách
- 150/2013 Z. z. Zákon o Štátnom fonde rozvoja bývania
- 555/2005 Z. z. Zákon o energetickej hospodárnosti budov
- 172/2005 Z. z. Zákon o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja
- 79/2015 Z. z. Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 587/2004 Z. z. Zákon o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny
- 152/1995 Z. z. Zákon o potravinách
- 514/2009 Z. z. Zákon o doprave na dráhach
- 524/2010 Z. z. Zákon o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky 71/2013 Z. z. Zákon o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR
- 544/2010 Z. z. Zákon o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- 435/2010 Z. z. Zákon o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva obrany SR
- 525/2010 Z. z. Zákon o poskytovaní dotácií v rezorte Ministerstva zdravotníctva SR
- 543/2007 Z. z. Zákon o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka
- 434/2010 Z. z. Zákon o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry SR
- 284/2014 Z. z. Zákon o Fonde na podporu umenia
- 516/2008 Z. z. Zákon o Audiovizuálnom fonde
- 290/2016 Z. z. Zákon o podpore malého a stredného podnikania
- 305/2013 Z. z. Zákon o e-Governmente
- 355/2007 Z. z. Zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia
- 448/2008 Z. z. Zákon o sociálnych službách
- 309/2009 Z. z. Zákon o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby
- 137/2010 Z. z. Zákon o ovzduší 2016/679
- 55/2018 Z. z. Zákon o poskytovaní informácií o technickom predpise a o prekážkach voľného pohybu tovaru
- 56/2018 Z. z. Zákon o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu
- 57/2018 Z. z. Zákon o regionálnej investičnej pomoci

- 60/2018 Z. z. Zákon o technickej normalizácii
- 69/2018 Z. z. Zákon o kybernetickej bezpečnosti
- 106/2018 Z. z. Zákon o prevádzke vozidiel v cestnej premávke
- 112/2018 Z. z. Zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)

Zákon o podpore malého a stredného podnikania

Malé a stredné podniky predstavujú jednoznačne najpočetnejšiu skupinu podnikateľských subjektov a to či už v rámci SR alebo celej EÚ. Z tohto dôvodu má nielen Slovensko ale aj EÚ ako celok eminentný záujem na vytváraní priaznivých podmienok pre ich fungovanie a rozvoj. Záujem EÚ vytvárať priaznivé podmienky pre malé a stredné podniky zhmotňuje európska iniciatíva, tzv. „Small Business Act“.

„Small Business Act“ (ďalej aj ako „SBA“) je iniciatívou, prostredníctvom ktorej Európska únia predstavila zoznam komplexných opatrení týkajúcich sa oblasti malého a stredného podnikania. Prvoradým cieľom iniciatívy Small Business Act je vytvoriť pre malých a stredných podnikateľov také podmienky, ktoré prispievajú k zlepšeniu ich konkurencieschopnosti na spoločnom trhu a k ich udržateľnému rastu a to prostredníctvom presadzovania nasledovných zásad:

- „Think small first“ – najskôr myslieť v malom, ktorá nabáda k tomu, aby zákonodarcovia už v skorých fázach prípravy legislatívy mysleli predovšetkým na potreby MSP;
- uľahčiť MSP prístup k finančným zdrojom;
- brať v politických rozhodnutiach ohľad na MSP;
- umožniť MSP v čo možno najväčšom možnom rozsahu využívať benefity slobôd jednotného trhu EÚ.

Za účelom naplňovania cieľov, ktoré si EÚ v rámci iniciatívy SBA stanovila, bolo určených nasledovných desať základných princípov, presadzovaných či už na politickej alebo dokonca legislatívnej úrovni:

- 1) Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie;
- 2) Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu;
- 3) Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“;
- 4) Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP;
- 5) Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP;

- 6) Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií;
- 7) Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh;
- 8) Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií;
- 9) Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti;
- 10) Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov.

Správnym, efektívnym a konzistentným uplatňovaním uvedených princípov a to či už v procese politického rozhodovania alebo pri uvádzaní politických rozhodnutí do praxe prostredníctvom tvorby zákonov, má prísť k podpore a vytváraniu takeého prostredia, ktoré umožní malým a stredným podnikom vytvárať nové pracovné miesta a zároveň napomôže k odstráneniu prekážok, ktoré malým a stredným podnikateľom bránia v stabilnom raste a zhoršujú ich konkurencieschopnosť.

Európsku iniciatívu „Small Business Act“ zhmotňuje v podmienkach SR predovšetkým Zákon o podpore malého a stredného podnikania č. 290/2016 Z. z. Schválením predmetného zákona tak prišlo v roku 2016 v podmienkach SR k vytvoreniu akéhosi legislatívneho a „politického“ rámca, ktorý sa vzťahuje špecificky na oblasť podpory malých a stredných podnikov.

Zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania upravuje podmienky a spôsob poskytovania podpory MSP a to či už priamej alebo nepriamej povahy. Predmetný zákon navyše upravuje pôsobnosť Ministerstva hospodárstva SR v oblasti podpory MSP. V súlade so Zákonom o podpore malého a stredného podnikania tak MH SR môže rozhodnúť a udeliť, rešpektujúc pravidlá štátnej pomoci, mikropodniku a malému alebo strednému podniku priamu alebo nepriamu podporu. Európska komisia pritom ako malý alebo stredný podnik definuje taký, ktorý spĺňa nasledovné kritériá:

- zamestnáva menej ako 250 osôb; a
- jeho obrat za rok nepresiahne 50 mil. EUR; a/alebo
- jeho ročná súvaha nepresiahne 43 mil. EUR.

Kategória malých a stredných podnikov sa ďalej rozdeľuje na 3 rôzne typy a síce:

1. mikropodnik – zamestnáva menej ako 10 osôb a má menší ročný obrat/ročnú súvahu ako 2 mil. EUR;
2. malý podnik – zamestnáva menej ako 50 osôb a má menší ročný obrat/ročnú súvahu ako 10 mil. EUR;
3. stredný podnik – zamestnáva menej ako 250 osôb a má menší ročný obrat/ročnú súvahu ako 50 mil. EUR.

Ako už bolo spomenuté vyššie, jednu z hlavných zásad v rámci európskej iniciatívy „Small Business Act“, predstavuje tzv. Think small first princíp, ktorého cieľom je dosiahnuť, aby zákonodarcovia už pri samotnej príprave a následne schvaľovaní legislatívy brali predovšetkým ohľad na prípadný dopad navrhovaného/schvaľovaného zákona na malé a stredné podniky. V podmienkach SR bol predmetný

princíp zhmotnený prostredníctvom zavedenia tzv. Test(u) MSP, ako jedna z neoddeliteľných súčastí procesu posudzovania vplyvov pripravovaných zákonov v rámci Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov.

Posudzovanie vybraných vplyvov pripravovanej legislatívy je nástroj, ktorého cieľom je určenie a identifikácia možných vplyvov materiálov legislatívneho aj nelegislatívneho charakteru, predkladaných vo fáze predbežného pripomienkového konania, ako aj medzirezortného pripomienkového konania, na verejné financie, sociálnu situáciu obyvateľstva, zamestnanosť, podnikateľské subjekty, fungovanie trhov, životné prostredie a takisto informatizáciu spoločnosti. Výstupy procesu posudzovania vybraných vplyvov následne slúžia pre rozhodovanie zákonodarcov a predstaviteľov vlády a predstavujú podporný materiál pre politické rozhodovanie a zároveň informovanie stakeholderov (verejnosť, fyzické a právnické osoby) o plánovaných legislatívnych zmenách.

Zavedenie inštitútu Testu MSP v rámci procesu posudzovania vplyvov legislatívy, tak umožňuje včasnú identifikáciu dopadov pripravovaných zákonov na malé a stredné podniky a tým predstavuje príležitosti pre odbúravanie regulačnej a administratívnej záťaže a zlepšovanie podnikateľského prostredia, v ktorom MSP pôsobia.

Okrem vhodného legislatívneho rámca, zohráva pre účely vytvárania priaznivého prostredia pre podnikanie a rozvoj malých a stredných podnikov takisto dôležitú úlohu efektívne fungujúca podpora zo strany príslušných inštitúcií. Nasledujúca časť preto popisuje inštitucionálny rámec pre oblasť MSP.

6.2. Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré spolu tvoria inštitucionálny rámec pre podporu malých a stredných podnikov je možné rozdeliť do viacerých úrovní, počnúc nadnárodnou (európskou) úrovňou, pokračujúc národnou úrovňou, až po úroveň regiónov, či dokonca súkromného sektora.

Európska únia, okrem politických iniciatív, poskytuje takisto patričný inštitucionálny rámec pre podporu MSP a to či už v oblastiach vytvárania programov a nastavovania stratégií alebo v oblasti poskytovania finančných prostriedkov. Strategickú a programovú oblasť zastrešujú na európskej úrovni predovšetkým:

- Európska komisia (prostredníctvom Generálneho riaditeľstva pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP a Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku); a
- Výkonná agentúra pre malé a stredné podniky.

Fakt, že EÚ myslí podporu a zlepšovanie prostredia pre MSP vážne, potvrdzuje takisto zriadenie špecializovanej výkonnej inštitúcie v rámci Európskej komisie, tzv. Výkonnej agentúry pre malé a stredné podniky (EASME), ktorej hlavné činnosti spočívajú v:

- poskytovaní asistencie pri riadení európskych programov COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises), Horizont 2020, LIFE, Európsky námorný a rybársky fond, Inteligentná energia – Európa a i.;

- pomoci pre žiadateľov a príjemcov, ktorí majú záujem zapojiť sa do vyššie spomínaných programov;
- dohliadani na to, aby uvedené programy prinášali efektívne výsledky pre obe strany – poskytovateľa pomoci a príjemcu pomoci;
- poskytovaní empirických vstupných údajov Európskej komisii, ktoré majú potenciál prispieť k zlepšeniu navrhovaných a prijímaných politík

Podmienky poskytovania finančných prostriedkov pre malé a stredné podniky na úrovni EÚ zastrešujú európske finančné inštitúcie a to:

- Európska investičná banka;
- Európsky investičný fond; a
- Európska banka pre obnovu a rozvoj.

Slovenská republika vyvíja značné úsilie v oblasti podpory malých a stredných podnikov, čo okrem legislatívy jasne dokazuje aj existencia pomerne širokého rámca inštitúcií, ktoré sa či už výlučne alebo aspoň v určitej miere zameriavajú na presadzovanie politiky vytvárania priaznivého podnikateľského prostredia pre malých a stredných podnikateľov. Strategickú, legislatívnu a programovú oblasť podpory MSP zastrešujú v rámci SR jednotlivé ministerstvá, ktoré sa podieľajú na príprave a formulovaní legislatívy a tvorbe stratégií a programov, ale aj ostatné ústredné orgány štátnej správy, a to najmä Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu alebo Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.

Oblasť finančnej podpory MSP zastrešujú v rámci SR viaceré finančné inštitúcie, predovšetkým však Slovenská záručná a rozvojová banka. Okrem už spomínaných inštitúcií, boli na Slovensku založené viaceré inštitúcie, ktoré sa podieľajú či už priamo alebo nepriamo na implementácii opatrení, smerujúcich k zlepšeniu a podpore podnikania malých a stredných podnikov. Medzi najvýznamnejšie predmetné inštitúcie patria Slovak business agency (SBA), Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA), Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI), Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) a iné.

V oblasti podpory MSP na Slovensku predstavuje najvýznamnejšiu inštitúciu Slovak business agency a preto nasledujúca podkapitola prináša stručný popis jej pôsobnosti a činnosti.

Osobitná inštitúcia zameraná na rozvoj MSP na Slovensku - Slovak business agency

Zo štatistík vyplýva, že malé a stredné podniky tvoria 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov na Slovensku a zamestnávajú takmer 75 % všetkých pracujúcich. Aj tieto údaje sú dôvodom, prečo je v rámci SR prikladaný veľký dôraz na vytváranie takých podmienok pre podnikanie MSP, ktoré im umožnia naďalej sa rozvíjať a prispievať tak k tvorbe nových pracovných miest a zvyšovaniu HDP.

Za týmto účelom vznikla na Slovensku už v roku 1993, v spolupráci s Európskou úniou, Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP), ktorá bola v roku 2014 premenovaná na Slovak business agency (SBA). SBA predstavuje výnimočné spojenie verejného a súkromného sektora v rámci jednej platformy, čo potvrdzuje aj samotný pohľad na jej zakladajúcich členov, ktorými sú Ministerstvo hospodárstva SR, Združenie podnikateľov Slovenska a Slovenský živnostenský zväz. NARMSP, v súčasnosti SBA, bola založená za účelom poskytovania asistencie a odbornej pomoci podnikateľom, a to s cieľom zvýšenia ich konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ, podpory zvyšovania zamestnanosti, rozširovania inovačného prostredia a celkovo zatriktívniť podnikanie v očiach verejnosti.

Poradenstvo a asistenciu poskytuje Slovak business agency takisto prostredníctvom niekoľkých štátnych programov, určených pre malé a stredné podniky. V súčasnosti ide najmä o nasledovné programy:

- Schéma na podporu malého a stredného podnikania v SR;
- Schéma na podporu rozvoja kreatívneho priemyslu na Slovensku;
- Schéma na podporu rodinného podnikania;
- Program podpory úspešnej podnikateľskej praxe a výchovy k podnikaniu;
- Program na podporu startupov;
- Program na podporu internetovej ekonomiky;
- Program Monitoring a výskum v oblasti malého a stredného podnikania.

Navyše, pre účely finančnej podpory MSP, poskytuje SBA v súčasnosti takisto pôžičky pre malé a stredné podniky do výšky až 50 000 EUR a to za lepších podmienok, ako sú bežne dostupné úvery na trhu. Týmto spôsobom sa SBA snaží o podporu začínajúcich podnikov a stimuluje tak (budúcich) podnikateľov k odvahe realizovať svoj podnikateľský zámer.

Centrum lepšej regulácie ako „strážny pes“ dodržovania zásad iniciatívy Small Business Act

Okrem poradenskej a asistenčnej činnosti je úlohou SBA takisto identifikácia neprimeranej regulačnej záťaže (ex-ante a ex-post) a snaha o jej priebežné znižovanie (odstraňovanie), resp. zabránenie jej vytvárania.

Tento účel plní analytický útvar, zriadený v rámci SBA, s názvom Centrum lepšej regulácie. Vytvorenie predmetného útvaru reflektuje požiadavky európskej iniciatívy „Small Business Act“, pričom samotný útvar je tvorený tímom expertov so zameraním na meranie vplyvu regulácie na podnikateľské prostredie a identifikáciu legislatívy, ktorá má negatívny dopad na podnikateľské prostredie. Centrum lepšej regulácie navyše pôsobí ako komunikačný bod SBA s orgánmi štátnej správy v rámci procesu navrhovania a prijímania legislatívy a zároveň spolupracuje s externými organizáciami, ktoré zastupujú záujmy MSP.

Posudzovanie vplyvov pripravovaných a predkladaných legislatívnych návrhov na fungovanie MSP prebieha v rámci Centra lepšej regulácie prostredníctvom procesu definovaného Jednotnou metodikou na posudzovanie vybraných vplyvov a to najmä v súvislosti vykonávania Testu MSP, popísaného vyššie. Jednou z úloh Centra lepšej regulácie v rámci procesu Testu MSP je takisto poskytovanie poradenstva

a asistencie malým a stredným podnikom so zapojením sa do samotného procesu, v rámci ktorého majú malý a stredný podnikatelia možnosť zúčastniť sa konzultácií o pripravovanom legislatívnom, ale aj nelegislatívnom návrhu s predkladateľom príslušného návrhu a poskytnúť tak svoj „praktický“ pohľad na pripravované/navrhované zmeny a ich potenciálny (negatívny) dopad na ich fungovanie.

V oblasti hodnotenia a identifikácie regulačnej záťaže, vyplývajúcej z už prijatých legislatívnych a nelegislatívnych materiálov (ex-post), pôsobí Centrum lepšej regulácie v úlohe identifikátora opatrení a zákonných povinností, ktoré majú negatívny dopad na podnikateľské prostredie a zároveň sa snaží o dosiahnutie ich odstránenia, resp. mitigácie ich dopadov. Do tzv. ex-post hodnotenia vplyvu regulácií na¹⁴ podnikanie sa môžu zapojiť priamo aj podnikatelia (t.j. takisto MSP), a to či už priamym kontaktovaním Centra lepšej regulácie alebo napríklad prostredníctvom už niekoľko ročne vyhlasovanej ankety *Byrokratický nezmysel roka*, v rámci ktorej podnikatelia nahlasujú rôzne (nezmyselné) zaťažujúce povinnosti, ktoré im vyplývajú zo zákonov.

Centrum lepšej regulácie tak slúži nielen ako útvar priamo bojujúci proti nadmernej regulačnej záťaži, ale zároveň aj ako komunikačný bod v oblasti znižovania regulačnej záťaže pre podnikateľov, vrátane MSP.

6.3. Strategický rámec

V nadväznosti na inštitucionálny a legislatívny rámec je potrebné uviesť, že problematika podpory malého a stredného podnikania je riešená viacerými strategickými dokumentami na európskej aj národnej úrovni. Medzi zásadné strategické dokumenty v tomto smere patrí Európska charta pre malé a stredné podniky (schválená členskými štátmi na zasadnutí Európskej rady vo Feire v júni 2000), Zákon o malých a stredných podnikoch („Small Business Act“), Stratégia Európa 2020 a Akčný plán pre podnikanie 2020. Tieto dokumenty úspešne identifikovali významné problémy, ktorým MSP čelia pri svojom podnikaní a priniesli komplexné návrhy opatrení. Viedli tiež k vytvoreniu nových nástrojov finančnej aj nefinančnej podpory MSP.

Európska charta pre malé podniky¹⁵ z roku 2000 predstavuje vyhlásenia, čo musia členské štáty a EK urobiť pre zlepšenie prostredia pre malé podniky. Charta obsahuje vyhlásenia, resp. zásady členských krajín a opatrenia v niekoľkých oblastiach s ohľadom na malé podniky.

V roku 2008 Európska komisia predložila balíček iniciatív¹⁶, tzv. Small Business Act (ďalej „SBA“), tzv. „Zákon o malých podnikoch“, ktorý mal podporiť najmä malé a stredné podniky. Obsahuje opatrenia pre MSP s cieľom zabezpečiť ich udržateľný rast a konkurencieschopnosť na svetovom trhu. Predstavuje

¹⁴ Je nutné poznamenať, že z dôvodu nedostupnosti dát (väčšina štátov takéto údaje verejne neposkytuje, resp. ani nezhrádza), ktoré by umožnili samotnú (presnú) kalkuláciu nákladov na podnikanie v porovnávaných krajinách, neboli náklady na podnikanie jednoznačne vyčíslené, no ich porovnanie sa opiera o uznávaný rebríček Doing Business, ktorý na základe porovnávania viacerých kritérií podmienok na podnikanie, už niekoľko rokov zostavuje Svetová banka. Pre viac info pozri: <http://www.doingbusiness.org/rankings> alebo <http://www.doingbusiness.org/methodology>

¹⁵ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/2148/attachments/1/translations/sk/renderitions/pdf>

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0394&from=SK>

politický rámec pre EÚ a jej členské štáty a to prostredníctvom 10 zásad, ktoré majú uľahčiť pochopenie a implementáciu politík na úrovni členských štátov i samotnej EÚ¹⁷:

Small Business Act je tiež „vyjadrením politickej vôle uznať centrálnu úlohu MSP v ekonomike EÚ a po prvýkrát ustanoviť komplexný politický rámec pre EÚ a jej členské štáty prostredníctvom súboru nových legislatívnych návrhov, ktoré sú založené na princípe „najskôr myslieť v malom“¹⁸:

- všeobecné nariadenie o skupinovej výnimke týkajúcej sa štátnej pomoci (GBER)
- nariadenie, ktorým sa zavádza štatút európskej súkromnej spoločnosti (SPE)
- smernica o znížených sadzbách DPH

Okrem toho ako súčasť Small Business Act majú byť pripravené nasledujúce návrhy:

- legislatívny návrh na ďalšiu modernizáciu, zjednodušenie a zjednotenie existujúcich pravidiel o fakturovaní DPH s cieľom znížiť zaťaženie obchodných spoločností
- zmena a doplnenie smernice 2000/35/ES o boji proti oneskoreným platbám s cieľom zabezpečiť, aby boli MSP včas uhrádzané všetky obchodné transakcie.

V rámci stratégie Európa 2020 boli stanovené základy pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny budúci rast a konkurencieschopnosť.

Cieľom Akčného plánu pre podnikanie 2020 je zjednodušiť zakladanie nových podnikov a vytvárať priaznivé prostredie pre rozvoj a rast podnikateľov. Akčný plán sa zameriava na 3 oblasti, v ktorých je potrebné prijať opatrenia, a to vzdelávanie a odborná príprava v oblasti podnikania na podporu rastu a zakladania podnikov, posilnenie rámcových podmienok pre podnikateľov odstránením existujúcich štrukturálnych prekážok a ich podporovaním v kľúčových fázach fungovania podniku a zdynamizovanie kultúry podnikania v Európe.

Z predmetného popisu legislatívneho, inštitucionálneho a strategického rámca je zrejmé, že na Slovensku, ale aj v rámci EÚ ako celku, existuje viacero politických a legislatívnych iniciatív, ktorých cieľom je zlepšovanie postavenia malých a stredných podnikov na jednotnom trhu EÚ, ako aj v rámci jednotlivých štátov. Tieto politické a legislatívne iniciatívy sú navyše podporené širokou škálou inštitúcií na národnej a nadnárodnej úrovni, ktoré sa zasadujú za vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia pre MSP.¹⁹

Ako sa však darí vytvárať priaznivé podmienky na podnikanie v rámci SR a ako sme na tom v porovnaní s ostatnými krajinami V4 (Maďarsko, Česká republika a Poľsko), alebo v porovnaní s ekonomicky silným Nemeckom alebo nám polohou blízkym Rakúskom, popisuje nasledujúca časť.

¹⁷ Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu

¹⁸ Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu

¹⁹ Uvedená kapitola neposkytuje celkovú kalkuláciu nákladov súvisiacich so zabezpečením súladu podnikania s jednotlivými zákonmi v sledovaných krajinách a to z dôvodu nedostupnosti a neexistencie podkladov, nevyhnutných pre spracovanie samotnej kalkulácie, ako napríklad neexistencia komparatívnych štatistických dát, údajov o relevantných právnych subjektoch v sledovaných krajinách, ktoré by bolo nutné osloviť za účelom prieskumu časovej náročnosti a neexistencie podkladov k mapovaniu samotných zákonných povinností v jednotlivých krajinách V4, Nemecku a Rakúsku.

7. Identifikácia faktorov kvalitných podmienok podnikateľského prostredia a prekážok v oblasti podpory podnikania

7.1. Faktory ovplyvňujúce podnikateľské prostredie

Kvalita podnikateľského prostredia je často považovaná za hlavný faktor dlhodobej ekonomickej konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov. Podľa OECD²⁰ je možné faktory, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie, rozdeliť do 4 hlavných oblastí:

- inštitucionálny a regulačný rámec,
- prístup k trhom,
- prístup k zdrojom,
- podnikateľská kultúra.

Schéma 1 Faktory ovplyvňujúce podnikateľské prostredie MSP

Inštitucionálny a regulačný rámec

- Súdnictvo a legislatívny rámec
- Regulácie
- Dane
- Konkurencia
- Správa vecí verejných (public governance)

Prístup k trhom

- Obchod a investičná politika
- Infraštruktúra
- Verejné obstarávanie
- Podmienky domáceho dopytu

Prístup k zdrojom

- Financie
- Znalosti, technológie a inovácie
- Ľudský kapitál a rozvoj dovedností
- Energie

Podnikateľská kultúra

- Príležitosti
- Schopnosti
- Prístupy

Zdroj: vlastné spracovanie

²⁰ Small, Medium, Strong. Trends in SME Performance and Business Conditions (OECD, 2017)

7.2. Porovnanie podmienok pre podnikanie v krajinách V4, v Nemecku a Rakúsku

Podmienky podnikania sú významnou mierou determinované inštitucionálnym a legislatívnym rámcom. Inštitucionálny a legislatívny rámec ovplyvňuje podnikateľov počas všetkých fáz životného cyklu podnikania, bližšie sa mu venuje kapitola 6.

V tejto časti dokumentu sa zameriavame na porovnanie vybraných podmienok pre podnikanie v jednotlivých krajinách V4, v Nemecku a Rakúsku, ktorý významne ovplyvňujú jednotlivé fázy životného cyklu podnikania. Porovnanie vychádza najmä z hodnotení a prieskumov Svetovej banky, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Svetového obchodného fóra a iniciatívy Európskej komisie Small Business Act.

Svetová banka zostavuje uznávaný rebríček Doing Business, v ktorom hodnotí stav podnikateľského prostredia v 190 ekonomikách sveta. V rámci zostavovania predmetného rebríčka Svetová banka posudzuje viaceré ukazovatele, ktoré sa vzťahujú k 3 základným fázam životného cyklu podnikania malých a stredných podnikov. Základné fázy životného cyklu podnikania sú:

1. začatie podnikania;
2. podnikanie;
3. ukončenie podnikania.

Pre účely porovnania nákladov spojených s výkonom identifikovaných úkonov spojených s jednotlivými fázami podnikania, používa rebríček Doing Business jednotný parameter, a to % ročného príjmu per capita, ktorým je zabezpečené relatívne objektívne porovnanie krajín.

Rebríček Doing Business porovnáva získané dáta na základe modelového príkladu spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá zamestnáva 10 – 50 ľudí, nevlastní nehnuteľný majetok, má ročný príjem vo výške 100-násobku príjmu per capita a pôsobí v komerčnom, resp. priemyselnom odvetví.

Pre každú z 3 fáz životného cyklu podnikania sleduje rebríček Doing Business, jednu alebo viac kategórií, v rámci ktorých hodnotí viaceré ukazovatele, ako napríklad počet úkonov, priemerný čas vybavenia, výšku poplatkov a i.

Začatie podnikania

V oblasti „Začatie podnikania“ rebríček Doing Business sleduje kategóriu „Založenie spoločnosti“, v rámci ktorej vyhodnocuje nasledovné ukazovatele:

1. počet úkonov potrebných na založenie podnikania;
2. čas potrebný na výkon predmetných úkonov (v dňoch);
3. náklady na tieto úkony (% príjmu per capita);
4. výška minimálneho vkladu základného imania (% príjmu per capita).

V kategórii „Založenie spoločnosti“ dopadlo z porovnávaných krajín najlepšie Maďarsko, ktoré obsadilo celkovú 79. priečku. Hneď za Maďarskom sa umiestnila Česká republika (81.), nasledovaná Slovenskom (83.). Najhoršie podmienky pre založenia spoločnosti v rámci porovnávaných krajín sú v Poľsku, ktoré skončilo na 120. mieste.

Zaujímavosťou je, že Maďarsko, ktoré sa v rámci sledovaných krajín umiestnilo na najlepšej priečke, paradoxne vyžaduje najvyššie základné imanie pre založenie spoločnosti, a to vo výške až 43,8 % ročného príjmu per capita. Najnižšie základné imanie vyžaduje Česká republika - 5 CZK. Slovenská republika obsadila relatívne slušnú tretiu priečku spomedzi porovnávaných krajín najmä vďaka druhým najnižším celkovým nákladom, spojeným so založením spoločnosti – len 1,1 % ročného príjmu per capita. Spoločnosť v Maďarsku zase podnikatelia založia za najkratší čas, a to 7 dní, zatiaľ čo na Slovensku trvá založenie spoločnosti v priemere až 26,5 dňa a v Poľsku dokonca až 37 dní, paradoxne pri najnižšom počte vyžadovaných úkonov (5).

Prehľad hodnôt jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Založenie spoločnosti“ ponúka nasledovná tabuľka.

Tabuľka 22 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Založenie spoločnosti“

Sledovaná krajina	Slovenská republika	Česká republika	Poľsko	Maďarsko	Rakúsko	Nemecko
Počet úkonov	8	8	5	6	8	9
Čas potrebný pre splnenie úkonov	26,5	24,5	37	7	21	10,5
Náklady (v % príjmu per capita)	1,1	1	12	5,4	5,1	1,9
Výška povinného základného imania	17,2	0	10,7	43,8	12,5	32,4

Zdroj: Svetová banka, vlastné spracovanie

Na základe vyššie uvedených hodnôt je možné konštatovať, že Slovensko v porovnaní so sledovanými krajinami dosahuje viac menej lepší priemer. Napriek tomu je potrebné poznamenať, že čas potrebný pre splnenie úkonov, ktorých je v prípade SR 8, je takmer 1 mesiac, čo je druhý najhorší výsledok spomedzi sledovaných krajín.

Podnikanie

Fázu samotného podnikania možno z pohľadu rebríčka Doing Business rozdeliť do viacerých sledovaných kategórií, v rámci ktorých sú hodnotené rôzne ukazovatele. Do fázy podnikania môžu byť zaradené nasledovné kategórie:

- získanie stavebného povolenia;
- získanie elektrickej energie;
- registrácia majetku;
- prístup k úverovým zdrojom;

- ochrana menšinových investorov;
- platenie daní a odvodov;
- cezhraničné obchodovanie;
- vymožitelnost zmlúv (práva).

Z dôvodu väčšieho počtu sledovaných kategórií je pre určenie poradia umiestnenia jednotlivých porovnávaných štátov v oblasti „Podnikanie“ nutné zostaviť celkové poradie prostredníctvom spriemerovania umiestnenia krajín v rámci jednotlivých kategórií uvedených vyššie. Na základe použitia metódy spriemerovania umiestnení krajín v jednotlivých kategóriách je možné konštatovať, že najlepšie podmienky pre samotnú fázu podnikania majú MSP v Rakúsku, za ktorým tesne nasleduje Nemecko a Poľsko. Naopak najhoršie podmienky vo fáze „Podnikanie“, vychádzajúc z výsledkov rebríčka Doing Business, vykazuje Maďarsko. Slovenská republika sa umiestnila v rámci fázy „Podnikanie“ na predposlednom mieste.

Spomedzi sledovaných krajín je najefektívnejší proces získania stavebného povolenia v Nemecku (24. miesto), zatiaľ čo najkomplikovanejšie sa stavebné povolenie získava v Českej republike (127. miesto). Slovenská republika obsadila najlepšiu priečku spomedzi sledovaných krajín v kategórii „Registrácia majetku“ (7. miesto), zatiaľ čo v tejto kategórii dopadlo najhoršie Nemecko. Veľkým prínosom členstva v Európskej únii, spojeného s fungovaním jednotného trhu, je voľný pohyb tovarov a tým uľahčenie podmienok cezhraničného obchodovania pre podnikateľov (vrátane MSP), čo jasne dokazuje skutočnosť, že až 5 zo sledovaných 6 krajín obsadili v kategórii „Cezhraničné obchodovanie“ 1. priečku spomedzi všetkých 190-tich v rebríčku Doing Business posudzovaných krajín.

Z hľadiska fungovania malých a stredných podnikov je veľmi dôležité, aby štát pre tieto podniky vytvoril také podmienky, ktoré im umožnia predovšetkým jednoduchý prístup k finančným zdrojom (úvery), vhodne nastaví daňové a odvodové zaťaženie, umožnia im ľahký prístup na trhy iných štátov a takisto zabezpečia rýchle a efektívne fungujúce súdnictvo. Z tohto dôvodu sa kapitola ďalej bližšie venuje porovnaniu „kvality“ a hodnotenia prostredia pre podnikanie v rámci rebríčka Doing Business v sledovaných krajinách v nasledovných 4 kategóriách:

- Prístup k úverovým zdrojom;
- Daňové a odvodové zaťaženie;
- Cezhraničné obchodovanie; a
- Súdnictvo a vymožitelnost zmlúv.

Prístup k úverovým zdrojom

Svetová banka v rámci rebríčka Doing Business sleduje a hodnotí v kategórii „Prístup k úverovým zdrojom“ nasledovné 4 ukazovatele:

- Index ochrany práv (stupeň 0 – 12) – hodnotí stupeň ochrany práv veriteľa a dlžníka v zmysle platných právnych predpisov;
- Index komplexnosti (obsažnosti) úverových informácií (stupeň 0 – 8) – hodnotí rozsah a dostupnosť informácií o úveroch poskytovaných úverovými inštitúciami a úverovými registrami;

- Pokrytie úverovými inštitúciami (% dospelej populácie) – počet osôb a firiem uvedených v najväčšej úverovej inštitúcii
- Pokrytie úverovými registrami (% dospelej populácie) – počet osôb a firiem uvedených v úverovom registri

Nakoľko pri posledných 2 ukazovateľoch ide viac-menej o štatistický údaj, Svetová banka pri zostavovaní poradia v rámci rebríčka Doing Business v kategórii „Prístup k úverovým zdrojom“ berie do úvahy iba výsledok prvých dvoch ukazovateľov, t.j. Index ochrany práv a Index komplexnosti úverových informácií.

V kategórii „Prístup k úverovým zdrojom“ má spomedzi porovnávaných krajín najlepšie vytvorené podmienky pre MSP Poľsko a Maďarsko, ktoré v celkovom rebríčku Doing Business obsadili v tejto kategórii zhodne 29. miesto. V rámci sledovaných krajín dosiahlo Maďarsko najvyšší stupeň v Indexe ochrany práv (10), zatiaľ čo Poľsko, spoločne s Nemeckom dopadli najlepšie v ukazovateli komplexnosti (obsažnosti) úverových informácií (8). Slovensko skončilo v predmetnej kategórii medzi sledovanými krajinami na predposlednom mieste, no v globálnom meradle sa aj napriek tomu umiestnilo v prvej tretine hodnotených krajín v rámci rebríčka Doing Business, keď obsadilo celkovo 55. miesto v tejto kategórii. Index ochrany práv na Slovensku dosiahol stupeň 7 a Index komplexnosti úverových informácií stupeň 6. Najhoršie v kategórii „Prístup k úverovým zdrojom“ dopadlo Rakúsko, ktoré sa umiestnilo až na 77. mieste. Problémovým faktorom Rakúska je najmä nízky stupeň ochrany práv veriteľov a dlžníkov (4).

Prehľad dosiahnutých hodnôt jednotlivých sledovaných ukazovateľov porovnávaných krajín v rámci kategórie „Prístup k úverovým zdrojom“ ponúka nasledovná tabuľka.

Tabuľka 23 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Prístup k úverovým zdrojom“

Sledovaná krajina	Slovenská republika	Česká republika	Poľsko	Maďarsko	Rakúsko	Nemecko
Index ochrany práv (0-12)	7	7	7	10	4	6
Index komplexnosti (obsažnosti) úverových informácií (0-8)	6	7	8	5	7	8
Pokrytie úverovými inštitúciami (% dospelej populácie)	79,4	79,5	85,7	89,8	52,8	100
Pokrytie úverovými registrami (% dospelej populácie)	3,2	7	0	0	2,2	1,9

Zdroj: Svetová banka, vlastné spracovanie

Dane a odvodové zaťaženie

Ďalšiu dôležitú oblasť z pohľadu podmienok pre podnikanie malých a stredných podnikov predstavuje daňové zaťaženie a preto aj Svetová banka v rámci rebríčka Doing Business túto kategóriu skúma a hodnotí. V rámci predmetnej kategórie vstupujú do hodnotenia nasledovné ukazovatele:

- Počet platieb (počet úkonov za rok) – skúma počet platieb daní a podaní tlačív v priebehu roka;
- Čas (počet hodín za rok) – uvádza počet hodín za rok, ktoré podnikateľ strávi platením daní a podávaním tlačív;
- Celková výška odvedených daní a odvodov (% z obchodného zisku) – skúma koľko % z obchodného zisku musí podnik odvieť prostredníctvom daní a odvodov za rok;
- Index vrátenia dane (0 - 100) - Index vrátenia dane je založený na štyroch zložkách - čas na dosiahnutie súladu s vrátením DPH, čas na vrátenie DPH, čas na splnenie auditu (kontroly) dane z príjmu právnických osôb a čas na dokončenie auditu (kontroly) dane z príjmov právnických osôb.

V kategórii „Platenie daní“ dosiahlo z porovnávaných krajín celkovo najlepšie umiestnenie Rakúsko (39. miesto) a to aj napriek tomu, že v Rakúsku ide najvyššie percento z obchodného ročného zisku na platenie daní a odvodov (51,8 %) a takisto Rakúsko vyžaduje v priemere najviac úkonov za rok spojených s platením daní a podávaním daňových tlačív (12). Spomedzi sledovaných krajín však v Rakúsku potrebujú podnikatelia jasne najkratší čas na výkon úkonov spojených s platením daní (iba 131 hodín ročne) a to aj napriek spomínanému najvyššiemu počtu vyžadovaných úkonov, čo dokazuje jednoduchosť a administratívnu nenáročnosť procesov. Najhoršie sa v kategórii „Platenie daní“ umiestnilo Maďarsko (93. miesto), ktoré spomedzi sledovaných krajín vyžaduje druhý najvyšší počet úkonov (11), na ktorých splnenie je navyše potrebný najvyšší počet hodín ročne (277). Slovensko sa spomedzi porovnávaných krajín umiestnilo viac-menej v strede (49. miesto), pričom na splnenie vyžadovaného počtu úkonov (8) potrebujú slovenskí podnikatelia v priemere 192 hodín ročne. Na Slovensku však dane a odvody „zhltnú“ druhú najvyššiu čiastku spomedzi sledovaných krajín a to až 51,6 % z ročného obchodného zisku. Naopak najmenej zaplatia na daniach a odvodoch poľskí podnikatelia – iba 40,5 % z ročného obchodného zisku.

Prehľad dosiahnutých hodnôt jednotlivých sledovaných ukazovateľov porovnávaných krajín v rámci kategórie „Platenie daní“ ponúka nasledovná tabuľka.

Tabuľka 24 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Platenie daní“

Sledovaná krajina	Slovenská republika	Česká republika	Poľsko	Maďarsko	Rakúsko	Nemecko
Počet platieb (počet úkonov za rok)	8	8	7	11	12	9
Čas (počet hodín za rok)	192	248	260	277	131	218
Celková výška odvedených daní a odvodov (% z obchodného zisku)	51,6	50	40,5	46,5	51,8	48,9
Index vrátenia dane (0 - 100)	87,17	90,75	77,36	63,94	98,54	97,67

Zdroj: Svetová banka, vlastné spracovanie

Cezhraničné obchodovanie

Medzinárodný obchod predstavuje neoddeliteľnú súčasť moderného trhového hospodárstva a preto je nevyhnutné, aby boli podmienky pre dovoz a vývoz tovarov čo možno najpriaznivejšie. Rebríček Doing Business preto takisto sleduje a hodnotí podmienky v jednotlivých krajinách v oblasti dovozu a vývozu tovarov prostredníctvom kategórie „Cezhraničné obchodovanie“.

V rámci kategórie „Cezhraničné obchodovanie“ rebríček Doing Business hodnotí:

- čas, ktorý je potrebný na to, aby tovar prešiel cez hranice pri dovoze a vývoze („rýchlosť“ colných úradov);
- náklady, ktoré sú spojené s colnou kontrolou pri dovoze a vývoze tovaru
- čas potrebný pre prípravu všetkých vyžadovaných dokladov a potvrdení pri dovoze a vývoze tovaru;
- náklady, spojené s prípravou a zaobstaraním vyžadovaných dokladov a potvrdení pri dovoze a vývoze tovaru.

V kategórii cezhraničné obchodovanie sa v rebríčku Doing Business umiestnilo na prvom mieste spomedzi všetkých 190 krajín, ktoré Svetová banka v predmetnom rebríčku hodnotí, až 5 zo 6 porovnávaných krajín. Okrem Slovenska sa na prvej priečke umiestnilo takisto Poľsko, Maďarsko, Rakúsko a Česká republika. Jedinou spomedzi porovnávaných krajín, ktorá neobsadila prvé miesto v predmetnej kategórii je Nemecko, ktoré sa v rebríčku Doing Business v rámci tejto kategórie umiestnilo na celkovej 39 priečke. Tento fakt je však spôsobený metodológiou, ktorú pre hodnotenie predmetnej kategórie Svetová banka aplikuje.

Jedným z hlavných cieľov Európskej únie je vytvorenie spoločného obchodného priestoru členských štátov a to okrem iného prostredníctvom odbúravania bariér vstupu tovarov na trh iného členského štátu a rušením protekcionistických opatrení v oblasti cezhraničného obchodovania členských krajín. V rámci Európskej únie preto väčšina druhov tovaru prúdi medzi jednotlivými členskými štátmi bez zbytočných

„prekážok“. Situácia je však iná v prípade, kedy členský štát EÚ dováža alebo vyváža tovar z tzv. tretej krajiny, t.j. krajiny mimo priestoru EÚ.

Pre zachovanie objektivity pri hodnotení kvality podmienok cezhraničného obchodovania je preto dôležité jednotné určenie typu krajiny, s ktorou hodnotená krajina obchoduje. Rebríček Doing Business v zmysle metodológie pre hodnotenie kategórie „Cezhraničné obchodovanie“ však ako obchodného partnera sledovanej krajiny určuje štát, s ktorým hodnotená krajina obchoduje v najväčšom objeme. Spomedzi krajín, ktoré sú porovnávané v tomto dokumente tak 5 zo 6 štátov obsadilo celkovo 1. miesto, nakoľko tieto štáty majú najvýznamnejšieho obchodného partnera v rámci „bezcolného“ priestoru EÚ (Rakúsko, Slovensko, Česká republika, Maďarsko a Poľsko). Nakoľko však Nemecko má v rámci vývozu tovaru najväčšieho odberateľa z tzv. tretích krajín, pri obchodovaní s ktorým musí dodržiavať colné pravidlá a procesy, obsadilo v celkovom hodnotení v kategórii „Cezhraničné obchodovanie“ až 39. priečku. Je však nutné poznamenať, že pri obchodovaní v rámci jednotného trhu EÚ Nemecko využíva, a tým pádom nemeckým podnikateľom poskytuje, rovnako priaznivé prostredie pre cezhraničný obchod ako zvyšné sledované krajiny.

V rámci kategórie „Cezhraničné obchodovanie“ je teda nutné jasne vyzdvihnúť pozitívny vplyv pravidiel jednotného trhu EÚ, ktorý pre podnikateľov vytvára priaznivé prostredie pre vzájomné obchodovanie.

Súdnictvo a vymožitelnosť zmlúv

Dobre fungujúce súdnictvo a efektívna vymožitelnosť práva sú faktory, ktoré významne prispievajú a v zásade tvoria jeden zo základných kameňov kvalitného podnikateľského prostredia. Dlhotrvajúce súdne procesy a slabá vymožitelnosť práva majú negatívny dopad na fungovanie predovšetkým malých a stredných podnikov a v niektorých prípadoch môžu dokonca viesť až k ich samotnému zániku. Je preto pochopiteľné, že jeden z faktorov, ktoré Svetová banka v rámci hodnotenia kvality podnikateľského prostredia sleduje, predstavuje „Vymožitelnosť zmlúv“.

V rámci predmetnej kategórie Svetová banka v rebríčku Doing Business sleduje a vyhodnocuje nasledovné ukazovatele:

- Čas, potrebný na vymoženie zmluvy súdnym konaním (v kalendárnych dňoch) – hodnotí čas, potrebný pre podanie podnetu na súd, trvanie súdneho konania a obdržanie rozhodnutia, až po samotný výkon rozhodnutia;
- Náklady spojené s vymáhaním zmluvy súdnym konaním (% z vymáhateľnej sumy) – sumarizuje náklady na právne služby, súdne poplatky a poplatky spojené s výkonom súdneho rozhodnutia;
- Index kvality súdnych procesov (0 – 18) - hodnotí štruktúru súdov, spravovanie súdnych prípadov (case management), automatizáciu súdov (informatizácia súdov) a možnosti mimosúdnych urovnaní (alternatívnych foriem riešenia sporov).

V kategórii „Vymožitelnosť zmlúv“ obsadilo spomedzi porovnávaných krajín celkovo najlepšie miesto Rakúsko (9.), nasledované Maďarskom (13.) a Nemeckom (22.). Slovensko obsadilo v celkovom hodnotení v rámci kategórie „Vymožitelnosť zmlúv“ 84. miesto, čo predstavuje druhé najhoršie hodnotenie spomedzi v dokumente porovnávaných krajín. Hlavným problémom Slovenska zostáva čas, potrebný pre

vymoženie zmluvy súdnym konaním, t.j. zdĺhavé súdne procesy. Spomedzi porovnávaných krajín trvá súdne konanie v oblasti zmluvného práva v priemere jasne najdlhšie a to takmer 775 dní, čo predstavuje takmer dvojnásobok dĺžky súdneho konania a samotného výkonu rozhodnutia v Rakúsku (397 dní). V oblasti nákladov na vymáhanie zmlúv súdnou cestou dopadla najhoršie Česká republika, v rámci ktorej podnikateľa „stojí“ vymáhanie pohľadávky v priemere takmer 34 % z vymáhanej sumy. Česká republika dosiahla takisto najhorší výsledok spomedzi porovnávaných krajín v indexe kvality súdnych procesov (9,5 z 18).

Prehľad dosiahnutých hodnôt jednotlivých sledovaných ukazovateľov porovnávaných krajín v rámci kategórie „Vymožiteľnosť zmlúv“ ponúka nasledovná tabuľka.

Tabuľka 25 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Vymožiteľnosť zmlúv“

Sledovaná krajina	Slovenská republika	Česká republika	Poľsko	Maďarsko	Rakúsko	Nemecko
Čas, potrebný na vymoženie zmluvy súdnym konaním (v kalendárnych dňoch)	775	678	685	605	397	499
Náklady spojené s vymáhaním zmluvy súdnym konaním (% z vymáhateľnej sumy)	20,5	33,8	19,4	15	20,6	14,4
Index kvality súdnych procesov (0 – 18)	12,5	9,5	10,5	14	13	11

Zdroj: Svetová banka, vlastné spracovanie

Vzhľadom na dĺžku času potrebného na vymoženie zmluvy súdnym konaním nie je prekvapivé, že dôvera občanov v súdny systém je v SR najnižšia spomedzi krajín V4, Nemecka a Rakúska. Súdnemu systému na Slovensku dôveruje podľa OECD len 30 % občanov a tento stav sa v porovnaní s rokom 2007 nezlepšuje. Najviac súdnemu systému dôverujú občania Nemecka a Rakúska. Z krajín V4 majú najvyššiu dôveru v súdny systém občania Maďarska.

Tabuľka 26 Dôvera občanov v súdny systém v % (2007, 2014)

Krajina	2007 v %	2014 v %
Nemecko	51	67
Rakúsko	74	66
OECD	52	54
Maďarsko	49	44
Česká republika	32	39
Poľsko	38	36
Slovensko	30	30

Zdroj: OECD (2015b) *Government at a Glance 2015*

Konkurencieschopnosť

Kvalita podnikateľského prostredia významne determinuje konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov. Konkurencieschopnosť je ovplyvnená širokým spektrom faktorov, ktoré formujú podnikateľské prostredie (niektoré z nich boli popísané vyššie). Okrem inštitucionálneho, regulačného a legislatívneho rámca to je:

- **Prístup k trhom** (obchod, investičná politika, kvalita infraštruktúry, verejné obstarávanie, podmienky domáceho dopytu);
- **Prístup k zdrojom** (zručnosti & inovácie, ľudský kapitál a jeho rozvoj, financie a energie);
- **Podnikateľská kultúra** (interné schopnosti, prístupy, príležitosti, kvalita manažmentu a pod.).

Významný aspektom konkurencieschopnosti sú **zručnosti a inovácie**. Z prieskumu vykonaného v rámci hodnotenia iniciatívy Small Business Act²¹ vyplynulo, že v SR ukazovatele týkajúce sa zručností vykazujú situáciu porovnateľnú s priemerom EÚ, zatiaľ čo oblasť inovácií je výrazne pod priemerom EÚ. Výdavky na podnikanie v oblasti výskumu a vývoja boli v roku 2015 na jednej z najnižších úrovní v EÚ, rovnako aj počet výskumných pracovníkov zamestnaných v podnikoch. Slovenské spoločnosti len málo investujú do výskumu & vývoja, resp. vývoja softvéru, viac investícií smeruje do nákupu strojov, technológií, softvéru alebo licencií v porovnaní s priemerom EÚ.

Pre porovnanie konkurencieschopnosti jednotlivých krajín sa často využíva Index globálnej konkurencieschopnosti (GCI - Global Competitiveness Index), ktorý vydáva Svetové ekonomické fórum. Tento index hodnotí konkurencieschopnosť krajín na základe verejných štatistických dát a celosvetového prieskumu názorov riadiacich pracovníkov. Za Slovensko sa ho zúčastňujú slovenskí podnikatelia. V rámci hodnotenia rokov 2017 - 2018 bolo porovnávaných 137 ekonomík sveta na základe 12 pilierov konkurencieschopnosti uvedených v nasledujúcej tabuľke, pričom konkurencieschopnosť krajiny je definovaná ako súbor inštitútov, politík a faktorov, ktoré určujú úroveň produktivity.

²¹ 2017 SBA Fact Sheet: Slovakia

Tabuľka 27 Umiestnenie SR podľa pilierov konkurencieschopnosti GCI v rokoch 2014 – 2018

Pilieri konkurencieschopnosti GCI	Rok hodnotenia a pozícia v rebríčku				
	2017-18	Zmena	2016-17	2015-16	2014-15
Kvalita verejných inštitúcií	93	↑9	102	104	110
Infraštruktúra	63	↓2	61	57	64
Makroekonomické prostredie	35	↑2	37	41	45
Zdravie a základné vzdelávanie	47	↑8	55	50	84
Vyššie vzdelávanie a prax	62	↓1	61	53	56
Efektívnosť trhu tovarov	55	↓2	53	54	66
Efektívnosť pracovného trhu	87	↑6	93	100	97
Rozvinutosť finančného trhu	32	↑1	33	35	39
Technologická pripravenosť	42	↑2	44	44	52
Veľkosť trhu	61	-	61	62	58
Rozvinutosť podnikateľského prostredia	54	↑1	55	57	65
Inovácie	67	↑1	68	66	78
Celkové umiestnenie SR	59	↑6	65	67	75

Zdroj: The Global Competitiveness Report WEF 2017 - 2018²²

Slovensko zaznamenalo v poslednom hodnotení tohto rebríčku zlepšenie zo 65. na 59. miesto spomedzi 137 hodnotených ekonomík. Pozitívny je aj trend vývoja v rokoch 2014 – 2018, kedy sa pozícia Slovenska v rebríčku postupne zlepšovala. Medzi najlepšie hodnotené indikátory podnikateľského prostredia v SR podľa GCI patria: „Stupeň rozvoja finančného trhu“ (32. miesto), „Makroekonomické prostredie“ (35. miesto) a „Technologická pripravenosť“ (42. miesto). Naopak medzi najhoršie hodnotené oblasti patria: „Kvalita verejných inštitúcií“ (93. miesto zo 137 hodnotených krajín), „Efektívnosť pracovného trhu“ (87. miesto) a „Úroveň inovácií“ (67. miesto).

²² <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Tabuľka 28 Poradie umiestnenia krajín V4, Nemecka a Rakúska podľa indexu GCI (2016 – 2018)

Krajina	GCI 2017 - 2018		GCI 2016 - 2017	
	Poradie\ (z 137 krajín)	Skóre (1 – 7)	Poradie (z 138 krajín)	Skóre (1 – 7)
Nemecko	5	5.65	5	5.57
Rakúsko	18	5.25	19	5.22
Česká republika	31	4.77	31	4.72
Poľsko	39	4.59	36	4.56
Slovensko	59	4.33	65	4.28
Maďarsko	60	4.33	69	4.20

Zdroj: *The Global Competitiveness Report WEF 2017 - 2018* ²³

Z porovnania v tabuľke je zrejmé, že na základe hodnotenia pilierov konkurencieschopnosti podnikateľského prostredia sa Slovensko umiestnilo na druhom najnižšom mieste spoza sledovaných krajín (o jednu priečku pred Maďarskom), a to aj napriek zlepšeniu pozície Slovenska v hodnotení Svetového ekonomického fóra. Najlepšie umiestnenou sledovanou krajinou je Nemecko (5. miesto), nasleduje Rakúsko (18. miesto). Z krajín V4 dosiahla najlepšie umiestnenie Česká republika, ktorá sa umiestnila o 28 priečok vyššie oproti Slovensku.

Korupcia

V súvislosti s podmienkami pre podnikanie a transparentnosťou podnikateľského prostredia je často spomínanou témou miera korupcia, ktorá má vplyv na kvalitu podnikateľského prostredia. Kvalitu podnikateľského prostredia prostredníctvom vnímania korupcie sleduje Index vnímania korupcie (Corruption Perception Index – CPI). Index pripravuje spoločnosť Transparency International a hodnotí presadzovanie transparentnosti ekonomického prostredia. Rebríček Transparency International sa každoročne počíta v jej centrále v Berlíne na základe deviatich až trinástich zdrojov dát a prieskumov medzi domácimi i zahraničnými analytikmi a manažérmi. Index porovnáva mieru korupcie v 180 krajinách sveta.

²³ <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Tabuľka 29 Poradie umiestnenia krajín V4, Nemecka a Rakúska v hodnotení indexu CPI (2017) a získané skóre (2012 – 2017)

Štát	Poradie CPI	Skóre					
	2017	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Nemecko	12.	81	81	81	79	78	79
Rakúsko	16.	75	75	76	72	69	69
Poľsko	36.	60	62	63	61	60	58
Česká rep.	42.	57	55	56	51	48	49
Slovensko	54.	50	51	51	50	47	46
Maďarsko	66.	45	48	51	54	54	55

Zdroj: Transparency International

https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

Spomedzi sledovaných krajín V4, Nemecka a Rakúska je kvalita podnikateľského prostredia prostredníctvom vnímania korupcie najvyššia v Nemecku (12. priečka z 180 krajín) a Rakúsku (16. priečka). Z krajín V4 je vnímanie korupcie najlepšie v Poľsku (36. priečka), nasleduje Česko o 6 priečok nižšie. Slovensko skončilo v roku 2017 na 54. mieste, rovnako ako rok predtým. Slovensko dosiahlo 50 bodov zo sto možných, o jeden menej ako v rokoch 2015-6 a rovnako ako v roku 2014. Slovensko tak patrí k tretine krajín sveta, kde sa skóre medziročne zhoršilo. V prípade, ak nebudú prijaté relevantné opatrenia, existuje riziko, že sa Slovensko do roku 2020 ocitne v rebríčku medzi krajinami EÚ, kde je miera vnímania korupcie najvyššia (ak sa Rumunsko, Grécko i Taliansko budú doterajším tempom zlepšovať). Maďarsko spadlo až o deväť miest na 66. priečku, miera vnímania korupcie ovplyvňujúcej podnikateľskej prostredie je spomedzi krajín strednej Európy najhoršia.

Ukončenie podnikania

Tretou fázou v rámci životného cyklu podnikania je jeho ukončenie. V rámci tejto fázy životného cyklu podnikania Svetová banka, prostredníctvom rebríčka Doing Business, analyzuje a hodnotí samostatnú kategóriu s názvom „Riešenie insolventcie“.

V rámci kategórie „Riešenie insolventcie“ Svetová banka v rebríčku Doing Business sleduje nasledovné ukazovatele:

- Čas (v rokoch) – sleduje čas potrebný na vyriešenie insolventcie – od začiatku konania až po splatenie čiastočnej alebo úplnej sumy dlhu;
- Náklady na splatenie dlhu (% konkurznej podstaty) – zahŕňajú všetky náklady na proces insolventcie (právnické služby, správcu konkurznej podstaty, súdne poplatky, atď.);
- Miera odškodnenia veriteľov – sleduje priemernú výšku (úspešného) odškodnenia veriteľov v centoch na dolár;

- Výsledok procesu (0 alebo 1) – 0 v prípade, že sú aktíva spoločnosti čiastkovo rozpredávané a 1 v prípade, že spoločnosť má možnosť ďalej fungovať;
- Index sily právneho rámca procesu riešenia insolventnosti (0 – 16) - vyjadrený ako súčet dosiahnutých bodov v hodnotení Indexu začatia procesu insolventnosti, Indexu správy majetku insolventného subjektu, Indexu reorganizačného procesu a Indexu práv veriteľov.

V kategórii „Riešenie insolventnosti“ sa spomedzi sledovaných krajín najlepšie umiestnilo Nemecko, ktoré v celkovom hodnotení obsadilo 4. priečku. Proces riešenia insolventnosti trvá v Nemecku iba 1,2 roka a miera odškodnenia veriteľov sa pohybuje v priemere na úrovni 80,6 centov na 1 dolár. Navyše náklady spojené s procesom riešenia insolventnosti sú spomedzi porovnávaných krajín v Nemecku najnižšie, pričom predstavujú v priemere 8 % z hodnoty konkurznej podstaty. Kratší priemerný čas spojený s riešením insolventnosti vykazuje spomedzi sledovaných krajín iba Rakúsko (1,1 roka), avšak oproti Nemecku znáša v Rakúsku podnikateľ vyššie náklady na celý proces (10 % z hodnoty konkurznej podstaty).

Podmienky pre riešenie insolventnosti sú na Slovensku spomedzi porovnávaných krajín jedny z najhorších. Podľa zistení Svetovej banky, riešenie insolventnosti na Slovensku trvá 4 roky, čo je v rámci sledovaných krajín V4, Nemecka a Rakúska jednoznačne najdlhší čas. Na Slovensku je navyše druhá najnižšia miera odškodnenia veriteľov, ktorá dosahuje iba 47,3 % z hodnoty konkurznej podstaty. V porovnaní s Nemeckom alebo Rakúskom je to takmer o polovicu menej (80,6, resp. 80). Navyše riešenie procesu insolventnosti je na Slovensku v rámci porovnávaných krajín najnákladnejšie, nakoľko náklady predstavujú 18 % z hodnoty konkurznej podstaty. V porovnaní s Nemeckom ide o viac ako dvojnásobok.

Na druhej strane, právny rámec procesu riešenia insolventnosti na Slovensku bol Svetovou bankou ohodnotený na 13 zo 16 bodov, čo je o 2 body viac ako Rakúsko a iba o 2 body menej ako Nemecko. V tomto ohľade teda Slovensko dosiahlo celkom priaznivý výsledok. V celkovom hodnotení procesu ukončenia podnikania však existujú viaceré oblasti, a to najmä dĺžka riešenia insolventnosti, v rámci ktorých Slovenská republika výrazne zaostáva za ostatnými krajinami V4, ale aj za susedným Rakúskom a jedným z lídrov EÚ Nemeckom.

Prehľad dosiahnutých hodnôt jednotlivých sledovaných ukazovateľov porovnávaných krajín v rámci kategórie „Riešenie insolventnosti“ ponúka nasledovná tabuľka.

Tabuľka 30 Hodnoty jednotlivých sledovaných ukazovateľov v rámci kategórie „Riešenie insolvenčie“

Sledovaná krajina	Slovenská republika	Česká republika	Poľsko	Maďarsko	Rakúsko	Nemecko
Čas (v rokoch)	4	2,1	3	2	1,1	1,2
Náklady na splatenie dlhu (% konkurznej podstaty)	18	17	15	14,5	10	8
Miera odškodnenia veriteľov (v centoch na dolár)	47,3	67	63,1	43,7	80	80,6
Výsledok procesu (0 alebo 1)	1	1	1	0	1	1
Index sily právneho rámca procesu riešenia insolvenčie (0 – 16)	13	13	14	10	11	15

Zdroj: Svetová banka, vlastné spracovanie

Sumárne umiestnenie SR v hodnotení indikátorov Doing Business

Slovensko v celkovom hodnotení kleslo z 33. miesta na 39. miesto. V bodovom vyjadrení ukazovateľa DTF (Distance To Frontiers, ktorý meria vzdialenosť od najlepšieho výsledku, ktorú Doing Business zaznamenal, t.j. 100 bodov) sa zhoršilo z 75,15 na 74,90 bodu.

Tabuľka 31 Umiestnenie SR podľa indikátorov v hodnotení Doing Business (2014 – 2018)

Indikátor Doing Business	Rok hodnotenia a pozícia v rebríčku					
	2018	Zmena	2017	2016	2015	2014
Začatie podnikania	83	↓15	68	64	71	108
Získavanie stavebných povolení	91	↑12	103	102	78	53
Prístup k elektrickej energii	57	↓4	53	47	46	65
Registrácia majetku	7	-	7	5	5	11
Získanie úveru	55	↓11	44	42	36	42
Ochrana minoritných investorov	89	↓2	87	85	87	115
Daňové povinnosti firiem	49	↑7	56	58	109	102
Cezhraničné obchodovanie	1	-	1	1	63	65
Vymáhateľnosť zmlúv	84	↓2	82	81	1	108
Riešenie platobnej neschopnosti	42	↓7	35	34	33	38
Celkové umiestnenie SR	39	↓6	33	30	29	49

Zdroj: Svetová banka

V rámci bodového hodnotenia jednotlivých oblastí/indikátorov sa Slovensko bodovo zhoršilo len v rámci indikátora „Riešenie platobnej neschopnosti“ (zo 70,53 na 66,08 bodov), čo naznačuje, že hlavným faktorom prepadu bolo zlepšenie výsledkov iných krajín. Najhoršiu pozíciu dosahuje SR v indikátore „Získavanie stavebných povolení“ (91. priečka zo 190), a to aj napriek tohtoročnému zlepšeniu relatívneho umiestnenia. Pomerne nízke je umiestnenie v oblasti „Ochrana minoritných investorov“ (98. priečka), vymáhateľnosti zmlúv (84. priečka) a „Začatie podnikania“ (83. priečka). Práve na tieto oblasti by mali byť prioritne zamerané opatrenia na zlepšenie podmienok podnikateľského prostredia.

Pre komparáciu je v nasledujúcej tabuľke znázornené celkové umiestnenie krajín V4, Nemecka a Rakúska (2018) a ich bodové hodnotenie v rokoch 2017 a 2018.

Tabuľka 32 Celkové umiestnenie a bodové hodnotenie krajín V4, Nemecka a Rakúska v hodnotení DB

Krajina	Umiestnenie DB 2018	Počet bodov 2018	Počet bodov 2017
Nemecko	20	79	79,19
Rakúsko	22	78,54	78,69
Poľsko	27	77,30	77,81
Česká republika	30	76,27	76,71
Slovensko	39	74,90	75,61
Maďarsko	48	72,39	73,07
EÚ	34	75,77	-

Zdroj: Svetová banka

Slovenská republika sa v rámci regiónu V4 umiestnila na treťom mieste²⁴. Všetky štyri krajiny zaznamenali v ostatnom hodnotení oproti roku 2017 mierny pokles. V porovnaní s priemerom EÚ zaostáva SR o 5 priečok. Lepšie umiestnenie oproti SR a krajinám V4 dosiahlo Nemecko (20. priečka) aj Rakúsko (22. priečka).

Faktory kvalitných podmienok podnikateľského prostredia

V nadväznosti na faktory ovplyvňujúce podnikateľské prostredie uvedené v časti 7.1 a porovnanie podmienok pre podnikanie v krajinách V4, Nemecku a Rakúsko v zmysle týchto faktorov (podkapitola 7.2) je možné sumarizovať základné aspekty, ktoré charakterizujú kvalitné podnikateľské prostredie nasledovne:

Tabuľka 33 Vybrané faktory charakterizujúce kvalitné podnikateľské prostredie

Inštitucionálny a regulačný rámec
Nekomplikovaný, časovo a finančne nenáročný spôsob založenia podnikania: - nízky počet úkonov potrebných na založenie podnikania (s využitím IKT prostriedkov, bez nutnosti osobnej návštevy inštitúcií a predkladania informácií, ktorými verejná správa už disponuje) - rýchle spracovanie úkonov - minimálne náklady na úkony potrebné na začatie/ukončenie podnikania - primeraná výška minimálneho vkladu základného imania
Nekomplikovaný, časovo a finančne nenáročný proces vydávania povolení potrebných pri podnikaní
Primerané daňové a odvodové zaťaženie

²⁴ Správa o stave podnikateľského prostredia v SR, ktorá bola schválená na rokovaní vlády SR dňa 25.04.2018 (uznesením č. 197/2018) identifikuje dôvody poklesu v rámci hodnotenia Doing Business nasledovne:

- neuznanie reforiem a zmien podmienok podnikania na Slovensku zo strany Svetovej banky, ktoré by s vysokou pravdepodobnosťou viedli k zlepšeniu postavenia SR v hodnotení,
- nedostatočná informovanosť podnikateľov o možnostiach, ktoré im slovenský právny poriadok a verejné inštitúcie poskytujú,
- rebríček komplexne nevystihuje celkovú kvalitu podnikateľského prostredia, nakoľko hodnotí len vybrané indikátory,
- zlepšenie podmienok podnikania v iných krajinách.

Rýchle a efektívne fungujúce súdnictvo • skrátený čas potrebný na vymożenie zmluvy súdnym konaním • využívanie alternatívnych spôsobov vymáhania zmlúv • vysoká úroveň ochrany práv veriteľov a dlžníkov
Vysoká miera dôvery občanov v súdny systém
Ústretová verejná správa
Transparentnosť prijímania regulácií a uplatňovanie princípov znižovania regulačnej záťaže
Zapojenie malých a stredných podnikateľov do tvorby regulácií
Efektívna politika a nástroje na podporu rozvoja malého a stredného podnikania
Prístup k trhom
Fungovanie jednotného trhu a voľný pohyb tovarov
Nekomplikovaný proces vypracovania/získania dokladov a potvrdení pri vývoze a dovoze tovaru
Minimálny čas pohybu tovarov cez hranice – rýchlosť colných úradov
Vybudovaná infraštruktúra (dopravná, informačná a komunikačná) podporujúca podnikateľské aktivity a investície
Nízka úroveň vnímania korupcie
Transparentné verejné obstarávanie, nediskriminačné podmienky verejného obstarávania podporujúce účasť MSP vo verejnom obstarávaní
Nízka administratívna náročnosť procesu verejného obstarávania
Prístup k zdrojom
Jednoduchý prístup k finančným zdrojom (úvery, zvýhodnené pôžičky, granty a pod.)
Efektívny finančný trh
Efektívny pracovný trh
Efektívny trh tovarov
Efektívny trh energií
Kvalitné vzdelávanie, príprava do praxe a kontinuálne vzdelávanie
Jednoduchý prístup k informáciám o podpore podnikania, t.j. možnostiach financovania podnikateľských aktivít – pôžičky, nenávratné príspevky, dotácie, úvery a pod.
Nízka administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov spolufinancovaných z verejných zdrojov
Efektívna politika a nástroje na podporu investícií do výskumu & vývoja a inovatívnych technológií
Spolupráca verejného a súkromného sektora v oblasti výskumu a vývoja
Podnikateľská kultúra
Dostatočné technické a manažérske zručnosti
Inovačný potenciál
Vybudovaná sieť obchodných kontaktov alebo prístup k takejto sieti

7.3. Prekážky v oblasti podpory MSP, ktoré bránia rozvoju podnikania v SR

Všeobecne je možné prekážky, ktoré bránia rozvoju podnikania, rozčleniť na externé a interné prekážky.

Interné prekážky (subjektívne bariéry) a prekážky rozvoja často vychádzajú zo samotnej podstaty podnikateľského subjektu, podnikateľský subjekt ich často môže vhodným riešením odstrániť. K týmto prekážkam, ktoré môžu byť príčinou neúspešnosti, patrí napríklad:

- nedostatočná motivácia - motivácia je pre rozvoj podnikania významným činiteľom, pričom motivačná úroveň môže byť do značnej miery ovplyvňovaná opatreniami hospodárskej politiky, politiky pre rozvoj MSP, príležitosťami na realizáciu vlastných ziskov, predstáv, alebo aj medzerami v prehľadnej legislatíve;
- obava z rizika: úspech, alebo neúspech podnikania určujú spravidla tri kategórie rizika, a to ekonomické riziko spojené s ekonomikou, v ktorej sa daný podnik nachádza, odvetvové riziko a riziko spojené so samotným podnikaním. Odstránenie niektorých faktorov vonkajšieho rizika znamená vytvoriť pre podnikateľov vhodné podnikateľské prostredie, odstránenie vnútorných faktorov rizika znamená zlepšenie pripravenosti podnikateľov na podnikanie. Medzi vnútorné riziká patrí technické riziká (napr. kvalita produkcie, poruchovosť výrobných zariadení, zastaranosť strojového parku), riziká spojené s investíciami, riziká zásobovacie a odbytové (kvalita a cena produktov, elasticita dopytu, kvantita, dopravné kanály, chovanie zákazníkov), riziká subdodávateľských vzťahov, IT bezpečnostné riziká a iné;
- nízka úroveň znalostí a informácií (odborných, legislatívnych, trhových), zručností, skúseností;
- neexistencia podnikateľskej stratégie;
- nereálna predikcia potrieb a požiadaviek trhu;
- nedostatok pracovného alebo finančného kapitálu;
- chyby v účtovníctve a výkazníctve;
- druhotná platobná neschopnosť a iné.

Externé prekážky rozvoja sú bariéry dané podnikateľským subjektom z vonkajšieho prostredia, samotní podnikatelia majú len obmedzené možnosti ovplyvniť pôsobenie týchto bariér.

Na základe porovnania podmienok podnikania v krajinách V4, Nemecku a Rakúsku (časť 7.2) je možné identifikovať kľúčové externé faktory, ktoré najviac bránia rozvoju podnikania v SR. Práve v oblastiach, ktoré v porovnaní so sledovanými krajinami vykazujú horšie výsledky, môžeme predpokladať najväčšie prekážky ovplyvňujúce rozvoj podnikania v SR.

Porovnaním podmienok podnikania v krajinách V4, Nemecku a Rakúsku boli identifikované nasledovné hlavné prekážky, ktoré bránia zlepšovaniu rozvoja podnikania v SR²⁵:

- **Administratívna a časová náročnosť pri založení spoločnosti**

Rebríček Doing Business ako aj hodnotenie OECD poukázali na skutočnosť, že napriek postupnému zlepšovaniu podmienok pri založení podnikania je proces založenia spoločnosti v SR administratívne a časovo náročný. Vyžaduje si relatívne veľký počet úkonov (8), pre ktorých splnenie je potrebný pomerne dlhý čas (26,5 dní). Podnikatelia nemajú dostatočné informácie alebo možnosť využívať najrýchlejšie a najjednoduchšie postupy, ktoré im regulačný rámec v SR umožňuje. Štátne inštitúcie stále požadujú - a to nie len pri založení spoločnosti, ale aj počas celého životného cyklu podnikania - doklady, ktorými verejná správa už disponuje (najčastejšie žiadané výpisy, potvrdenia a ďalšie dokumenty).

- **Nadmerné administratívne zaťaženie malých a stredných podnikateľov**

V nadväznosti na hodnotenie OECD ako aj prieskumy realizované rôznymi subjektmi čelia podnikatelia v SR nadmernému množstvu registračných a administratívnych povinností. Tieto povinnosti neprimerane zaťažujú najmä živnostníkov a malých podnikateľov, ktorí majú pre riešenie tejto agendy menšie finančné a personálne kapacity ako veľké firmy. Vo všeobecnosti platí, že čím menšia je firma, tým náročnejšie je pre ňu vyrovnať sa s administratívnymi nárokmi a požiadavkami, ktoré pochádzajú z regulácií. Nadmerné administratívne zaťaženie spôsobuje aj zvýšené náklady podnikateľov. V poslednom období v SR pribudli nové povinnosti so zavedením daňových licencií, v oblasti ochrany osobných údajov, kontrolných výkazov, nových výkazov pri predaji elektronických služieb do zahraničia a pod. Neprimerané administratívne zaťaženie je spôsobené aj faktom, že v procese prijímania nových regulácií verejná správa nedostatočne vyhodnocuje vplyvy regulácií na podnikateľské prostredie a do tvorby nových povinností a pravidiel dostatočne nezapojuje podnikateľské subjekty (prijaté opatrenia v podobe zavedenia inštitútu konzultácií s podnikateľskými subjektmi a testu MSP ešte nie sú dostatočne zavedené).

- **Nestabilita legislatívneho prostredia, neprehľadnosť a nezrozumiteľnosť zákonov**

Podľa názorov slovenských podnikateľov vyjadrených v rôznych prieskumoch ako aj hodnotenia OECD je jednou z najväčších prekážok podnikania nestabilita legislatívneho prostredia, často meniace sa podmienky podnikania a podpory podnikania a byrokracia. Medzi základné okruhy legislatívnych prekážok podnikania podnikateľská verejnosť zaraďuje: veľké množstvo prijímaných zákonov a ich nestabilitu, nízku kvalitu prijímaných zákonov a ich nezrozumiteľnosť. Prijímané zákony, okrem priamych zamýšľaných dopadov, majú aj sekundárny vplyv na podnikateľské prostredie, s ktorým sa nepočítalo, čo vedie k nadmernému administratívnemu zaťaženiu (viď predchádzajúci odsek). Nezrozumiteľnosť legislatívy často núti podnikateľov vynakladať zvýšené náklady na poradenstvo, respektíve vedie k porušovaniu (aj keď neúmyselnému) platnej legislatívy.

- **Slabá vymožitelnosť práva a dlhotrvajúce súdne spory**

²⁵ Poradie prekážok, ktoré bránia zlepšovaniu rozvoja podnikania v SR, nebolo zostavené podľa miery vplyvu na podnikateľské prostredie.

V zmysle rebríčka Doing Business predstavuje významnú bariéru ovplyvňujúcu podnikanie v SR vymáhateľnosť zmlúv a nízka efektívnosť súdneho systému. Čas potrebný na vymoženie zmluvy súdnym konaním je alarmujúcich 775 dní. Oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobi dokonca došlo k nárastu času potrebného na vyriešenie sporov o 70 dní a taktiež vzrástli náklady spojené s vymáhateľnosťou zmlúv na 30,6 % z hodnoty dlhu. Neefektívny súdny systém spôsobuje slabú ochranu práv veriteľov, ktorá sa prejavuje nízkou úspešnosťou pri vymáhaní pohľadávok a nízkou úroveň ochrany súkromného vlastníctva. Markantný je pritom vplyv na malých podnikateľov, na ktorých majú súdne prietahy a náklady ďaleko väčší dopad ako na veľkých podnikateľov. Podnikatelia sú tak často nútení prijímať preventívne opatrenia - preverovať si obchodných partnerov, poisťovať si pohľadávky a vynakladať prostriedky na právnikov pre zabezpečenie pohľadávok. Súdnemu systému v SR dôveruje len 30 % obyvateľov.

- **Vysoké daňové a odvodové zaťaženie a zložitosť platenia daní**

Ďalšou bariérou, ktorá výraznejšie ovplyvňuje podmienky podnikania, je relatívne vysoké daňové a odvodové zaťaženie, ktoré je podľa rebríčka Doing Business druhé najvyššie spomedzi krajín V4, Nemecka a Rakúska. Celková daňová sadzba v SR (ako % zisku) uvedená v hodnotení Doing Business 2018 je 51,6 %. Do tejto sadzby sú započítavané odvody zamestnávateľa za zamestnanca, daň z príjmov právnických osôb, miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, daň z úrokov, daň z nehnuteľnosti, daň z motorových vozidiel. Zaťažujúcim faktorom v tejto oblasti sú aj duplicitné odvodo-vaňové povinnosti ako napríklad dvojité platenie sociálnych odvodov pri súbehu podnikania a zamestnania, odvody z dividend. Pre živnostníkov a menších podnikateľov predstavuje bariéru aj zložitosť úkonov spojených s daňovými odvodmi.

- **Neprimeraná dĺžka získania stavebných povolení**

Významnou bariérou, na ktorú poukazuje rebríček Doing Business, je dĺžka získania stavebného povolenia. Počet kalendárnych dní potrebných na získanie stavebného povolenia na postavenie skladu v SR je podľa prípadovej štúdie rebríčku Doing Business 286 dní. Slovensko dosahuje najhoršie hodnoty spomedzi krajín V4, Nemecka a Rakúska. Prietahy spojené so získaním stavebného povolenia a súvisiacich povolení, brzdia podnikateľské aktivity a tým bránia rozvoju podnikania.

- **Nedostatočný inovačný potenciál a technologická pripravenosť MSP**

Porovnania Svetového ekonomického fóra na základe Indexu globálnej konkurencieschopnosti ako aj iniciatívy Európskej komisie Small Business Act ukázali, že slovenská ekonomika patrí k najmenej inovatívnym v EÚ a dokonca stráca tempo za všeobecným trendom v EÚ. Najčastejšími problémami firiem sú finančné bariéry, ktoré sa týkajú nedostatočne motivujúceho systému podpory ako aj problémami s nedostatkom finančných zdrojov na ich inovačné aktivity. Inovatívne podnikanie a aj príslušná infraštruktúra je koncentrovaná zatiaľ do veľkých miest s existenciou technických vysokých škôl a SAV (Bratislava, Košice, Žilina), čím sú znevýhodnení inovatívni podnikatelia v regiónoch. Na regionálnej úrovni nebolo doposiaľ vybudované dostatočne fungujúce inštitucionálne zázemie podporujúce inovácie a technológie (technologické centrá, centrá kompetencie, technologickí brokeri a pod.), aj keď v poslednej dekáde boli v danej oblasti realizované viaceré opatrenia financované najmä z EÚ fondov. Prekážkou sa

javí aj nedostatočné množstvo inovatívnych nápadov a zámerov. Inovatívnym projektom chýbajú okrem finančných zdrojov aj personálne kapacity a internacionalizácia, ktorá by dokázala tieto projekty výraznejším spôsobom podporiť. Spolupráca vedecko-výskumných inštitúcií, univerzít a podnikateľského sektora je značne obmedzená, čo limituje inovačné kapacity slovenských podnikateľov.

- **Nedostatočný prístup k financovaniu**

Aj keď v porovnaní s krajinami V4 a EÚ nie je prístup k financovaniu podnikateľov za priemerom týchto krajín, a dokonca vykazuje zlepšenia, najmä pre začínajúcich živnostníkov a malých podnikateľov môže stále predstavovať významnú bariéru ich rozvoja a limitovať realizáciu inovatívnych myšlienok. Títo podnikatelia majú zhoršený prístup k bankovým úverom z dôvodu nedostatočnej ochoty bánk poskytovať úvery pre krátku históriu firmy alebo vysokej úrokovej miery.

Obmedzený je aj prístup k financovaniu podnikateľských aktivít MSP s využitím podpory z verejných zdrojov. Podľa analýzy Slovak Business Agency²⁶ patrí medzi limitujúce faktory využívania podpory z verejných zdrojov najmä nasledovné skutočnosti: nevyužívanie existujúceho potenciálu verejného sektora pri financovaní MSP, obmedzená dostupnosť zdrojov externého financovania (vládných dotácií) z verejného sektora pre mikropodniky, nízke povedomie MSP o možnostiach poskytovania záruk na bankové úvery cez SZRB a EXIMBANKU, nízky podiel štátom poskytnutých záruk aj štátom zaručených úverov MSP ako aj nízka miera čerpania finančných prostriedkov z komunitárnych programov EÚ určených pre MSP.

Využívanie kapitálového financovania a rizikového kapitálu je medzi slovenskými podnikateľmi malé. Medzi hlavné dôvody nevyužívania tohto nástroja podľa už zmieňovanej analýzy Slovak Business Agency patrí nedostatok informácií o možnostiach získania kapitálového financovania najmä pri začínajúcich podnikateľoch neochota poskytnúť majetkovú účasť a práva na ovládanie podniku a nedostatočný rozvojový potenciál podniku / ziskovosť podniku.

- **Fragmentovaný rámec podpory MSP**

Systém a rámec podpory malých a stredných podnikov je v súčasnosti pomerne fragmentovaný. Podporu MSP majú v agende okrem MH SR aj ďalšie rezorty s programami na podporu MSP a je rozdrobená na rôzne programy. Jednotlivé rezorty nie vždy dostatočne koordinujú svoju činnosť, čo sa prejavuje zamieňaním resp. stotožňovaním politiky podpory MSP s regionálnym rozvojom, politikou rozvoja vidieka, stratégiou trhu práce. Systém podpory a informácie o možnostiach podpory nemusia byť pre podnikateľov prehľadné a transparentné.

²⁶ Využívanie externých foriem financovania (SBA, 2015)

- **Pretrvávajúce praktiky klientelizmu a korupcie**

Viacere prieskumy naznačujú, že korupcia a klientelizmus sú problémy, ktoré zaťažujú aj podnikateľský sektor a majú vplyv na kvalitu podnikateľského prostredia v SR. Vnímanie korupcie a jej vplyvu na podnikateľský sektor je podľa Indexu vnímania korupcie od Transparency International dlhodobo vysoká a môže mať negatívny vplyv na motiváciu podnikateľov.

Účasť súkromného sektora pri korupčných praktikách, aj keď často vynútená, bráni v rozvoji čestnej hospodárskej súťaže. Jednou z príčin môže byť aj etika pri podnikaní, ktorá je historicky zakorenená z minulosti a absencia účinnej protikorupčnej stratégie a politiky.

Medzi ďalšie externé bariéry rozvoja podnikania patria: inflácia, nedostatočne vybudovaná infraštruktúra a nedostatok podpornej infraštruktúry, nedostatočná efektivita politiky verejnej správy a spravovania verejných zdrojov, politická nestabilita, kvalita pracovnej sily, nedostatočné možnosti výmeny skúseností, zlý imidž podnikania a ďalšie.

8. Best practices úspešne fungujúcich opatrení zlepšujúcich podmienky pre podnikanie MSP v krajinách EÚ a ostatných regiónoch sveta

Vytváranie priaznivých podmienok pre podnikanie a rozvoj malých a stredných podnikov je jednou z hlavných tém v oblasti podnikateľského prostredia na úrovni EÚ, ale aj na národnej úrovni.

Viaceré krajiny preto hľadajú a zavádzajú rôzne inovatívne prístupy a nástroje, ktorých hlavným cieľom je zlepšiť podmienky pre podnikanie MSP. Predmetná kapitola preto popisuje príklady dobrej praxe zo zahraničia, ktorých zavedenie v podmienkach SR môže viesť k zlepšovaniu podnikateľského prostredia a to nielen pre malé a stredné podniky.

Politika One in – Two out (Veľká Británia)

Jednou z najdôležitejších oblastí, ktorá má významný vplyv na stav podnikateľského prostredia, je oblasť regulačnej politiky. Počet regulačných povinností a z neho vyplývajúca úroveň regulačnej záťaže, má priamy vplyv na fungovanie a rozvoj najmä malých a stredných podnikov. Problematickú oblasť však tvoria nielen už existujúce zákony, ale predovšetkým tie novo prijímané, nakoľko podnikatelia musia neustále sledovať a prispôbovať sa novým povinnostiam.

V oblasti regulačnej politiky preto vznikajú viaceré iniciatívy, ktorých cieľom je nielen nezvyšovať počet regulačných povinností, ale naopak postupne tento počet znižovať. Jednou takou iniciatívou je aj tzv. One - In, Two - Out politika, zaužívaná najmä vo Veľkej Británii. Princípy tejto iniciatívy sú pomerne jednoduché (minimálne v teórii) a zároveň politika One – In, Two – Out prináša jasné, hmatateľné a efektívne výsledky.

Politika One – In, Two – Out je uplatňovaná vo fáze prijímania nových legislatívnych opatrení a funguje na princípe, v rámci ktorého vláda pri prijímaní nových zákonov, ktoré vytvárajú podnikateľom nové povinnosti a hlavne náklady, musí na každú 1 £ novovzniknutých nákladov zrušiť alebo novelizovať existujúce regulácie a to tak, aby podnikateľ na každú 1 £ „nových“ nákladov, ušetril 2 £ zo „starých“ nákladov. Výsledkom uplatňovania takéhoto princípu je teda jednoznačné znižovanie regulačných a administratívnych nákladov pre podnikateľov pri prijímaní novej legislatívy, vytvárajúcej podnikateľom nové povinnosti.

Výnimočnosťou uplatňovania princípu One – In, Two – Out je skutočnosť, že jeho aplikáciou dochádza pri prijímaní novej legislatívy nielen k „nezvyšovaniu“ regulačnej záťaže pre podnikateľov, ale dokonca k jej znižovaniu.

Business Forum for Better Regulation (Dánsko)

Oblasť zlepšovania regulačnej politiky a jej vplyv na podnikateľské prostredie je ústrednou témou takisto ďalšieho príkladu dobrej praxe nástroja, ktorého cieľom je zlepšiť podmienky pre podnikanie a znížiť administratívnu a regulačnú záťaž podnikateľov (okrem iného aj MSP). Týmto nástrojom je tzv. Business Forum for Better Regulation, ktoré vzniklo v Dánsku v roku 2012.

Business Forum for Better Regulation pozostáva z 21 členov z radu podnikateľov, podnikateľských združení, obchodných komôr a expertov na oblasť podnikateľského prostredia a znižovania záťaže. Ako je zrejmé už zo samotného názvu, hlavným cieľom tohto fóra je prispievať k znižovaniu záťaže podnikateľov pomocou „lepšej“ regulácie a to najmä prostredníctvom predkladania (legislatívnych) návrhov na zmeny, resp. odstraňovanie neopodstatnených zákonných povinností, vytváraním lepších podmienok pre komunikáciu medzi podnikateľmi, záujmovými združeniami, vládou a inými relevantnými subjektami, ale takisto vypracovávaním návrhov na zefektívnenie procesov.

Členovia fóra sa pravidelne stretávajú prostredníctvom hromadného, tematický vymedzeného zasadnutia, ktoré sa uskutočňuje trikrát za rok, a ktorému predchádzajú stretnutia pracovných skupín pre jednotlivé témy. Závery a návrhy opatrení na zlepšenie podmienok pre podnikanie, ktoré sú prijaté na zasadnutiach fóra sú následne predložené dánskej vláde, ktorá má povinnosť sa nimi zaoberať a zaujať k nim stanovisko. Dánska vláda má v praxi tri možnosti, ako sa s návrhom opatrení vysporiadať a to:

- vláda návrh na zlepšenie prijme a implementuje v plnom rozsahu;
- vláda návrh na zlepšenie prijme a implementuje v čiastočnom rozsahu;
- vláda návrh na zlepšenie odmietne.

V prípade, kedy vláda návrh opatrenia odmietne, má povinnosť toto odmietavé rozhodnutie odôvodniť a predmetné odôvodnenie zverejniť.

Pozitívum vytvorenia popísaného fóra dokazuje aj pohľad na štatistiky. Od založenia predmetného fóra v Dánsku (t.j. od roku 2012) bolo vláde predložených celkovo 767 návrhov opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia, z ktorých vláda prijala celkovo 582 (283 v plnom rozsahu a 299 v čiastočnom rozsahu), 122 odmietla a k 63, v termíne zberu štatistík²⁷, ešte nezaujala stanovisko²⁸.

Jedným z najdôležitejších parametrov popisovaného nástroja je práve záväzný charakter fórom navrhovaných opatrení pre vládu, ktorá je povinná k návrhom nielen zaujať stanovisko, ale v prípade odmietnutia, odmietavý postoj aj odôvodniť a odôvodnenie zverejniť.

Kvalitné verejné služby pre podnikateľov – The Mark of Good Services (Holandsko)

Jedným zo znakov kvalitného podnikateľského prostredia je kvalitná a efektívne fungujúca verejná správa vo vzťahu k podnikateľským subjektom. V tejto časti popisovaný príklad dobrej praxe zo zahraničia je preto zameraný na nástroj, ktorého cieľom je zabezpečiť poskytovanie kvalitných verejných služieb pre podnikateľov zo strany orgánov verejnej správy.

²⁷ September 2018

²⁸ Pre viac informácií pozri <https://enkleregler.dk/>

The Mark of Good Services je projekt, ktorý vznikol v Holandsku v roku 2009 a jeho hlavným cieľom je zabezpečiť kvalitné a efektívne verejné služby najmä pre malé a stredné podniky. The Mark of Good Services hodnotí kvalitu fungovania vládnych inštitúcií, miestnych úradov a iných inštitúcií vo vzťahu k podnikateľom a to prostredníctvom vytvorenia a posúdenia 10 štandardov v 4 kategóriách, ktoré majú hodnotené verejné inštitúcie spĺňať. V prípade, že verejná inštitúcia týchto 10 štandardov splní, dostane označenie, tzv. značku dobrých služieb (The Mark of Good Services).

Nasledujúca schéma znázorňuje posudzovaných 10 štandardov.

Schéma č. 1 Desiat štandardov The Mark of Good Services

Zdroj: Európska komisia, vlastné spracovanie

Proces posúdenia pre udelenie značky dobrých služieb pozostáva z nasledovných štyroch krokov:

1. Verejná inštitúcia identifikuje 10 najdôležitejších služieb, ktoré poskytuje podnikateľom;
2. Každá služba je posúdená s ohľadom na napĺňanie vyššie spomenutých 10 štandardov a sú identifikované kroky pre jej zlepšenie; Výsledky posúdenia sú predmetom diskusií s miestnymi podnikateľmi;
3. S ohľadom na výsledky je pripravený detailný plán pre zlepšenie poskytovania služieb, ktorý identifikuje dôležité míľniky a nevyhnutné kroky;
4. Po úspešnej implementácii plánu na zlepšenie a pozitívnom vyhodnotení kvality poskytovaných služieb vydá Skupina pre regulačnú reformu z Ministerstva ekonomických záležitostí,

poľnohospodárstva a inovácií (*Regulatory Reform Group of the Ministry of Economic Affairs, Agriculture and Innovation*) značku dobrých služieb (*The Mark of Good Services*).

Základným cieľom iniciatívy The Mark of Good Services je teda motivovať inštitúcie a úrady skvalitňovať svoje služby a tým zabezpečiť pre podnikateľov fungujúcu verejnú správu, ktorá vybavuje žiadosti a podnety v zákonných lehotách, prostredníctvom kvalifikovaného a odborného personálu, poskytuje (aktuálne) informácie v čo možno najkratšom čase a snaží sa o znižovanie administratívnej záťaže.

Crossroads Bank for Enterprises (Belgicko)

Nasledujúci príklad dobrej praxe pochádza z Belgicka a jeho hlavným cieľom je zníženie administratívnej záťaže a to ako pre podnikateľov, tak aj pre úrady a štátne inštitúcie.

Popisované opatrenie dostalo názov Crossroads Bank for Enterprises a vzniklo v roku 2003 v Belgicku. Crossroads Bank for Enterprises („CBE“) je databáza, ktorá združuje do jedného registra informácie o podnikoch, ktoré boli v minulosti uchovávané v rámci národného registra právnických osôb, obchodného registra, daňového registra a registra sociálneho poistenia. Vytvorením CBE prišlo k zoskupeniu týchto informácií do jedného registra. Navyše, všetky novo založené spoločnosti sú po splnení zákonných podmienok zapísané do CBE a je im pridelené už iba jedno unikátne číslo spoločnosti, ktoré spoločnosť uvádza na faktúrach, dokumentoch a komunikácii s úradmi. V podmienkach SR sú napríklad spoločnosti povinné uvádzať vo väčšine prípadov 3 čísla a to identifikačné číslo organizácie (IČO), daňové identifikačné číslo (DIČ) a identifikačné číslo pre DPH (IČ DPH).

Spoločnosti zaregistrované v CBE v Belgicku tak už nemusia pri inej interakcii s úradmi a štátnymi inštitúciami opätovne týmto inštitúciám dokladať a komunikovať informácie uložené v CBE, nakoľko tieto si ich vedia priamo v CBE dohľadať. Uvedené opatrenie má tak pozitívny dopad na zníženie administratívnej záťaže pre podnikateľov, ale aj pre samotnú štátnu správu.

StartUpGreece

Okrem legislatívneho rámca predstavuje dôležitú súčasť pre vytváranie priaznivých podmienok pre podnikanie taktiež dobre fungujúci inštitucionálny rámec a to okrem fázy samotného podnikania aj vo fáze, kedy jednotlivec alebo skupina jednotlivcov ešte len uvažuje o založení podniku.

Iniciatíva StartUpGreece reaguje na vytvorenie európskej iniciatívy Small Business Act a prostredníctvom vytvorenia platformy pre zdieľanie a výmenu informácií a skúseností má za cieľ podporiť zakladanie a rozvoj malých a stredných podnikov a vybudovanie „novej generácie podnikateľov“ v Grécku. Iniciatíva StartUpGreece na dosiahnutie svojich cieľov využíva dva základné nástroje:

- **Online platformu:** bola vytvorená v roku 2011 a slúži ako zdieľaná databáza informácií a skúseností a ponúka najmä právne informácie, informácie ohľadne potreby a získania licencií, rady a informácie súvisiace so zakladaním spoločností, možností financovania podnikateľských nápadov a slúži zároveň aj ako komunikačný prostriedok ohľadne zaujímavých podujatí a iných akcií;

- **Offline aktivita:** členovia tímu StartUpGreece využívajú svoje bohaté skúsenosti s prácou v štátnej a podnikateľskej sfére na poradenstvo pre verejnosť, realizovanie prednášok na stredných školách a univerzitách a na celkovú snahu o zatriaktívnenie podnikania v očiach verejnosti.

StartUpGreece sa podarilo počas svojej viacročnej činnosti vybudovať niekoľkotisícovú členskú základňu a zodpovedať niekoľko stoviek individuálnych otázok a prosieb o radu zo strany verejnosti v oblasti zakladania spoločností, možností financovania, získania zahraničných investícií a i.

Zero Licensing initiative (Portugalsko)

Ako príklad dobrej praxe zjednodušovania začiatkov, ale aj samotného podnikania môže poslúžiť aj Zero Licensing iniciatíva z Portugalska. Jej zámerom je zjednodušiť a skrátiť postupy udeľovania zákonom vyžadovaných licencií pre nové obchody, kaviarne, krčmy a iné druhy prevádzok firiem založených v Portugalsku, ale aj pre pobočky spoločností z iných členských krajín EÚ, a tak odstrániť počiatočné náklady a skrátiť čas, spojený s vybavovaním predmetných licencií. Iniciatíva Zero Licensing nahrádza starý „režim“ udeľovania licencií, v rámci ktorého otvoreniu prevádzok predchádzali návštevy inšpekcií a iných orgánov, čo predlžovalo, predražovalo a častokrát tak aj odrádzalo podnikateľov od otvorenia obdobných prevádzok.

S cieľom udržať pre spotrebiteľa určitý (zákonom stanovený) hygienický, bezpečnostný alebo prevádzkový štandard novootvorených prevádzok v rámci aplikovania iniciatívy Zero Licensing, iniciatíva zároveň zavádza kontroly inšpekcií kedykoľvek po otvorení prevádzok a sprísňuje pokuty a sankcie za nedodržanie predpísaných štandardov.

Na podobnom princípe už v Portugalsku funguje sektor s cestovnými agentúrami, ktorým pri ich založení stačí predložiť predbežné oznámenie o splnení všetkých stanovených podmienok.

Fair play project - first business year (Rakúsko)

Rakúska daňová a colná správa prišla s iniciatívou poskytovania podporných služieb pre firmy na začiatku ich podnikateľskej činnosti jednak za účelom zasvätenia ich do povinností voči daňovej a colnej správe, ale aj s cieľom uľahčiť im spoluprácu a komunikáciu s úradmi a predchádzať dodatočným sankciám a trestom. Tento zámer odzrkadľuje aj hlavné heslo iniciatívy, ktorým je „*Asistencia namiesto inšpekcie*“ (Support instead of inspection).

„Daniari“ poskytujú podnikom asistenciu a podporu v oblasti daní predovšetkým počas prvého roka fungovania firmy. Zámerom tejto iniciatívy je teda slúžiť firmám a nie vyvolávať dojem kontroly.

Na druhej strane fakt, že sa daňová kontrola venuje podrobne novým firmám od začiatku ich fungovania, pomáha aj daňovým úradom ľahšie identifikovať prípadné nezrovnalosti a nepoctivé podniky. Iniciatíva Fair play project - first business year tak prináša benefity nielen pre začínajúcich podnikateľov, ale aj pre štátne orgány.

Early Warning System (Dánsko)

Projekt Early Warning System vznikol v Dánsku a predstavuje akýsi hybrid medzi poskytovateľom profesionálnych služieb a organizáciou združujúcou skúsených profesionálnych dobrovoľníkov. Dá sa povedať, že Early Warning System tvoria skúsení profesionálni dobrovoľníci, ktorí poskytujú netradičný druh B2B služieb. Hlavnou úlohou Early Warning System je poskytovanie bezplatnej, nestrannej a dôvernej služby pre podniky v kríze a to jednak za účelom napomôcť podnikom k znovu dosiahnutiu ekonomickej prosperity alebo za účelom asistencie pri ukončení ich činnosti.

Úloha Early Warning System začína počiatočným skríningom podniku a následným odprezentovaním výsledkov, ktoré určia či podnik môže byť „zachránený“ alebo odporučia ukončenie jeho činnosti (vyhlásenie bankrotu). V prípade rozhodnutia podnik zachrániť, Early Warning System dá firme k dispozícii konzultanta, ktorý zostaví potrebné kroky jej revitalizačného plánu. Ak budúcnosť podniku nevyzerá pozitívne, do spoločných konzultácií je zapojený aj právnik špecializujúci sa na oblasť konkurzného práva. V prípade, že firma ide do konkurzu, Early Warning System jej poskytne asistenčné služby od doby vyhlásenia konkurzu, až po obdobie, kedy súd určí správcu konkurznej podstaty.

Cieľom Early Warning System je teda na jednej strane pomôcť čo najviac podnikom v problémoch nasmerovať ich na cestu rastu a na druhej strane asistovať podnikom pri komplikovanom procese bankrotu a zároveň zmierniť negatívne vnímanie krachu podniku z pohľadu verejnosti.

Opodstatnenosť takejto iniciatívy dokazujú takisto štatistiky, ktoré hovoria, že od spustenia Early Warning System požiadalo o jeho služby niekoľko tisíc podnikateľov a prostredníctvom poradenstva a asistencie podnikom sa podarilo znížiť verejný dlh podnikateľských subjektov o viac ako 30 miliónov DKK.

9. Návrh odporúčaní

Návrh odporúčaní reflektuje prekážky, ktoré bránia zlepšovaniu rozvoja podnikania v SR identifikované v podkapitole 7.3, pričom sú zohľadnené aj príklady úspešne fungujúcich opatrení, ktoré zlepšujú podmienky pre podnikanie MSP špecifikované v prechádzajúcej kapitole.

○ **Znížiť administratívnu náročnosť, čas a finančné náklady pri zakladaní spoločnosti**

Príklady možných opatrení:

- Odstrániť zbytočné administratívne kroky v procese zakladania spoločnosti (napr. nutnosť predložiť súhlas správcu dane, administratívnu záťaž spojenú so sociálnym poistením zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb), respektíve preniesť povinnosti vyplývajúce z týchto krokov na príslušné verejné inštitúcie.
- Vytvoriť a zverejniť oficiálne štandardizované vzory zakladateľskej listiny a spoločenskej zmluvy pre všetky formy obchodných spoločností a stanov právnickej osoby.
- Štandardizovať formulár pre malých a stredných podnikateľov pre prípad, že spoločnosť zakladá jediný spoločník alebo akcionár. Na národnej úrovni vytvoriť vzor zakladateľskej listiny, ktorá bude automaticky prijatá, pokiaľ je zakladateľom jeden spoločník alebo akcionár, a zaviesť týmto spôsobom on-line registráciu obchodnej spoločnosti.
- V prípade tzv. nízko-nákladových spoločností s ručením obmedzeným minimalizovať obmedzenia pre použitie tejto právnej formy, ktoré môžu znižovať jej atraktivnosť (novela Obchodného zákonníka, ktorá nadobudla účinnosť k 1.1.2015, síce ponúka možnosť založenia spoločnosti s ručením obmedzeným so základným imaním v minimálnej výške 1 EUR, pričom však stanovuje niekoľko kľúčových obmedzení ako je: obmedzenie počtu spoločníkov na 5, povinnosť vytvárania rezervného fondu, zavedenie pojmu „spoločnosť v kríze“ a s tým súvisiacich povinností, povinnosť uvádzať na obchodných dokumentoch výšku základného imania a rozsah jeho splatenia a obmedzenie vyplácania zisku.
- Zaviesť jednu univerzálnu voľnú živnosť podľa vzoru Českej republiky, čo by aj v rámci Slovenskej republiky výrazne zjednodušilo administratívu, podporilo elektronizáciu a výrazne skrátilo čas vydania živnosti.
- Propagovať elektronickú formu založenia spoločnosti a zabezpečiť dostatočnú informovanosť začínajúcich podnikateľov o najrýchlejších a najjednoduchších postupoch zakladania spoločnosti, ktoré im regulačný rámec SR umožňuje.

- Aj keď bol prostredníctvom implementácie systému jednotných kontaktných miest²⁹ dosiahnutý určitý stupeň zníženia administratívnej náročnosti procesov spojených so začatím podnikania, s ohľadom na naplnenie princípu one-stop-shop je potrebné posilňovať proklientský prístup JKM a rozširovať služby JKM napr. o asistenčné služby pri zakladaní spoločnosti. V tejto súvislosti je potrebné zabezpečiť dostatočnú publicitu ohľadom dostupnosti podobných asistenčných služieb.
- **Obmedziť administratívne zaťaženie malých a stredných podnikateľov**
- Príklady možných opatrení:*
- Podporovať elektronizáciu plnenia povinností, ktorá umožňuje priame zníženie regulačných nákladov.
 - Zaviesť princíp „jedenkrát a dosť“ v prípade poskytovania údajov a informácií štátnej a verejnej správy, ktorý zodpovedá princípu „nežiadať údaje, ktorými verejná správa už disponuje“
 - Zapojiť podnikateľskú verejnosť do procesu tvorby nových regulácií a efektívne využívať už stávajúce mechanizmy v tejto oblasti (test MSP, podnikateľské konzultácie) s cieľom vyhodnotiť, aké budú vplyvy regulácií na podnikateľov a eliminovať prijatie povinností, ktoré budú pre podnikateľov predstavovať neprimeranú administratívnu záťaž.
 - V rámci legislatívnych pravidiel zaviesť pravidlo ONE-IN, TWO-OUT (Veľká Británia), alebo obdobného pravidla “benefity musia byť väčšie ako straty” (Spojené štáty americké). Uvedené pravidlá pomôžu zamedziť neprimeranému administratívne zaťaženiu vyplývajúcemu z nových regulácií.
 - Pravidelne monitorovať celkové regulačné a administratívne zaťaženia podnikateľov na Slovensku.
 - V regulačnej politike zohľadniť odporúčania Rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie³⁰, ktoré vychádzajú z príkladov dobrej praxe v krajinách OECD.
- **Zabezpečiť stabilitu legislatívneho prostredia, prehľadnosť a zrozumiteľnosť zákonov**
- Príklady možných opatrení:*
- Uplatňovať nasledovné zásady legislatívneho procesu:
 - schvaľovanie zmien s dostatočným časovým predstihom pred začiatkom ich účinnosti,
 - zavedenie jednotných dátumov účinnosti pre novelizácie kľúčových zákonov,
 - dodržiavať pravidlo v zmysle princípu „jeden rok, jedny pravidlá“, ktorý by obmedzoval významnejšie zmeny a úpravy zákonov, predpisov a vyhlášok upravujúcich povinnosti podnikateľov, počas kalendárneho roka.

²⁹ Prostredníctvom jednotných kontaktných miest je v SR možné vybaviť povinné administratívne úkony súvisiace so začiatkom podnikania a niektoré úkony súvisiace s podnikateľskou činnosťou na jednom mieste (napr. ohlásiť živnosť, požiadať o zápis do obchodného registra, prihlásiť sa do systému povinného zdravotného poistenia, oznámiť zmeny, ukončiť podnikanie a pod.). Jednotné kontaktné miesta v SR fungujú prostredníctvom 49-tich fyzických a 1 elektronického jednotného kontaktného miesta.

³⁰ Zverejnené na webovej stránke OECD: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/OECD-Recommendation-Regulatory-Policy-and-Governance-Slovak.pdf>

- Poskytovať podnikateľom efektívny a zrozumiteľný výklad legislatívy, predpisov a vyhlášok.
- Zrozumiteľnou a prehľadnou formou upozorňovať podnikateľov na ich povinnosti.

○ **Zabezpečiť lepšiu vymožitelnosť práva a skrátiť dĺžku súdnych procesov**

Príklady možných opatrení:

- Nastaviť efektívne riadenia výkonu súdnictva, správu súdov a fungovanie procesov vykonávaných súdmi vrátane budovania administratívneho aparátu súdov tak, aby súdnictvo v primeranej lehote poskytovalo ochranu práv a právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.
- Stabilizovať personálne obsadenie súdov, zvýšiť špecializáciu sudcov, zabezpečiť kontinuálne vzdelávanie sudcov a administratívnych pracovníkov a tým zvýšiť kvalitu súdnych rozhodnutí.
- Stanoviť maximálnu lehotu pre rozhodovanie súdu v obchodných sporoch.
- Podporovať mimosúdne riešenia sporov.
- Zavádzať prvky informatizácie v súdnych konaniach – e-podanie, elektronický archív konaní, elektronická správa dokumentov a pod.

○ **Znížiť daňové a odvodové zaťaženie a zjednodušiť platenie daní**

Príklady možných opatrení:

- Zaviesť a urýchliť prijatie jednotného systém výberu daní a odvodov prostredníctvom projektu UNITAS (zjednotenie výberu daní, ciel a poistných odvodov v oblasti daňovej a colnej správy, Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní, ako aj ďalších dotknutých orgánov verejnej správy). Systém zjednoduší komunikáciu a platenie daní, ciel a odvodov pre podnikateľské subjekty v kontexte jednotného komunikačného bodu.
- Zvýšiť limit pre uplatňovanie paušálnych výdavkov pre živnostníkov.
- Zrušiť preddavky na daň z príjmov alebo zaviesť preddavkové platby na dobrovoľnej báze, prípadne znížiť frekvenciu na kvartál alebo polrok.
- Zjednodušiť výpočet základu dane pre malé a stredné podniky (súčasná kalkulácia základu dane je pomerne komplikovaná z dôvodu množstva odpočítateľných a pripočítateľných položiek).
- Zjednodušiť registráciu v rámci mzdovej a odvodovej agendy prostredníctvom zavedenia jednotného identifikátora pre podnikateľské subjekty (ako náhrada ICO), ktoré bude využívané pri komunikácii verejných orgánov s podnikateľskými subjektmi. Zavedenie jednotného identifikátora v rámci projektu UNITAS by umožnilo všetkým dotknutým subjektom verejnej správy automaticky preberať všetky údaje o podnikateľskom subjekte, ktoré by mohli byť automaticky využívané v prípade registrácie subjektu na daných úradoch.
- Znížiť náročnosť mzdovej agendy a procesu výkazníctva prostredníctvom:

- zníženia počtu platieb štátu - odvody do Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní je možné zredukovať napríklad z mesačnej frekvencie na kvartálnu (z 12 platieb na 4krát ročne),
 - zrušenia ročného hlásenia o vyúčtovaní dane a o úhrne príjmov zo závislej činnosti na daňový úrad, nakoľko Daňový úrad má tieto údaje už k dispozícii z výkazov podávaných v priebehu roka a iné.
- Zvážiť zníženie výšky odvodového zaťaženia práce v SR (toto opatrenie si však vyžaduje samostatné skúmanie a analýzu dopadov).

○ **Skrátiť dĺžku získania stavebných povolení**

Príklady možných opatrení³¹:

- Zrýchliť stavebné konanie tým, že budú stanovené jasné podmienky zastavania územia, zavedené rýchlejšie plnenie informačných povinností a obmedzený časovo náročný osobný styk s úradmi.
- Zaviesť jednotné formuláre na stavebné povolenia a kolaudačné rozhodnutia, ktoré pomôžu zefektívniť proces stavebného konania poskytovaním kvalitnejších informácií o procese výstavby od povolenia až po kolaudáciu stavieb.
- Zaviesť elektronickú komunikáciu a elektronické sledovanie procesu stavebného povoľovania od začiatku procesu do vydania stavebného povolenia, resp. až do vydania kolaudačného rozhodnutia.
- Zjednodušiť procesy povoľovania stavieb menšieho rozsahu, čo umožní sústrediť väčšiu pozornosť na proces stavebného konania konštrukčne zložitejších stavebných celkov.

○ **Stimulovať inovačný potenciál a technologickú pripravenosť MSP**

Príklady možných opatrení:

- Podnecovať inovačné a podnikateľské zmysľanie už prostredníctvom vzdelávacieho systému. Do prípravy vzdelávacích programov zapojiť podnikateľov s cieľom, aby boli reflektované potreby podnikateľov, vrátane potrieb podnikateľov v jednotlivých regiónoch. Podporovať kontinuálne vzdelávanie a výmenu skúseností v oblasti inovačných technológií a inovatívnych prístupov.
- Zintenzívniť spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, podnikateľov a výskumných inštitúcií napríklad prostredníctvom programov spolupráce verejného a súkromného sektora v oblasti inovácií. Realizácia projektov na podporu vzájomnej spolupráce podnikateľov, výskumných a akademických inštitúcií financovaných z EŠIF, OP Výskum a inovácie, sa v programovom období 2014 - 2020 značne spomalila z dôvodu zistení v oblasti hodnotení a výberu projektov.

³¹ Niektoré opatrenia v oblasti stavebného konania vychádzajú z materiálu MH SR "Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia" – tzv. 1. antibyrokratický balíček, ktoré schválila vláda SR svojim uznesením č. 327 z 28. júna 2017.

- Efektívne a cielene podporovať výskum a vývoj/zavádzanie inovácií prostredníctvom fiškálnych nástrojov (odpočítateľné položky, zrýchlené odpisovanie aktív, daňové úľavy a pod.) alebo finančných nástrojov (grantové schémy, zvýhodnené pôžičky, dotácie, rizikový kapitál a pod.).

V tejto súvislosti je dôležité zabezpečiť optimálny mix prístupov k podpore inovácií, výskumu a vývoja (na základe pravidelného vyhodnocovania efektívnosti stimulov, príkladov dobrej praxe atď.) a úzku spoluprácu štátnych a verejných inštitúcií pôsobiacich v danej oblasti (MH SR, MŠVVŠ SR, agentúry, SAV).

- Podmienky získania podpory na financovanie zavádzania inovácií sprístupniť aj malým a začínajúcim podnikateľom.
- Rozvíjať sieť technologických inkubátorov a centier pre začínajúcich podnikateľov v regiónoch.
- Podporovať lepšie využívanie IKT pre konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov, optimalizáciu zdrojov a inovácie.
- Zvýšiť úroveň investícií do výskumu a vývoja (často diskutovanou výškou zvýšenia je na 3 % HDP).

○ **Zabezpečiť prístup mikropodnikov k financovaniu**

Príklady možných opatrení:

- Zvyšovať povedomie mikropodnikov o možnostiach návratného financovania – mikropôžičkové programy, poskytovanie záruk na bankové úvery cez SZRB/Slovenský investičný holding, kapitálového financovania a rizikového kapitálu.
- Spolu s financovaním poskytovať poradenské alebo mentoringové služby inovatívnym začínajúcim podnikom, čo zvýši šancu mikropodnikov uspieť na trhu a efektívne využiť poskytnuté financovanie.
- Zvýšiť dostupnosť návratných foriem financovania aj pre začínajúcich malých podnikateľov a mikropodniky (dotácie pre začínajúcich podnikateľov, podpora z EŠIF, komunitárne programy EÚ určené pre MSP). Poskytovať zvýhodnené poradenské služby pri príprave žiadostí o nenávratný finančný príspevok, čím sa zvýši úspešnosť mikropodnikov pri získaní nenávratných finančných prostriedkov (administratívna náročnosť prípravy týchto projektov je stále vysoká a mikropodniky často nedisponujú dostatočnými kapacitami a skúsenosťami v tejto oblasti).

Medzi ďalšie odporúčania je možné zaradiť: budovanie cestnej a železničnej infraštruktúry, posilňovanie regionálnych centier podpory podnikania, zjednodušenie a sprehľadnenie národného systému podpory podnikania, implementácia opatrení pre zníženie korupcie a klientelizmu, propagácia podnikania medzi rôznymi skupinami obyvateľov (nezamestnanými, matkami po materskej dovolenke, žiakmi a študentmi, zahraničnými občanmi) a ďalšie.

10. Záver

Porovnanie podmienok podnikania MSP v krajinách strednej Európy predstavuje dôležitý zdroj informácií o stave podnikateľského prostredia a podmienok pre podnikanie z pohľadu malých a stredných podnikateľov v Slovenskej republike.

Analýza sledovala 2 hlavné ciele:

1. Identifikácia prekážok v oblasti podpory podnikania MSP, ktoré bránia zlepšovaniu podnikania v SR.
2. Návrh odporúčaní na zlepšenie podmienok podnikania MSP v SR a príkladov dobrej praxe, ktoré zlepšujú podmienky pre podnikanie MSP v krajinách EÚ a ostatných regiónoch sveta, adresných a aplikovateľných v podmienkach SR.

Na dosiahnutie uvedených cieľov boli realizované nasledovné činnosti:

- opis stavu a vývoja počtu MSP, ich odvetvovej štruktúry, podnikovej demografie a ekonomických charakteristík MSP v krajinách V4, Nemecku a Rakúsku, a to na základe štatistických údajov z databáz Eurostatu a Európskej komisie,
- porovnanie súčasného stavu systémov podpory podnikania MSP v V4, Nemecku a Rakúsku,
- špecifikácia inštitucionálneho a legislatívneho rámca podnikania,
- identifikácia a porovnanie kvalitných podmienok podnikateľského prostredia v jednotlivých krajinách.

Na základe analýzy boli identifikované prekážky, ktoré bránia zlepšovaniu rozvoja podnikania v SR v nasledovných hlavných oblastiach, v rámci ktorých boli navrhnuté aj odporúčania pre ich riešenie:

- administratívna a časová náročnosť pri založení spoločnosti,
- nadmerné administratívne zaťaženie malých a stredných podnikateľov,
- nestabilita legislatívneho prostredia, neprehľadnosť a nezrozumiteľnosť zákonov,
- slabá vymožiteľnosť práva a dlhotrvajúce súdne spory,
- vysoké daňové a odvodové zaťaženie a zložitosť platenia daní,
- neprimeraná dĺžka získania stavebných povolení,
- nedostatočný inovačný potenciál a technologická pripravenosť MSP,
- nedostatočný prístup k financovaniu.

Priaznivé, stabilné podnikateľské prostredie patrí medzi kľúčové úlohy vlády SR. V programovom vyhlásení vlády SR 2016 - 2020³², časti 3 Hospodárska politika je definované smerovanie hospodárskej politiky v oblasti zlepšovania podnikateľského prostredia aj nasledovne:

„V rámci podpory zlepšenia podmienok pre MSP sa bude vláda orientovať najmä na zlepšenie legislatívnych a administratívnych podmienok, poskytovaných služieb a vytváranie stimulov pre podporu

³² Programové vyhlásenie vlády SR 2016 – 2020: <http://www.vlada.gov.sk/data/files/7179.pdf>

podnikania. Budú spracované konkrétne opatrenia pre zabezpečenie prístupu k financovaniu MSP nielen prostredníctvom grantových programov, ale hlavne uvedením nových návratných foriem financovania s využitím Slovenského záručného a rozvojového fondu a Slovenského investičného holdingu. Vláda bude podporovať rozvoj centier podnikateľských služieb v snahe zvyšovať podiel zamestnancov v oblasti služieb s vyššou pridanou hodnotou. Vláda vytvorí primerané podmienky pre aktívne využívanie princípov iniciatívy Európskeho odporúčania pre malé podnikanie (Small Business Act for Europe) a Akčného plánu pre podnikanie 2020. Dôležitým prvkom podpory MSP bude systematické monitorovanie podnikateľského prostredia s cieľom identifikovať zlyhania trhu a hodnotenia efektivity realizovaných podporných opatrení. Vláda vytvorí predpoklady na systematické zlepšovanie postavenia Slovenskej republiky voči krajinám OECD a EÚ v hodnoteniach podnikateľského prostredia, napríklad postavenie SR v Doing Business. Vláda bude pokračovať v prijímaní komplexných riešení na znižovanie administratívneho zaťaženia pri podnikaní, napríklad zrušením povinnej zdravotnej služby. Bude dokončený audit platnej legislatívy z pohľadu nadbytočnej regulačnej záťaže, tak aby došlo k jej zásadnému zníženiu. Vláda si uvedomuje potrebu zlepšenia kvality prijímaných dokumentov v transparentnom legislatívnom procese. Analytické podklady pre legislatívny proces musia objektívne posúdiť výšku administratívnej zaťaženosti vo väzbe na efekt dosiahnutý navrhovanou reguláciou. Vláda novelizuje strategický dokument pre lepšiu reguláciu „RIA 2020“ a prijme dlhodobú stratégiu znižovania regulačného zaťaženia podnikania v Slovenskej republike. Pri preberaní európskej legislatívy budú jej predkladatelia povinní odlíšiť obsah nevyhnutne vyžadovaný EÚ od obsahu, ktorý je vložený predkladateľom z vlastnej iniciatívy. Pre podporu hospodárskeho rastu vláda zabezpečí opatrenia vo vzťahu k vnútornému trhu. Dôležitým prvkom bude problematika dostupnosti informácií pre podnikateľov a príjemcov služieb na moderných komunikačných prostriedkoch, rozširovanie funkčnosti elektronického jednotného kontaktného miesta, fyzických jednotných kontaktných miest pre podnikateľov, využívanie a rozširovanie informačného systému vnútorného trhu EÚ.“

11. Použitá literatúra a zdroje

- World Bank (2018): Doing Business 2018
- European Comission (2018): SME Performance Monitor
- European Comission: SBA Fact Sheet 2017
- WKÖ, 2017, Statistical Yearbook
- Eurostat – štatistické údaje
- OECD (2017): Small, Medium, Strong. Trends in SME Performance and Business Conditions
- OECD (2015) Government at a Glance 2015
- OECD (2012): Odporúčania rady OECD pre regulačnú politiku a vládnutie
- World Economic Forum (2018): The Global Competitiveness Report WEF 2017 – 2018
- Transparency International (2017): Corruption perception index 2017
- Programové vyhlásenie vlády SR 2016 – 2020
- Slovak Business Agency (2015): Využívanie externých foriem financovania
- Slovak Business Agency (2018): Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2017
- Ministerstvo hospodárstva SR (2018): Správa o stave podnikateľského prostredia
- MH SR (2017): Návrh opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia – tzv. 1. antibyrokratický balíček
- Republiková únia zamestnávateľov (2017): Analýza vývoja regulačného zaťaženia na Slovensku vo vybraných významných zákonoch pôsobiach na podnikateľské prostredie
- Centrum vzdelávania MPSVR SR (2014): Analýza, monitor kvality podnikateľského prostredia v SR a konkurencieschopnosť ekonomiky

Prílohy

Príloha 1 Tabuľková časť ku kapitole Opis a porovnanie stavu a vývoja podnikania MSP v krajinách strednej Európy

1. Počty malých a stredných podnikov a ich štruktúra podľa odvetví

Údaje ku grafu 1: Podiel mikropodnikov podnikov (0 až 9 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	95,7	96,0	96,5	96,6	96,7	96,5	97,0
CZ	95,8	95,9	96,0	96,0	96,0	96,0	96,1
HU	94,7	94,8	94,5	94,2	94,1	94,1	94,1
PL	95,4	95,3	95,2	95,0	95,2	95,5	95,6
AT	86,6	87,3	87,1	87,3	87,3	87,1	87,0

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii.

Údaje ku grafu 2: Podiel malých podnikov (10 až 49 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	3,6	3,3	2,9	2,7	2,7	2,8	2,3
CZ	3,4	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,1
HU	4,4	4,4	4,5	4,8	4,9	4,9	4,9
PL	3,4	3,5	3,6	3,8	3,7	3,4	3,3
AT	10,6	10,7	10,9	10,7	10,8	10,9	11,0

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii.

Údaje ku grafu 3: Podiel stredných podnikov (50 až 249 osôb) na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
CZ	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
HU	0,7	0,7	n.a.	n.a.	0,8	0,8	0,8
PL	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
AT	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Dáta za Nemecko nie sú k dispozícii. Časový rad za Maďarsko je neúplný.

Údaje ku grafu 4: Odvetvová štruktúra MSP: podiel MSP v jednotlivých odvetviach na celkovom počte MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike v roku 2016

	SK	CZ	HU	PL	AT	DE
Priemysel a	15,9	19,1	9,6	12,4	10,3	8,5
Stavebníctvo	19,8	17,3	11,7	15,8	12,2	14,7
Obchod	25,5	23,8	24,9	30,0	27,1	24,0
Doprava a skladovanie	4,3	3,8	5,1	9,2	4,9	4,3
Ubytovacie a stravovacie služby	4,0	6,0	5,5	3,3	16,6	9,4
Informácie a komunikácia	4,6	4,1	7,2	5,6	6,4	5,0
Ostatné aktivity v rámci nefinančnej podnikovej ekonomiky b	25,9	25,9	36,0	23,7	34,7	34,1

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Poznámky:

a) Do priemyslu boli zaradené nasledujúce odvetvia: ťažba a dobývanie, priemyselná výroba, dodávka elektriny, plynu, pary, dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd.

b) Ostatné aktivity zahŕňajú činnosti v oblasti nehnuteľností, vedecký výskum a vývoj, ostatné odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby.

Údaje ku grafu 5: Zmeny v percentuálnom zastúpení MSP v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky medzi rokmi 2010 a 2016 (percentuálne body)

	SK	CZ	HU	PL	AT	DE
Priemysel a	-1,9	0,4	-0,5	-0,2	-0,5	-1,9
Stavebníctvo	-3,0	-0,2	-0,6	-0,2	0,5	3,1
Obchod	-5,1	-0,3	-0,9	-6,0	-0,7	-3,5
Doprava a skladovanie	0,8	-0,3	-0,5	-0,3	-0,2	0,1
Ubytovacie a stravovacie služby	0,0	-0,2	-0,5	-0,1	0,0	-1,1
Informácie a komunikácia	1,6	0,4	0,9	1,8	0,1	0,8
Ostatné aktivity v rámci nefinančnej podnikovej ekonomiky b	7,6	0,2	2,1	5,0	0,8	2,5

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Poznámky:

a) Do priemyslu boli zaradené nasledujúce odvetvia: ťažba a dobývanie, priemyselná výroba, dodávka elektriny, plynu, pary, dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd.

b) Ostatné aktivity zahŕňajú činnosti v oblasti nehnuteľností, vedecký výskum a vývoj, ostatné odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby.

Grafy 6 - 11 boli prevzaté z webu Európskej komisie „SME Performance Monitor“ 33, zo sekcie SBA fact sheets.

³³ https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en

2. Demografia MSP

Údaje ku grafu 12: Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	20 576	27 135	14 939	18 437	6 131	4 985	5 425
CZ	9 523	10 205	10 022	7 569	4 590	7 538	8 349
HU	21 947	23 928	20 118	24 150	26 578	34 225	36 950
PL	28 113	31 106	25 805	32 928	41 057	116 228	81 325
AT	8 331	8 324	8 363	5 030	5 610	5 097	5 364
DE	69 373	64 831	59 443	40 752	45 734	42 030	45 130

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 13: Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 5 až 9 zamestnancami

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	389	551	429	512	508	407	380
CZ	1 347	1 284	1 273	1 111	447	438	378
HU	1 237	1 250	959	1 164	890	1 667	811
PL	3 002	3 905	2 758	3 060	3 789	3 928	3 933
AT	1 227	1 321	1 256	1 231	1 291	1 212	1 313
DE	3 848	3 632	3 627	3 411	6 813	5 668	5 873

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 14: Vývoj počtu novovzniknutých podnikov s 10 alebo viacerými zamestnancami

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	342	287	251	386	285	246	227
CZ	745	628	602	616	193	195	209
HU	710	744	529	568	450	848	459
PL	1 325	1 408	1 490	1 808	1 907	1 708	2 130
AT	581	590	583	563	545	495	528
DE	1 641	1 541	1 464	1 409	2 420	2 278	2 302

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 15: Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 1 až 4 zamestnancami

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	6 908	23 089	9 205	9 756	4 004	4 201	2 513
CZ	6 989	6 319	9 217	6 357	4 760	6 669	6 954
HU	22 530	23 588	25 387	18 902	19 094	26 979	22 897
PL	30 344	33 104	30 853	36 371	31 065	41 849	n.a.
AT	7 658	7 745	7 282	4 142	3 895	4 206	4 631
DE	23 603	20 532	20 391	18 472	25 754	19 034	23 961

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 16: Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 5 až 9 zamestnancami

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	249	358	324	422	286	329	276
CZ	973	831	674	653	251	176	539
HU	1 619	1 401	2 168	1 152	1 064	2 037	1 656
PL	3 131	3 449	2 784	2 945	2 454	3 848	n.a.
AT	874	854	834	646	661	660	770
DE	799	657	495	504	1 132	917	1 566

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 17: Vývoj počtu zaniknutých podnikov s 10 alebo viacerými zamestnancami

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	271	176	235	455	211	224	261
CZ	455	461	381	308	82	73	313
HU	1 196	905	1 194	691	632	1 163	974
PL	1 184	1 454	1 296	1 349	1 198	2 052	n.a.
AT	396	371	309	262	317	280	351
DE	388	414	286	251	381	338	636

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 18: Vývoj tržieb mikropodnikov (0-9 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	26 380,8	26 918,3	30 188,6	30 727,0	35 624,9	38 073,8	41 650,0
CZ	82 948,8	85 637,7	81 170,3	77 796,7	74 913,8	76 923,7	78 602,9
HU	51 309,0	54 153,5	51 953,2	51 668,2	52 676,6	54 040,0	53 452,6
PL	n.a.	172 076,9	169 605,0	172 677,8	180 105,3	199 584,0	203 281,2
AT	101 569,8	108 602,9	107 886,3	112 492,9	113 571,1	115 793,5	117 111,4
DE	n.a.	n.a.	641 627,7	641 340,7	701 277,3	699 372,8	n.a.

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 19: Vývoj tržieb malých podnikov (10-49 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	26 741,6	29 788,5	28 785,7	26 364,0	28 820,9	29 726,7	30 809,7
CZ	73 781,4	79 246,2	78 033,2	79 961,8	74 360,5	76 237,6	75 520,7
HU	43 986,2	45 331,8	40 429,3	41 326,6	45 983,3	48 629,9	49 328,0
PL	106 485,0	120 416,2	125 156,8	130 037,8	134 567,8	133 682,1	129 022,3
AT	135 920,9	135 541,2	132 418,4	133 041,6	138 770,2	n.a.	138131,0
DE	n.a.	n.a.	893 676,5	889 552,3	919 920,2	951 136,9	n.a.

Zdroj: Eurostat.

Údaje ku grafu 20: Vývoj tržieb stredných podnikov (50-249 osôb) v nefinančnej ekonomike (mil. EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SK	28 402,9	30 693,8	30 809,8	31 417,1	30 987,5	34 554,2	34 873,6
CZ	87 086,8	92 948,6	92 762,7	93 802,0	95 383,4	99 613,0	97 622,7
HU	47 643,8	49 800,6	n.a.	n.a.	52 850,0	55 835,2	56 594,0
PL	162 173,5	177 306,1	174 896,1	172 958,3	177 398,4	183 136,8	183 140,1
AT	136 371,8	170 978,8	185 476,7	183 551,4	180 288,1	n.a.	179 248,4

Zdroj: Eurostat. Za Nemecko nie sú dostupné dáta.

Údaje ku grafu 21: Vývoj tržieb mikropodnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2014-2016
(index 2014 = 100)

	2014	2015	2016
SK	100,0	106,9	116,9
CZ	100,0	102,7	104,9
HU	100,0	102,6	101,5
PL	100,0	110,8	112,9
AT	100,0	102,0	103,1
DE	100,0	99,7	n.a.

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie.

Údaje ku grafu 22: Vývoj tržieb malých podnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2014-2016
(index 2014 = 100)

	2014	2015	2016
SK	100,0	103,1	106,9
CZ	100,0	102,5	101,6
HU	100,0	105,8	107,3
PL	100,0	99,3	95,9
AT	100,0	n.a.	99,5
DE	100,0	103,4	n.a.

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie.

Údaje ku grafu 23: Vývoj tržieb stredných podnikov v nefinančnej ekonomike v rokoch 2014-2016
(index 2014 = 100)

	2014	2015	2016
SK	100,0	111,5	112,5
CZ	100,0	104,4	102,3
HU	100,0	105,6	107,0
PL	100,0	103,2	103,2
AT	100,0	n.a.	99,4

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie. Za Nemecko nie sú dostupné dáta.